

Diplomová práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Diplomová práce

Sonda do duše stolního tenisty

Autor práce: Bc. Jiří Neuman
Vedoucí práce: doc. MgA. Stanislav Suda, Ph.D.
Studijní program: Pedagogika volného času (PS)

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Datum:

Podpis studenta:

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce, doc. MgA. Stanislavu Sudovi, Ph.D, za jeho vřelý přístup, rady, výtečnou komunikaci a za celkové metodické vedení práce.

Abstrakt

NEUMAN, Jiří. *Sonda do duše stolního tenisty*. České Budějovice 2024. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky.

Klíčová slova: stolní tenis, volný čas, blaženost, sociální interakce, přirozenost, priority, doprovázení.

Práce si klade cíl probudit ve čtenáři zvědavost o studium volného času. Je zde snaha díky kvalitativnímu výzkumu nastínit prožívání volného času pohledem profesionálních stolních tenistů, se kterými byly vedeny rozhovory za účelem nahlédnutí do jejich životů. Dále díky interpretativní fenomenologické analýze dat došlo k vyhodnocení výzkumu. Se vzniklými tématy, které se pojí s problematikou volného času, se dále pracovalo i skrze další literaturu, která se k tématům přímo, či nepřímo vztahuje. Celá práce je subjektivním náhledem na volný čas očima autora, který je také aktivním stolním tenistou. Práce je nepřímo dělena na tři části, od teoretických úvah autora, přes metodologii, až po vyhodnocení výsledků výzkumu. Práce by měla sloužit jako podnět k hlubšímu zkoumání volného času prostřednictvím individuálních zkušeností lidí.

Abstract

NEUMAN, Jiří. *Sonda do duše stolního tenisty*. České Budějovice 2024. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky.

Keywords: table tennis, leisure, eudaimonia, social interaction, naturalness, priorities, education.

The thesis aims to awaken the reader's curiosity about the study of leisure. Through qualitative research, there is an attempt to outline the experience of leisure through the eyes of professional table tennis players who were interviewed to gain insight into their lives. Furthermore, through an interpretative phenomenological analysis of the data, an evaluation of the research has taken place. The emergent themes related to leisure were further explored through other literature that related directly or indirectly to the themes. The whole thesis is a subjective view of leisure through the perspective of the author who is also an active table tennis player. The thesis is indirectly divided into three parts, from the author's theoretical considerations, to the methodology, to the evaluation of the research results. The thesis should serve to encourage in-depth exploration of leisure through people's individual experiences.

Obsah

Úvod.....	8
1 Důležitost volného času	10
2 Člověk – duše.....	12
2.1 Sebevýchova	13
3 Hra.....	15
3.1 Jak je to s myšlenkou střednosti?	18
3.2 Hra a pocit štěstí	19
4 Blaženost ve hře	21
4.1 Zábava vs vážný/ctnostný život.....	21
5 Kolektiv – „Hra s přáteli“	23
6 Lze díky volnému času najít smysl života?.....	24
7 Sebevědomí	26
8 Cíl výzkumu.....	28
9 Metodologie	29
9.1 Výzkumné otázky	29
9.2 Výzkumná metoda.....	30
9.2.1 Zajištění vstupu do terénu.....	31
9.3 Výzkumný vzorek.....	32
9.3.1 Prvotní chyba v rozhodování se o výzkumném vzorku.....	33
9.3.2 Konstatování správného rozhodnutí	33
9.4 Představení účastníků	34
9.4.1 Respondent č. 1	34
9.4.2 Respondent č. 2.....	35
9.4.3 Respondent č. 3.....	35
9.4.4 Respondent č. 4.....	36
9.4.5 Respondent č. 5.....	36
9.5 Postup analýzy výzkumu	37
9.5.1 Naslouchání aneb potlačení vlastní zkušenosti.....	37
9.5.2 Přepis	37
9.5.3 Opakované čtení přepisů a souběžný poslech výpovědí.....	38
10 Výsledky	39
10.1 Finanční odměna, jako překážka pro zážitek z volného času.....	39
10.2 Trénink psychiky – stres.....	42

10.2.1 Self-efficacy	44
10.3 Přirozenost ve hře / ve volném čase	45
10.3.1 Volný čas jako stereotyp	46
10.3.2 Útěk ze stereotypu	48
10.4 Může být prožívání volného času drogou?	48
10.5 Potřeby nebo priority?	50
10.6 Sociální interakce a komunikace	52
10.7 Vedení – doprovázení druhého / sebekritika.....	55
Závěr – sebereflexe výzkumu	57
Literatura.....	59
Elektronické zdroje	62
Přílohy	63
Příloha 1 - Rozhovor s respondentem 1	63
Příloha 2 - Rozhovor s respondentem 2	69
Příloha 3 - Rozhovor s respondentem 3	77
Příloha 4 - Rozhovor s respondentem 4	82
Příloha 5 - Rozhovor s respondentem 5	86
Příloha 6 - Obrázek č. 1: Resilience.....	89
Příloha 7 - Tabulka č. 1: Role výzkumníka ve vztahu k terénu	90

Úvod

Tato diplomová práce pojednává o prožívání volného času z pohledu aktivních stolních tenistů, kteří se stolnímu tenisu věnují na profesionální úrovni. Diplomová práce je kvalitativním výzkumem, kdy pomocí rozhovorů, a poté za použití fenomenologické analýzy dat, je představeno několik témat, které z rozhovorů s těmito účastníky vzešly. I přesto, že si někteří účastníci tohoto výzkumu stolním tenisem jistým způsobem přivydělávají, tak jak se v práci dozvíme, stále chápou samotnou hru stolního tenisu, jako volnočasovou aktivitu, nikoli jako zdroj financí. Práce se však nezaměřuje ani tak na stolní tenis, ale spíše na prožívání volného času skrze stolní tenis u respondentů, proto je hlavním cílem práce nahlédnout do jejich životů. Jinými slovy tedy vyslat „sondu“ do jejich nitra a nechat se od nich něco dozvědět.

Práce je nepřímo rozdělena do třech částí. Záměrně nejsou tyto části děleny na oddíly, jelikož se k práci přistupovalo přes propojení autorových úvah se samotným výzkumem. V první části se dostáváme do teoretických témat, úvah autora, které bylo zapotřebí v krátkosti rozepsat, aby čtenář pochopil, proč se autor věnuje volnému času a jak na něj nahlíží. V další části se pojednává o metodologii a celkovém přístupu k výzkumu. Tato část je stěžejní, jelikož je zde mimo jiné poznamenáno několik autorových poznámek, jakým směrem výzkum orientoval. To může čtenáři pomoci v chápání, jak autor interpretuje vzniklá data. Dále se plynule z metodologie autor dostává do vyhodnocování výzkumu, představení výsledků a k závěru práce. Tato poslední část je i nadále posuzována nejen z autorovy interpretace, ale i skrze citování použité literatury, která se k tématům přímo, či nepřímo vztahuje.

Jako čtenáři se sami můžete díky citovaným výpovědím respondentů dostat do jejich nitra a sami si můžete interpretovat jejich slova. Autor se snažil vybrat zajímavá témata, která se objevila u více respondentů, avšak mnohdy byla chápána odlišným způsobem. Díky tomuto rozdílnému pohledu na společné téma se autor vše snažil popsat přes své zkušenosti tak, aby to vám čtenářům dávalo ucelený náhled na projednávanou problematiku. Práce proto není zaměřena na fenomén hry, avšak i toto téma bude v průběhu práce zmiňováno, není zaměřena ani na zájmy, koníčky, či volnočasové aktivity. Její snahou je spíše poukázat na prožívání volného času u jedince a jeho vnímání sám sebe jako bytosti, která pro svojí existenci potřebuje prožívat a zažívat volný čas a všechno co je s ním spojeno. Touto úvahou by se dalo myslet, že je potřeba si uvědomit, že i ve volném čase musíme něco plnit, musíme něco obětovat, dodržovat, ale zároveň nám to prožití volného času přináší jakousi blaženost.

Důležité, co ještě musíte před pokračováním ve čtení udělat je, si sami zodpovědět, co pro vás samotné je volný čas, a jak byste si jej pro sebe charakterizovali. To však není vůbec jednoduchá úvaha že? Právě díky této myšlence vznikla celá tato diplomová práce. Vnímání volného času je individuální záležitostí. Lidskému životu a času je věnována i část knihy Michala Kapláňka, díky kterému se o čase a jeho smyslnosti budeme v průběhu práce vyjadřovat.¹ Volný čas možná nalézat v momentě, kdy nám právě čas chronos utíká tak rychle, aniž bychom ho sledovali. Nebo že by v onen okamžik chronos naprosto stál? V tomto prožívání volného času se osobnost člověka určitým způsobem formuje, ukládá mu i určité povinnosti, ale zároveň s sebou přináší radosti, životní entuziasmus a energii do všedního života.

Nechme se při čtení zamýšlet, nechme si volný čas a prostor pro sebereflexi po přečtení práce. Je zapotřebí se věnovat studiu volného času, jelikož volný čas a jeho prožívání není ničím konstantním a neměnným, naopak se na něj dá pohlížet z mnoha různých směrů, proto si na něj musíme každý nahlédnout z vlastní zkušenosti, stejně tak jak se snaží tato diplomová práce.

¹ Srov. KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.

1 Důležitost volného času

Na volný čas se dá pohlížet z několika pohledů. Problémem však je, že některé názory namísto aby se doplňovaly, tak jdou spíše absolutně proti sobě. Tato kapitola se na začátku této práce nachází záměrně, protože v rozhovorech se budeme dotýkat tématu volného času pravidelně, a právě možná jeho vnímání je tím zásadním tématem celého výzkumu. Důležité však je poukázat, že i naši respondenti v podobě dotazovaných jsou odlišných názorů na problematiku volného času. Možná je to dáno tím, že někteří svůj volný čas pouze vytěžují a chtějí z něho získat nějaký profit a záměrně s tímto cílem do něho vstupují. Otázkou však je, zda trávení a prožívání volného času musí být doprovázeno již s předem určeným cílem. Přece každý moc dobře víte, že když děláte něco, co vás naplňuje a baví, tak to ale neděláte s tím cílem, že si například odpočinete. Naopak! Když v našem případě dotyčný hraje stolní tenis, tak u něho nedochází k fyzickému odpočinku, naopak je z něho zcela fyzicky vyčerpan. Právě proto nelze souhlasit s definicemi, které jsou pouze plytké a poukazují na volný čas pouze jako na odpočinek, tedy regeneraci pracovní síly.² Volný čas tedy opravdu není jenom čas, kdy nejsme pracovní vytížení. Zmiňovaný autor však podotýká, že volný čas je i časem, kde dochází k rozvoji osobnosti, popřípadě k zábavě.³

S těmito myšlenkami však nepřišel až autor 20. století. To, že volný čas je pro člověka více než důležitý věděli už filosofové v antickém Řecku, jen se o tom málo ví, protože jejich myšlenky jsou už mnohdy brány jako překonané a nikdo jim nepřipisuje významnou roli. Je však důležité zde zmínit například Aristotela, který ve svém díle *Etika Nikomachova* píše, že volný čas se dá rozlišovat ve dvou rovinách. V momentě, kdy je čas vnímán pouze v úzkém smyslu, tak je spojován právě s odpočinkem a regenerací, jakožto nám odpovídali nejprve i respondenti, se kterými byly vedeny rozhovory. Avšak v širším smyslu je nutné si uvědomit, že právě volný čas je spojován i s duchovním a kulturním rozvojem,⁴ jsme tedy díky němu do určité míry formováni.

Důležité, na co chceme poukázat je, že téma volného času není nikterak zanedbatelné, ale je naopak důležité se mu věnovat. Volný čas je totiž něco, co se jeví nám všem, každý člověk s ním má nějaké zkušenosti a je dobré si uvědomit, že je pro člověka extrémně důležitý. Důležitý však není jenom v onom úzkém smyslu. Úzkým smyslem volného času se tedy myslí, že je nezbytný pro fyzické a psychické zdraví

² Srov. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-717-8927-5, s. 14.

³ Srov. Tamtéž, s. 14.

⁴ Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRŮŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1176b-30.

člověka, kdy se do volného času člověk vrhá za účelem odpočinku od práce a povinností. Je nutné se ale zamyslet nad teorií, kterou Aristoteles položil v onom širším smyslu, kde zdůrazňuje, že volný čas je nezbytný pro dobro a štěstí jedince. Díky tomu, že budeme zažívat a pociťovat volný čas, bude správně fungovat i naše společnost. Zdůrazňuje, že díky tomu, že občané polis mají volný čas, tak se mohou a chtějí věnovat veřejnému životu.⁵ Dalo by se tedy konstatovat, že volný čas člověka je nezbytný pro demokracii a dobrou vládu.

Co by se ještě mělo poznamenat v této úvodní kapitole práce je, že díky volnému času u člověka dochází k rozkoši. Díky činnostem, které dělá jde naproti tomu, že se rozkoš může dostavit, avšak ani tehdy, kdy jí záměrně vyhledává není cílem. K této ideje lze dojít po pochopení této citace.

„Nejvíce žádoucí však prý jest to, čeho si nežadáme pro něco jiného ani jako prostředku něčemu jinému; a to prý dle všeobecného souhlasu jest rozkoš; nikdo prý se netáže po tom, jaký účel má radost z rozkoše, ježto rozkoš sama o sobě jest milá.“⁶

Na tuto větu bude dále odkazováno v následujících kapitolách, protože stojí za tím, jak popsat volnočasové činnosti, které dotyčné hráče stolního tenisu dělají šťastnými, ale sami na to nedokázali takto odpovídat.

⁵ Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KŘÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1177a-30.

⁶ Tamtéž, 1172b-20.

2 Člověk – duše

Je velice podstatné si uvědomit, jakým způsobem se pojem duše definuje. Některé slovníky o duši pojednávají jako o psychické stránce člověka. Ono však duši vydefinovat zcela nelze, proto se například Průchasaží duši vydefinovat přes lékařský obor duševní hygieny. Proto můžeme tvrdit, že Průcha duši vysvětluje jako cosi psychického v nás, s čím se pojí psychické, tudíž duševní nemoci...⁷ To však pouze nestačí. Abychom pojmu duše rozuměli z hlediska této diplomové práce, je nutné znovu poukázat na staré myslitele z Řecka a osvětlit jejich interpretace duše.

Duše podle Platónovy filosofie je jakýmsi vládnoucím orgánem v lidech. Jeho dvojí učení, které je opřeno o to, že jsme každý tělem a duší, je nepřekonatelné a stále platné. Duše nejenomže pečuje a vede tělo, ale tělo i usměřňuje, aby se neřídilo pouze libostmi.⁸ Právě to usměřňování je velice důležitá úloha duše. Je to něco, čím disponujeme jako lidé a něco co nás odlišuje od zvířat. Z tohoto hlediska můžeme, stejně jako Slováčková, soudit, že duše je i nositelem morálních kompetencí. Tím se rozumí, že jedinec je schopný dospívat na základě svých vnitřních zásad k morálním soudům a dále je schopný jednat v souladu s těmito soudy.⁹

To, proč je duše tím hlavním tématem této práce je zcela jasné. Protože volný čas je prostorem pro to, abychom podpořili svou duši a ve volném čase o ní pečovali. Avšak tuto asociaci si nikdo moc neuvědomuje, a když si ji uvědomujeme, nedokážeme o ní mluvit. Většina lidí ve volném čase zažívá pocit uspokojení, nikoli ale uspokojení těla, protože tělo je i v souvislosti se stolním tenisem unavováno a pouze využíváno pro to, aby se pečovalo o duši, kterou Platón správně viděl jako vládnoucí část nás a dával jí výjimečné postavení. V Platónových dialozích přesahují pasáže, kde poukazuje na to, že duše je shodná s jakýmsi pravým já, tedy že člověk je svojí duší.¹⁰ Abychom si to ale uvědomili je důležité se sami sebe tázat. Sami si musíme pokládat složité otázky, na které mnohdy nelze najít odpovědi. Abychom ale ty odpovědi mohli hledat, musíme o duši pečovat. Nelze však o duši pečovat, když člověk není pohodově naladěný. Musíme tedy dle mého názoru pečovat o to, abychom byli ve vnitřní pohodě, do které se já osobně

⁷ Srov. PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4, s. 56.

⁸ Srov. KONEČNÁ, Helena. *Platón v moderní psychologii*. Brno: 2022. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Filozofie, s. 25.

⁹ Srov. SLOVÁČKOVÁ, Birgita. *Morální kompetence a morální postoje u studentů lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové*. Hradec Králové: 2000. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Lékařská fakulta v Hradci Králové, Psychiatrická klinika.

¹⁰ Srov. KONEČNÁ, Helena. *Platón v moderní psychologii*. Brno: 2022. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Filozofie, s. 24.

dostávám právě během volnočasových aktivit. Díky nim se dostávám do vnitřního uspokojení, a i díky tomu poté mohu dále pečovat sám o sebe jako člověka z těla a duše.

Jak ale sami sebe, svoji duši, poznat? Jak ji nahlížet a jak se k ní dostávat? Na tuto otázku nepřímo odpovídá teorie Carla Gustava Junga, který hovoří, že to, jací jsme, je možné nahlížet pouze a jenom skrze někoho dalšího. Jak napsal Jung, tak o duši nelze psát vědecky, nelze na jednom příkladu plně odpovědět co duše znamená, pouze je možné duši nahlížet z určitého skupinového pohledu.¹¹

„Kdo tedy chce poznat lidskou duši, ten od experimentální psychologie takřka nic nezíská. Platí pro něj rada, ať raději svlékne učenecký talár, zamává studovně a jde se srdcem na dlani světem, hrůzami věznic, blázců a špitálů, přitímím předměstských putyk, bordelů a heren, salony elegantní společnosti, burzami, socialistickými schůzemi i kostely, ať projde obrodami a extázemi sektářů, ať na vlastní kůži zakusí lásku a nenávist a vášeň ve všech podobách a ať se pak vrátí obtěžkán bohatstvím vědění, jež by mu tlusté učebnice nikdy nedaly, a bude moci být svým pacientům zraněným lékařem a skutečným znalcem lidské duše.“¹²

2.1 Sebevýchova

Za svůj život jsme zodpovědní pouze my sami. Je zřejmé, že jsme jako lidé bytostmi společenskými a nelze žít zcela osamoceným životem. Avšak co se v lidech postupně vytrácí je lidská individualita, sami se ztrácíme v tom, kdo vlastně jsme. S péčí o duši se totiž pojí sebevýchova, kdy její význam v současnosti roste. Musíme si uvědomit, že se nacházíme v silně dynamickém světě plného změn a přehnaných nároků na jednotlivce. Na tento současný trend přišel i Zvírotský, který tvrdí, že jediné možné řešení tohoto problému je fakt, že to musíme jako lidé přijmout a připravit se tomu čelit. Čelit tím způsobem, že si díky sebevýchově dokážeme vytvářet autonomní a smysluplné životní cíle a těchto cílů dosahovat.¹³

Sebevýchova není pouhým dosahováním předem stanovených cílů, avšak díky ní se dostáváme do našeho nitra. Při sebevýchově si uvědomujeme, kdy nám je dobře, zda se nacházíme v jakémsi komfortu a ačkoli jsme si tento komfort dopředu nenastavili jako cíl, tak i přesto je cílem, ke kterému díky sebevýchově musíme směřovat. Tato cesta je tím, k čemu máme být vychováváni, k čemu se máme uchýlovat. Cílem by se tedy mohl

¹¹ Srov. JUNG, Carl Gustav. *Psychologie nevědomých procesů: přehled moderních teorií a metod analytické psychologie*. Přeložil Pavel KOLMAČKA. Praha: Academia, 2023. Europa (Academia). ISBN 978-80-200-3438-0, s. 27.

¹² Tamtéž, s. 27.

¹³ Srov. ZVÍROTSKÝ, Michal. *Sebevýchova: teorie a praxe ovlivňování sebe sama*. Pedagogika. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2425-1, s. 197.

jevit prostor, v případě této diplomové práce, činnost, ve které se, jak se lidově říká, najdeme, ve které nám bude dobře, a to i přesto, že bude bezúčelná a nebude s sebou nést žádné prospěchy. Na tyto činnosti lze nahlížet jako na hry...

3 Hra

Tato kapitola musí začínat tím, že se na hru bude nahlížet jako na neznámý základ života. Nebude se zde však filosoficky rozebírat a objasňovat, proč by hra měla být brána jako základ života, ale spíše se bude poukazovat na to, proč si za spojením hry a základu života, autor práce stojí.

Hra je něčím bezúčelným, pouze když jednáme bez předem jasného účelu můžeme se dostávat do hry. Hra nemá jasného cíle, je cílem sama o sobě. Tohle je má definice, stojím si za ní kvůli tomu, že sám do hry vstupuji nikoli s vidinou cíle, ale vlastně bezúčelně. Jednoduše „mě to prostě baví“ a získávám z toho potěšení. Avšak mohlo by být namítáno, že právě ono uspokojení je tím cílem. Aristoteles v Etice Nikomachově uvádí, že činnost, při které dosahujeme jakési blaženosti, je činnost sama o sobě, tedy bez konkrétního cíle. Dále uvádí, že by se tedy mohlo zdát, že takové jsou hry.¹⁴ Ale v jakém smyslu hry myslel? Divadelní? Obecně všechny hry? To je docela nejasné. Kdyby se však toto definování, jak to myslel vynechalo, tak se lze dále dočíst, že hry příjemně pobaví, neboť si jich pro nic jiného nežádáme. Tvrdí však, že nám hry nepřináší nic dobrého.¹⁵ Naopak uvádí, že tu jsou na škodu:

„Takové jsou i hry, které příjemně pobaví; neboť si jich nežádáme pro něco jiného; vchází z nich spíše škoda než zisk, poněvadž se při nich nestaráme o zdraví a jmění. K takovým zábavám, se utíkají většinou ti, kteří se pokládají za šťastné...“¹⁶

Jak to tedy souvisí s původní myšlenkou hry jako základem života? Dříve než se pokusíme obhájit tezi o základu života ve hře, zmíníme další pasáž z Aristotela. V pokračování na předešlou citaci Aristoteles přichází s výrokem od Anacharsia ze Skythie. Anacharsis dle Aristotela stojí za myšlenkou, že hrát si, je předpokladem pro to, abychom mohli pracovat. Píše, že hra se pouze podobá odpočinku a ten je potřeba, protože prý nemůžeme pracovat nepřetržitě. Takže by se dalo konstatovat, že ani odpočinek není cílem hry, pouze jakýmsi nositelem pro to, abychom mohli pokračovat v práci.¹⁷ Toto tvrzení si zaslouží reakci... Při hře k odpočinku dojít nemusí. Vnímám to skrze sebe i skrze respondenty výzkumu. Když si vezmeme do úvahy hru, jako sportovní aktivitu, tak po sportovním výkonu nedochází k fyzickému ba mnohdy ani k psychickému (v případě prohry) odpočinku, ale spíše k únavě. Je tedy opravdu hra předpokladem pro práci a

¹⁴ Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1176b-5.

¹⁵ Srov. Tamtéž, 1176b-10

¹⁶ Tamtéž, 1176b-10.

¹⁷ Srov. Tamtéž, 1176b-30.

vážný život? Stojí na jedné straně vah? A je ona práce na straně druhé? Tato hypotéza je velice důležitá, je to vlastně vysvětlení toho, jak by se nám mohl jevit život. Jevil by se tedy tak, že funguje na jakémsi principu balancování.

„Zdá se, že blažený život jest životem ctnostným; tento však jest životem vážné práce a nikoli hry.“¹⁸

Po tomto výroku ještě není prostor věnovat se blaženosti, ale spíše je důležité udělat zastavení u toho, kde je ten vysněný středobod mezi „vážnou prací“ a „hrou“? Jako západní společnost dnešní doby máme práci spojovanou se zaměstnáním. Na to ale velký pozor, Aristotelovo chápání práce, dle mého názoru, možná souviselo s nějakým smysluplným prožitím života. Tehdy se na zaměstnanost duše nejspíše dívalo poněkud jinak. Kdo byl zaměstnáván, byl automaticky otrokem, jelikož ti nedisponovali svobodnou myslí, a tudíž ani jednáním. Prostě byli zaměstnáváni a zbaveni volného času. Nelze se už nikde dočíst, jestli náhodou také nějaký volný čas pociťovali, možná ano, možná ne. Záhadou však je, že v současné době máme, jako lidé ve svobodné společnosti, spoustu volného času, nic zásadního nemusíme dělat pro samotné přežití. Na straně druhé jsme ale otroky, neustále musíme předvádět výkony, všechno děláme za nějakým účelem, ve všem hledáme smysl a vytváříme cíle. Obvykle si sami zotročujeme mysl tím, že se neustále někam ženeme a už nejsme schopni si přibrzdit. Avšak ono zpomalení s sebou mnohdy přináší dlouho očekávané uspokojení. Proto, jak je zmíněno v předešlé kapitole o odpočinku ve stolním tenise, tak by se mělo spíše rozumět uspokojení, nikoli odpočinek. Toto uspokojení má být chápáno jako potřeba každého člověka.

Hru lze vydefinovat krátce, ale nelze se spokojit pouze s tím, že hra je jakousi dobrovolnou činností, při které existují závazná dobrovolně přijatá pravidla a její prostor je pevně stanoven, jak časově, tak prostorově.¹⁹ Hra je totiž něco, co nelze definovat bez toho, aniž bychom uvedli, že je přirozenou činností sama o sobě, nelze se do ní přinutit vstoupit, přichází bezúčelně a bezcílne. To, že se díky hře člověku něco rozvíjí, nebo si je později vědom nějakého cíle, kterého díky hře dosáhl, tak to samozřejmě pravda je. Díky tomuto konceptu se nám může dotvářet myšlenka toho, jak hru možná chápal Komenský. Ten nejenom v díle Velká didaktika uvádí, že hra je přirozenou lidskou činností, která je vlastní všem věkovým kategoriím. Vnímá hru jako dobrým prostředkem pro učení, jelikož si své učení díky hře dopředu neuvědomujeme. Zpětně však můžeme hru nahlížet jako nástroj pro přirozený rozvoj nějaké dovednosti, či na získání vědomostí. Hra je totiž

¹⁸ ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1177a-35.

¹⁹ Srov. HUIZINGA, Johan. *Homo ludens: o původu kultury ve hře*. Přeložil Jaroslav VÁCHA. Studie (Dauphin). Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-020-1, s. 328.

nejenom pro děti, zábavná a motivující, ale při hře se člověk mnohem lépe soustředí a dochází právě proto i ke snadnějšímu ukládání informací.²⁰

Další přístup, který může potvrdit teorii o hře, jako o základu života, přináší filosof jménem Till Grüne-Yanoff. Ten ve svém článku s názvem Teorie hry přichází s myšlenkou, že hra je prostorem pro rozhodování, které je vlastně přípravou do života.²¹ Kdybychom chtěli bojovat za to, že tato teorie je platná, tak bychom mohli argumentovat tím, že nepřetržitě stojíme před situacemi, ve kterých se prostě musíme rozhodnout. Novorozenci, děti, dospívající, dospělí, senioři, jednoduše člověk v jakémkoli vývojovém stadiu si také hraje. Hraje si nevědomě na tom, že by jeho hraní mělo vést k nějakému účelu, ale je to pro něho jednoduše přirozené. Až zpětně opět dochází k tomu, že jako dospělí, rozumní lidé, poznamenáme, že si hrajeme kvůli něčemu, nebo pro něco.

Obvykle se tedy setkáváme s takovými definicemi, jako například uvádí Němec, že hra je zábavou i poučením, nebo nám umožňuje vystupovat v roli, nebo přináší subjektivní způsob prožívání, nebo utváří smysl, nebo něco simuluje, předstírá, nebo umožňuje poznání, popřípadě sebepoznání, nebo je mravní výzvou, nebo je naplněním svobody²² a mnoho a mnoho prázdných definic, co hra může znamenat. Vždy je již dopředu poukázáno na cíl, tudíž s těmito definicemi nelze souhlasit. Stále více jsou platnější definice od Aristotela, nebo i od Komenského, kteří správně uvažovali o tom, že hra je čímsi přirozeným a bezúčelným, a právě díky nim lze tvrdit, že hra je základem života.

„Neboť účelem hry jest zotavení, zotavení pak jest nutně příjemné – jest totiž jakýmsi druhem léku při obtížích a bolu práce, a také zábava podle obecného souhlasu má býti nejenom krásná, nýbrž i příjemná vždyť blažený život se skládá z obojího.“²³

Proč je tedy důležité opustit od účelu? V momentě, kdy se my, jako lidé, dostáváme do prostoru, kde nic účelově neprovádíme, nekonáme podle příčin a důsledků, tak v ten moment můžeme dojít k tomu, že je nám prostě dobře. Právě toto odreagování lze spatřovat ve hře, díky které se člověk dostává mimo každodenní starosti, kdy hra dokáže člověku pomoci vyrovnat se s problémy a stresem. Je nám tedy hra prostředkem pro jakousi vlastní terapii?

Hra člověku nepřináší jen potěšení. Hru nepoužíváme pouze pro potěchu duše. Hra v rámci této diplomové práce v sobě zahrnuje i strasti, smutek, vztek, strach, či nechuť.

²⁰ Srov. KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktika velká*. 3. vyd. Brno: Komenium, 1948. Pedagogické klasobraní, s. 51.

²¹ Srov. GRÜNE-YANOFF, Till. *Game Theory*. Internet Encyclopedia of Philosophy. [cit. 23. 11. 2023]. Dostupné z: <https://iep.utm.edu/game-th/>

²² Srov. NĚMEC, Jiří, a kol. *9. Edukativní význam her*, in *Teorie a metodika výchovy*. [cit. 30. 11. 2023]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/2022jaro/tmv/web/pages/09_04_definice_hry.html

²³ ARISTOTELEŠ. *Politika*. 2. vyd. Přeložil Antonín KRÍŽ. Praha: Rezek, 1998. ISBN 80-86027-10-4, 1339b-16-19.

Čím to tedy je, že i přesto všechno se rádi k volnočasové aktivitě, ať už je to stolní tenis, nebo cokoli jiného, uchylujeme opakovaně? Je to tím, že i tyto negativní emoce k následnému potěšení neodmyslitelně patří? Z hlediska provedených rozhovorů a pozorování, si člověk na tyto otázky neodpoví při samotné hře. Ono i pozdější reflexe je pro nás hrozně složitá. Z rozhovorů, o které se budeme opírat v dalších kapitolách bylo zřejmé, že vlastně ani nevíme, proč si hrajeme, proč ten stolní tenis máme vlastně rádi. Je to kvůli kolektivu? Nebo kvůli tomu, že se aktivně hýbeme a sportujeme? Nebo kvůli tomu, že na sobě vidíme zlepšení? Nebo snad kvůli tomu, že můžeme někoho porazit a tím pádem se cítit lépe? Ono tak ani nejde o jediný aspekt. Možná jde o to, že...

„...*hrající si člověk nemyslí a myslící člověk si nehraje.*“²⁴

Nyní můžeme argumentovat, že i při jakékoli hře musí člověk přemýšlet. Vzpomeňme si však na to, kdy jsme se jako malé děti, například koulovaly. Také když to zpětně reflektujeme, tak je tam několik proměnných, nad kterými jsme chtěli nechtěli musely jako malé děti uvažovat a přemýšlet. Co nám z toho ale vyplývá? Možná právě to, že každá hra má svá pravidla, a ačkoli si je mnohdy neuvědomujeme, jak například zmiňuje Fink, tak každá lidská činnost obsahuje herní prvky.²⁵

3.1 Jak je to s myšlenkou střednosti?

Tato myšlenka starořeckého filosofa nebyla opomenuta, jelikož jak se píše v předchozí kapitole, tak pohyb a nějaké hledání střednosti neboli rovnováhy je možná tím smyslem života. Bez hry, tedy bez volného času, by se nedalo kolísat mezi dvěma póly, proto nelze říct, že pouze hra je to, k čemu má člověk směřovat. Z novějších myslitelů, kteří tvrdili, že proces vnímání světa je založen na pohybu, bych rád zmínil Hegela. Ten přišel s myšlenkou, že téze, tedy stav jistoty, jak bych to interpretoval, je nestabilní, jelikož díky údivu, ke kterému lidé přirozeně tíhnou dochází ke konfliktu jistoty a nejistoty. Díky tomuto konfliktu, který Hegel nazývá antitéze, se právě možná odvracíme od běžného života, kde nás nic nového nepřekvapí. Dostáváme se tedy možná blíže do hry. Díky tomu, že se přibližujeme hře, tedy přibližujeme se do středu, tak tomuto stavu Hegel připisuje pojem syntéza, což je nějakým novým stavem. Hegel rozvíjí tuto tezi dále a ukazuje na ní fungování a vývoj světa.²⁶ V našem případě tato krátká vsuvka stačí.

²⁴ FINK, Eugen. *Hra jako symbol světa*. Orientace (Český spisovatel). Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5, s. 78.

²⁵ Srov. Tamtéž, s. 31.

²⁶ Srov. CHOTAŠ, Jiří a KARÁSEK, Jindřich. *Hegelova dialektika*. PomFil (OIKOYMENH). Praha: OIKOYMENH, 2007. ISBN 978-80-7298-264-6.

Posloužilo nám to pouze k tomu, abychom si uvědomili, že se pohybujeme někde ve středu dvou pólů. A tento pohyb je důležitý pro chápání fenoménu hry.

Z českých myslitelů je nutné ještě zmínit Jana Patočku, který zdůrazňoval, že člověk je bytost, která je vždy v pohybu, a že tento pohyb je charakterizován konfliktem mezi dvěma protichůdnými póly, zakořeněním a proměnou. Tedy dost pravděpodobně rozvíjí Hegelovu teorii o tezi, antitezi a syntéze. Proto právě Patočka uvádí příklady jako je protichůdnost mezi svobodou a nutností nebo životem a smrtí.²⁷ Pro nás je ale důležité to, že ani tito zmiňovaní myslitelé nepřišli s něčím průkopnickým. Všichni spíše interpretovali, jak střídmost vidí oni samotní. I tato práce chce podat jeden z dalších pohledů na hru, jako na volný čas a na jeho důležitost pro lidský rozvoj a sebevýchovu v protíváze s vážným životem.

3.2 Hra a pocit štěstí

Poté, co jsme naznačili v předchozích kapitolách, se nyní musíme ptát, proč je hra spojena se štěstím. Fink hovoří o tom, že v minulých dobách jsme, jako lidé, byli v situacích, kdy jsme více zažívali momenty hry, byli jsme uvolněnější a více jsme do hry byli zabráněni. Avšak také naznačuje, že nikdy v minulosti nebyla větší možnost se do hry dostávat, protože v současnosti se nacházíme v období, kdy disponujeme téměř jistotou zachování života, nehrozí nám bezprostřední nebezpečí, že umřeme na nemoci, hlad, popřípadě na nepřízeň přírody.²⁸ S tímto tvrzením se nedá nesouhlasit. Společnost je na nejvyšší možné úrovni, co se možností dostat do hry týče. Fink dále uvádí, že hřiště a sportoviště jsou plánována se stavbou měst, dále se v masové výrobě vyrábí hračky i nástroje hry.²⁹ Nevymizela však hlavní podstata hry?

Je nutné si uvědomit, že náš život ale není více svobodný a rozhodně v něm není příliš prostoru ke hře. Jsme naopak ještě více zotročeni výkonem, který je naším prvotním životním pohonem. K tomu, abychom dosahovali ocenitelných výkonů jsme od narození vychovávaní, nikdo nám neumožňuje nalézat něco, co by nás v životě těšilo, popřípadě dělalo šťastnými, ale naopak je nám nuceno zakoušet chuť ocenění po odvedeném výkonu.

„Současná euroamerická civilizace je založena na výkonu. Pracovní, sportovní nebo jiný výjimečný výkon přináší člověku obyčejně peníze a někdy

²⁷ Srov. PATOČKA, Jan, KOUBA, Pavel a Ondřej ŠVEC, ed. *Fenomenologické spisy*. Praha: OIKOYMENH, 2009. ISBN 978-80-7298-420-6, s. 354.

²⁸ Srov. FINK, Eugen. *Oáza štěstí*. Přeložil Jiří ČERNÝ, přeložil Věra KOUBOVÁ. Váhy (Mladá fronta). Praha: Mladá fronta, 1992. ISBN 80-204-0224-1, s. 5.

²⁹ Srov. Tamtéž, s. 6.

i slávu. Naopak ten, kdo nepodá ani průměrný výkon, ať už z jakéhokoli důvodu, se ocitá v nebezpečí sociální exkluze“³⁰

Tento koncept současné společnosti ničí hlavní podstatu hry. Hra je brána jako něco doplňkového, něco okrajového, z čeho neplyne žádný výsledek, tudíž je brána jako nicotná. Nikdo si ale neuvědomujeme, že hra je tím, co nás dělá lidmi. Jak například Fink tvrdí, tak často je psychology hra doporučována, jako terapeutický prostředek pro lidi s nemocnou duší. Dále také Fink uvádí, že hra není pouze něčím dětským. Hra je naopak stále aktuální i u dospělých, avšak není tak viditelná, jelikož jako dospělí lidé používáme masky, protože nás možná usměrňuje stud, ale i přesto hru okoušíme, pouze více tajemněji.³¹

„Člověk je svou podstatou smrtelník, svou podstatou dělník, svou podstatou bojovník, svou podstatou milovník – a svou podstatou hráč. Smrt, práce, vláda, láska a hra vytvářejí elementární strukturu napětí a základ nevyzpytatelné a mnohoznačné lidské existence.“³²

³⁰ KAPLÁNEK Michal, in SVOBODOVÁ, Zuzana (ed.). *Svobodný čas: pedagogika volného času jako výchova ke svobodě*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. ISBN 978-80-246-5474-4, s. 47.

³¹ Srov. FINK, Eugen. *Oáza štěstí*. Přeložil Jiří ČERNÝ, přeložil Věra KOUBOVÁ. Váhy (Mladá fronta). Praha: Mladá fronta, 1992. ISBN 80-204-0224-1, s. 10-12.

³² Tamtéž, s. 12.

4 Blaženost ve hře

Blaženost jako pravý cíl života, tak se nazývá kapitola v Etice Nikomachově, kde Aristoteles pojednává o tom, že blaženost není stavem, neboť stav je i spánek, nebo život podobný rostlinám.³³ Důležité, k čemu by tato kapitola měla sloužit je, že se Aristoteles zmiňuje i o hře. Blaženost však ve hře nevidí.

„Zdá se, že blažený život jest život ctnostný; tento však jest životem vážné práce a nikoli hry. Lepším také nazýváme to, co jest vážné, a ne co jest zertovné a zábavné, a vážnější vždycky nazýváme také činnost lepší složky a lepšího člověka; činnost tohoto lepšího pak jest hodnotnější a blaživější. Tělesných rozkoší může užít kdokoli, i otrok, neméně, než člověk velmi ušlechtilý; podílu na blaženosti však otroku nikdo nedá, leda by mu dal také podíl na příslušném životě. Neboť blaženost nezáleží v zábavách takového druhu, nýbrž v ctnostných činnostech, jak jsme vysvětlili již výše.“³⁴

Když si uvědomíme, že věnovat se nějakému sportu, v našem případě stolnímu tenisu, můžeme namítat, že ho provozujeme proto, že chceme vyhrát, chceme toho druhého porazit, takže se zde užitek dá najít. Hrajeme možná proto, že týmu připíšeme body a můžeme společnými silami vyhrájeme, tedy jednáme a činíme tak pro něco jiného. Avšak po provedení rozhovorů, se dochází k závěrům, že ty body, a to samotné vítězství, není tím pohonem proč stolní tenis hrajeme.

Aristoteles dále zmiňuje, že právě hry nám slouží k tomu, že se pobavíme, neboť si jich nežadáme pro nic jiného, jenom chceme, aby nám bylo dobře. Právě proto možná přichází s myšlenkou, že blaženost ve hře najít nelze.³⁵ Logicky by se totiž ze hry samotné stal prostředek k tomu, abychom zažívali blaženost. Blaženost by tedy byla účelem a zároveň cílem, proč se věnovat hře. Tento pohled však není chybný, pouze je nutné si uvědomit, že ono balancování je cíl života. Nelze přesně určit dokonalý střed mezi hrou a vážným životem.

4.1 Zábava vs vážný/ctnostný život

Poslední vsuvku, kterou je zapotřebí objasnit je, že hra nám přináší potěšení, odpočinek a regeneraci. Avšak to pouze tehdy, když volný čas vnímáme pouze v úzkém smyslu, jak

³³ Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1176a-30.

³⁴ Tamtéž, 1177a-2.

³⁵ Srov. Tamtéž, 1177a-35.

již bylo zmiňováno výše. Právě nyní se ale znovu dostáváme k tomu, že je téměř nemožné přesně určit, kdy se jedná jen o potěšení a odpočinek, tedy o hru jako takovou, a kdy už se může jednat o činnost rozjímavou, která nás určitým způsobem, jak píše Aristoteles, formuje a přináší nám do života ctnost. Lepší život není život zábavný a žertovný, ale přece život vážný.³⁶

Jako autor bych zde rád poznamenal slova jednoho docenta přednášejícího na univerzitě, kdy sám o sobě na přednášce prohlásil, že jeho práce je pro něj zároveň vášní, že v práci zažívá opravdovou slast, že i po více než dvaceti letech denně v práci zažívá potěšení, a že práce je pro něj místem, kde je šťastný. Právě i tento výrok jsem si spojil se stolním tenisem a s jednou z výpovědí respondenta. Pro oba je tato činnost zároveň prací a zároveň volným časem – hrou. U respondenta/stolního tenisty, se sice nejedná o hlavní zdroj financí, jako je tomu u zmiňovaného docenta, ale také příkládá finančnímu ohodnocování nezanedbatelnou roli. Vysvětlení a interpretování, zda tomu tak opravdu může být, že se i ve finančně ohodnocované činnosti dostáváme do vášně z volného času, bude doloženo/vyvráceno v pozdějších rozvahách nad výsledky výzkumu.

³⁶ Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1177a-39.

5 Kolektiv – „Hra s přáteli“

Pro vyjádření, že člověk je bytostí vztahovou, musíme postupovat od úvah, proč je zapotřebí vztahů s dalšími lidmi. Jako lidské bytosti potřebujeme vztahy z několika důvodů. Mezi ty klasické důvody možná patří, že se mezi ostatními lidmi rozvíjíme, díky interakci s ostatními dokážeme reflektovat sami sebe. Proč je však potřeba vztahů tak důležitá, je především z hlediska jakési duševní pohody. Jako lidé potřebujeme cítit, že jsme součástí skupiny, ta skupina v nás vyvolává pocity jistoty, opory a sounáležitosti. To však nemá pouze pozitivní dopad na duševní zdraví, ale i na naše jednání.

Stolní tenis, ale i další kolektivní sporty, činnosti, jsou především skupinami lidí se stejným zájmem. V těchto skupinách, díky stejnému zájmu jedinců, dochází ke změnám v osobnosti člověka. Můžeme konstatovat, že díky tomu, že se nacházíme v určitém spolku lidí, budeme logicky přebírat i jejich hodnoty. Kvalita vztahů je proto důležitější než jejich kvantita. I jeden dobrý vztah může mít pro člověka velký význam v jeho rozvoji.

Se sportem je spojováno nejen štěstí, ale i neštěstí. Velkou výhodou je onen kolektiv, ve kterém se při sportu nacházíme. Kolektiv, jak Jandourek píše, je skupina lidí, která zastává stejné hodnoty a budují se mezi nimi vazby a společně získávají i podobné zkušenosti. Těmi vazbami by se dala označit i sounáležitost, díky které se potlačují zájmy osobní, a naopak se podporují zájmy skupinové.³⁷ V kolektivu lidí se stejným zájmem dochází k navazování vztahů jednodušeji, jelikož je spojuje cosi společného. Díky tomu, že se pravidelně kolektiv setkává, zažívají společně chvíle šťastné i nešťastné. Díky vztahům se buduje přátelství, které se neodmyslitelně ke vztahům vztahuje. Přátelé jsou hledáni v obou okolnostech, jak ve šťastných, tak v nešťastných. Jak uvádí Aristoteles, tak v neštěstí hledáme někoho, kdo nám přispěje k tomu, abychom byli šťastní – ve štěstí naopak hledáme někoho my, komu bychom mohli dobře činit, jelikož dobře činit je pro lidi přirozené.³⁸

Nutnější však je mít přátele v neštěstí – v neštěstí totiž najdeme dobré přátele. Přátelé možná u sportu tu tíhu prohry přebírají, nebo jak píše Aristoteles, tak spíše možná bolest umenšují.³⁹ Ta ventilace a komunikace po zápasech je pro rozvoj jedince důležitější než hra sama. Není potřeba přijít na to, zda se jedná o přebírání tíhy, nebo zda se jedná o umenšení bolesti, ale je nutné si uvědomit, že se tomu tak děje a dělá to lidem dobře.

³⁷ Srov. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 80-7367-269-3, s. 125.

³⁸ Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRŽÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1171a-21.

³⁹ Srov. Tamtéž, 1171a-30.

6 Lze díky volnému času najít smysl života?

Smysl závisí na každém jedinci subjektivně. Smysl je nutné hledat a jít mu naproti. Jestliže řekneme, že všechno, co v našem životě děláme má smysl, poté musíme i konstatovat, že samotný život má smysl jen tehdy, kdy jeho smysl budeme chtít nacházet. V této části práce se nebudeme navracet k myšlence hry, jako základu života, ale obecně pouze k volnému času, jako ke smyslu života. Smysl lze hledat skrz svobodu a svoboda je každopádně spojena s volným časem. Tato asociace vznikla propojením myšlenek Dudové a Längla. Dudová přebírá dělení času od Opaschowskiho a uvádí dělení času na tři oblasti:

„Determinovaný čas, kde jedinec je k dané činnosti nucen, ta je pak časově, prostorově a obsahově předem daná. Čas je subjektivně vnímán jako cizí.

Další oblastí času, je čas vázaný. Není to čas, v němž by byl člověk z vnějšku nucen pracovat. Jedinec vnímá tento čas spíše jako vlastní závazek k dané činnosti. Tento závazek vychází z profesních, rodinných nebo jiných vztahů. Časový horizont, místo a druh výkonu lze libovolně volit.

Posledním časem je volný, tj. disponibilní čas. Je to čas, u nějž se jedinec sám nezávisle na druhých rozhoduje, jak jej využije.“⁴⁰

Nyní již tedy můžeme konstatovat, že svobodu lze pociťovat pouze ve volném čase. Činnosti, které se ve volném čase odehrají nás formují, jelikož je děláme zcela dobrovolně a zcela podle našeho uvážení, bez nucení někoho druhého. Avšak stále jsme ještě nedošli do bodu, kdy můžeme tvrdit, že smysl života lze spatřovat skrze volný čas. Proto je důležité ještě poznamenat myšlenky Längla.

„Co zde rozumíme „smyslem“ – Hledání smyslu spočívá za prvé ve svobodě člověka, v jeho otevřenosti; za druhé v rozdílné hodnotě věcí; za třetí v neustálé změně situací – Je člověk opravdu svobodný? – život je tvůrčím úkolem – svoboda a následky předchozích rozhodnutí.“⁴¹

Nyní se pokusíme doplnit ještě myšlenku k tomu, zda díky volnému času lze vůbec nacházet smysl života, jestli se nejedná spíše o jakýsi souhrn vícero faktorů.

⁴⁰ DUDOVÁ ANNA, in SVOBODOVÁ, Zuzana (ed.). *Svobodný čas: pedagogika volného času jako výchova ke svobodě*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. ISBN 978-80-246-5474-4, s. 106.

⁴¹ LÄNGLE, Alfred. *Smysluplně žít. Aplikovaná existenciální analýza*. Brno: Cesta, 2002. ISBN 80-7295-037-1, s. 11.

„Co tedy znamená smysluplně žít? Úplně jednoduše by se dalo říci, že smysluplně žít, znamená, plnit úkol, který před námi právě stojí. Může se jednat o cokoli, například právě musím odpočívat – tak budu odpočívat, nebo je čas jít do školy – tak půjdu do školy. Vidím, že daný člověk potřebuje moji pomoc – pomůžu mu. Lze tedy říci, že smysluplně žít znamená rozpoznat, najít a vykonat nejvyšší možnou hodnotu dané situace a uskutečnit ji. Ne jakoukoliv hodnotu, nýbrž takovou, kterou můžeme v této situaci podle nejlepšího vědomí a svědomí pokládat za nejlepší.“⁴²

S touto poslední citací nelze plně souhlasit, má však některá rozumná vysvětlení, co znamená smysluplně žít. Domníváme se tedy, že smysluplnost života spočívá ve volném čase, nelze souhlasit s tím, že smysluplné je pouze plnění úkolů, které se nám dennodenně nabízejí plnit. Plnění úkolů je spíše vnímáno jako zaneprázdněnost, zaměstnanost, to však nemá s volným čase nic společného. Nyní se ale dostáváme k tomu, co Šprtová správně interpretuje. Využívá myšlenku již zmíněného Längla, když uvádí, že smysluplně žít znamená rozpoznat, najít a vykonat nejvyšší možnou hodnotu dané situace a uskutečnit ji.⁴³ Rozdíl v této interpretaci toho, co znamená smysluplně žít, se nachází v použití slovesa rozpoznat. Mohlo by se totiž jednat o asociaci toho, že se sloveso rozpoznat pojí s jakousi volbou a tato volba je dobrovolná, nikoli nucená. Vidíte také ten rozdíl v interpretaci, kdy se řekne „plnit úkoly a rozpoznat hodnoty“?

⁴² ŠPRTOVÁ, Jana. *Smysl lidského života*. Olomouc: 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Psychologie a patopsychologie, s.10.

⁴³ Srov. Tamtéž, s.10.

7 Sebevědomí

Člověk, aby mohl vykonávat nějaký sport, potřebuje určitou úroveň sebevědomí. Ono sebevědomí je bráno za podstatný faktor úspěchu. Sportovní sebevědomí, jak jej nahlíží Mynářová, je definováno jako přesvědčení jedince ve vlastní schopnosti nezbytné k úspěchu.⁴⁴ Zároveň však ve stejné diplomové práci je brán zřetel na to, že sebevědomí není čímsi konstantním, ale naopak se jedná o něco dynamického, kolísavého a mění se v závislosti na čase i situaci. V následujících kapitolách, kde budou rozebírány výpovědi respondentů, bude hrát sebevědomí také důležitou roli. Nepřímo se budeme dotýkat toho, že sebevědomí zmíní všichni respondenti, a proto by se mělo dopředu poukázat, jakou roli při sportu hraje.

Mynářová využívá myšlenky Vealeyho a Knighta a používá jejich identifikaci třech typů sportovního sebevědomí.

1. typ: fyzické dovednosti a trénink
 - Znázornění důvěry sportovce ve své fyzické schopnosti.
2. typ: kognitivní účinnost
 - Do tohoto typu spadá důvěra sportovce dělat důležitá rozhodnutí a udržet optimální hladinu koncentrace potřebnou pro úspěšný výkon.
3. typ: resilience
 - Charakterizována jako míra jistoty sportovce nabýt ztracenou koncentraci po provedených chybách, překonání pochybností a navrácení se zpět do optimálního výkonu.⁴⁵

Podstatné je si uvědomit, že každý z těchto typů hraje důležitou roli a všechny musí u sportovce pracovat, aby mohl podávat dobré výkony. Hrají zde však i roli další faktory, které „soupeří“ proti sebevědomí, ovlivňují psychickou pohodu a tím pádem sportovec musí svým sebevědomím proti nim bojovat. Opět se lze zamyslet nad tím, že ve hře, stejně jako v životě musí docházet k rozhodnutím, které člověk dělá podle svého nejlepšího uvážení. Tato rozhodnutí jsou dobrovolná, nikoli nucená, a proto dochází k tomu, že rozpoznáváme a hledáme smysl našeho jednání. Přeneseně řečeno, opět se vracíme k tomu, že ve volném čase lze spatřovat smysl života, protože smyslem je ono jednání dle hodnot a jednání s sebou nese i následky. Sport je v našem případě využíván pouze k tomu, abychom ukázali, že hra je základem života.

⁴⁴ Srov. MYNÁŘOVÁ, Karolína. *Vliv vztahu mezi vrcholovými sportovci a trenéry na sportovní sebevědomí sebeúctu a well-being u hráčů stolního tenisu*. Brno: 2022. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta, Psychologie, s. 30.

⁴⁵ Srov. Tamtéž, s. 31.

Obrázek č. 1: Resilience

Zdroj: FRANKE, Natalie. *5 Simple Steps to Build Resilience*. [cit. 23. 11. 2023] Dostupné z: <https://nataliefranke.com/2019/11/5-simple-steps-to-build-resilience/>

Cílem této kapitoly rozhodně není motivační úsilí toho, jak si zorganizovat volný čas, není ani o tom, jak čelit překážkám v cestě za cílem. Odolnost neboli resilience nemůže být takto lehce vyvoditelná, jako je zaznamenáno v obrázku nad textem. Jak totiž uvádí Dudová,⁴⁶ tak marketingový pohled na volný čas, který je v současné době hojně a populárně publikován, prostě nefunguje. Neexistuje, aby kvalitní prožívání volného času, které s sebou přináší radost a uspokojení, mělo brožuru, jak k tomu dojít. Proto návod, který předkládá Franke, že si máme vychovávat pozitivní pohled na sebe, pohybovat se směrem ke svým cílům, podniknout rozhodné kroky, přijmout, že změna je součástí života a být ochotni inovovat a v neposlední řadě navazovat a tvořit spojení s lepšími/posilujícími lidmi,⁴⁷ je velice plytký návod a nelze se s ním ztotožnit. Nelze se s ním ztotožnit poté, co jsme uvedli, že smysl života je nevynutitelný, tudíž se může skrývat ve hře. Ve hře, která balancuje se zaměstnaností duše, a právě tato zaměstnanost souvisí s tím, že si budeme i volný čas organizovat...

⁴⁶ Srov. DUDOVÁ Anna, in SVOBODOVÁ, Zuzana (ed.). *Svobodný čas: pedagogika volného času jako výchova ke svobodě*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. ISBN 978-80-246-5474-4, s. 105.

⁴⁷ Srov. FRANKE, Natalie. *5 Simple Steps to Build Resilience*. [cit. 23. 11. 2023] Dostupné z: <https://nataliefranke.com/2019/11/5-simple-steps-to-build-resilience/>

8 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je poukázat na důležitost volného času a jeho souvislosti s lidskou pohodou. Poukázat na to, že volný čas není pouze čímsi doplňkovým, ale je důležitou součástí lidského bytí. Dále nás zajímalo, jak volný čas posuzují aktivní stolní tenisté a jakým způsobem ho sami nazírají. Také nás zajímalo, jak o prožívání volného času přemýšlejí a zda si jsou vědomi toho, že je důležitou součástí jejich života. Cílem se také myslí to, že se do výzkumu vstupovalo bez předem připraveného scénáře. Cílem tedy bylo i vyzkoušení si toho, jít „s kůží na trh“ a zkusit, zda z výzkumu něco vyplyne. Znovu, jak již je zmiňováno v úvodu práce, tak cílem, se kterým se do práce vstupovalo je poukázat skrze výpovědi druhých, že pro lidskou existenci je nutné prožívat a zažívat volný čas a vše co je s ním spojeno.

9 Metodologie

Dostáváme se do části, kdy diplomová práce reaguje na výzkum, který byl uskutečňován mezi hráči stolního tenisu, kteří se navzájem nijak více osobně neznají, popřípadě nemají mezi sebou příliš úzké přátelské vztahy. Toto zvolení respondentů bylo záměrné kvůli tomu, aby se výpovědi nepodobaly a nevznikala tak podobná témata. Dostáváme se do části práce, kde je cílem seznámit čtenáře, jak na celou práci bylo na začátku pohlíženo, a kam se postupně směřovalo. Jinými slovy budeme představovat zkoumané téma, výzkumnou metodu, výzkumný vzorek, dále také objasníme výzkumné otázky a postup výzkumu. Zapotřebí také bude představit účastníky a jejich roli ve výzkumu. V neposlední řadě představíme výsledky výzkumu a vzniklá témata.

Analýza, díky které bude výzkum představován se nazývá *interpretativní fenomenologická analýza* (dále IPA). Tento typ analýzy napomáhá detailně pochopit, jak člověk utváří význam svých zkušeností.⁴⁸ Jak se dále ze stejného zdroje dočíst, tak tento typ analýzy byl nejprve spojován s psychologií zdraví, v současné době je také uplatněn na různá výzkumná témata z oblasti psychoterapie.⁴⁹ Dalo by se tedy poznamenat, že i díky této užité analýze dostává celý výzkum psychologický charakter a je to i důkazem toho, že volný čas a jeho studium je zaměřeno na duševní, tedy psychické zdraví.

9.1 Výzkumné otázky

Jelikož se výzkum zaměřil na skupinu profesionálních stolních tenistů, kteří však stolní tenis vnímají pouze jako volnočasovou aktivitu, nikterak jako své zaměstnání, tak výzkumná otázka zněla, jak tito hráči prožívají svůj volný čas, popřípadě zda si uvědomují důležitost volného času a s ním spojené dobrovolné aktivity. Vedlejší výzkumnou otázkou bylo, zda je volný čas u těchto sportovců brán jako součást formování osobnosti, nebo pouze jako cosi doplňkového, co vyvažuje vážný život.

Jak víme, tak výzkumné otázky v kvalitativním výzkumu jsou po gramatické stránce tázací věty, avšak i přesto by v nich měla zůstat jakási otevřenost a možnost během rozhovorů s nimi improvizovat. Jak uvádí Švaříček, je důležité, aby na otázky bylo přímo či nepřímo odpovězeno, proto bychom si je měli pro sebe, jako pro výzkumníky, jasně formulovat.⁵⁰ Díky této vysvětlivce musíme podotknout, že vedlejší otázka, která

⁴⁸ Srov. ŘIHÁČEK, Tomáš, ČERMÁK, Ivo, HYTYCH, Roman a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2, s. 9.

⁴⁹ Srov. Tamtéž, s. 9.

⁵⁰ Srov. ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 69.

má charakter možnosti odpovědi „buď anebo“ je položena nesprávně. Dopředu se z ní totiž může předpokládat jedna z možností odpovědi. Není tedy otevřena možnost jiné odpovědi, proto se dá říct, že je nesprávná. Tohoto nedostatku jsem si jako výzkumník vědom, ale rozhodl jsem se s tím zkusit pracovat. Ačkoli bylo poznamenáno, že se jedná o vedlejší výzkumnou otázku, tak se v průběhu výzkumu ukázalo, že je pro něj stěžejní.

Výzkumné otázky byly položeny před samotným zahájením výzkumu. Zůstalo však otevřené pole možností, kterým směrem se vydat, ale především jaké respondenty k vytvoření výzkumu oslovit (o této problematice dále v kapitole „Výzkumný vzorek“). I přesto, že výzkumné otázky byly položeny před zahájením, nebylo tak úplně cílem na ně odpovědět. Jak je již psáno v kapitole „Cíl výzkumu“, tak cílem nebylo jasně odpovědět na otázky, ale přiložit interpretaci výpovědí. Snahou tedy bylo jít do výzkumu s otevřenou myslí, netlačit na respondenty, aby odpovídali na otázky, ale naopak se snažit vytvořit takové klima, abychom se dozvěděli něco od nich, jak obecně prožívají volný čas. Proto můžeme říct, že jsme nevěděli, co bude předmětem výzkumu ani co výzkum přinese.

9.2 Výzkumná metoda

Proč bylo zapotřebí zvolit metodu kvalitativního postupu bylo již od začátku výzkumu jasné. Zatímco v kvantitativním výzkumu jde o to, jaké je rozložení jasně definovaných proměnných v populaci, popřípadě ve zkoumané skupině, a jaké jsou mezi nimi měřitelné vztahy, tak v kvalitativním přístupu je zapotřebí zjistit co nejvíce informací o široce definovaném jevu, o kterém toho však moc nevíme, a mít možnost tato data posléze analyzovat a interpretovat. Podle slov Švaříčka, se jako výzkumníci musíme stavět do role, kdy subjektivně nahlížíme výpovědi respondentů, snažíme se v nich nalézat pravidelnosti, které se v nich vyskytují a formulujeme závěry, které nalézají oporu v získaných datech. Díky tomu, že tyto závěry vznikají ze subjektivního nazírání dat, dochází mnohdy k získání nových a neotřelých názorů na jevy, o nichž už něco víme.⁵¹ Dále díky tomu, že bylo použito kvalitativního výzkumu musíme myslet na to, že...

„Hypotézy či teorie vzniklé na základě kvalitativního výzkumu však není možné zobecňovat. Jsou platné právě jen pro vzorek, na kterém byla data získána.“⁵²

Jak již bylo poznamenáno výše, výzkum se zpracovával pomocí interpretativní fenomenologické analýzy. Ta tkví ve třech principech, jak s výzkumem pracovat. Nejdříve se jedná o princip *fenomenologie*, kdy zkoumané téma je založeno na tom, jak

⁵¹ Srov. ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 24.

⁵² Tamtéž, s. 24.

se věci samy člověku představují v jeho vlastním vědomí. Díky rozhovorům je snahou toto vyjevování interpretovat a představit ho v co nejvyšší možné realitě, jak se jeví jedinečné osobnosti. Druhým principem neboli zdrojem je *hermeneutika*, tedy metoda, jak správně chápat a vykládat texty. Proto se pracovalo s rozhovory, které byly doslovně přepsány do textového souboru, aby s nimi mohlo být opakovaně pracováno. Třetím a dle mého názoru nejdůležitějším principem, který v IPA musíme dodržovat je *idiografický přístup* ke zkoumanému tématu. Jedná se o přístup, který je zaměřený na individuální a subjektivní rysy konkrétní osobnosti, tedy opět zmiňme to, že nelze v takovémto přístupu zobecňovat.⁵³

Fenomenologický přístup totiž v sobě automaticky nese princip subjektivity. Jelikož když se něco vyjevuje, vyjevuje se to jedinečnému člověku, proto se musíme držet pouze interpretace subjektivní zkušenosti respondenta.⁵⁴ Tolik k výzkumné metodě IPA, která se při výzkumu zdála být nejlepším možným přístupem, díky kterému je možné výzkum prezentovat.

9.2.1 Zajištění vstupu do terénu

Díky tomu, že kvalitativní výzkum má být naturalistický, jinými slovy jeho cílem by mělo být co nejvíce zachytit nezkreslenou realitu, tak mou výhodou bylo, že jsem se ve výzkumu vyskytl v roli domorodce.⁵⁵

Tabulka č. 1: Role výzkumníka ve vztahu k terénu

Role	Charakteristika	Příklad
Cizinec	Neznámý člověk, který jednorázově přichází a odchází.	Výzkumník přichází do třídy jednorázově sejmout nahrávku pedagogické komunikace.
Návštěvník	Člověk, kterého respondenti znají jménem a vědí ledacos o jeho povaze a práci a který opakovaně přichází za účelem výzkumu.	Při zkoumání profesní dráhy učitelů expertů se výzkumník opakovaně setkává s tímž respondentem, vede s ním rozhovory, pozoruje jeho práci ve třídě.
Zasvěcený	Člověk, který se stýká se svými respondenty i mimo rámec výzkumu.	Výzkumník zkoumá klima školy, ve které se jako dobrovolník podílí na vedení školního časopisu.
Domorodec	Člověk, který zkoumá skupinu, již je sám členem.	Výzkumník – vysokoškolský student sociální pedagogiky – zkoumá, jaké mají vysokoškolští studenti sociální pedagogiky představy o svém budoucím uplatnění.

Zdroj: ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 76.

⁵³ Srov. ŘIHÁČEK, Tomáš, ČERMÁK, Ivo, HYTYCH, Roman a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2, s. 12.

⁵⁴ Srov. Tamtéž, s. 10.

⁵⁵ Srov. ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 76.

Tato role měla tu výhodu, že jsem všechny respondenty velice dobře znal i v soukromém životě. Věděl jsem, jak s nimi mohu komunikovat, popřípadě, co si k nim mohu dovolit. Rozhovory se díky tomu nesly ve velice příjemném a přátelském duchu. Jak zmiňuje Švaříček, tak všechny role s sebou nesou různá rizika. Uvádí, že role cizince logicky ohrožuje otevřenost respondenta, kdy respondent může vystupovat tak, jak chce být před výzkumníkem prezentován. Naopak také uvádí, že ani v roli domorodce, tedy v mé roli při výzkumu, nemusí dojít k dobrému postavení výzkumník – respondent, jelikož může docházet k nedostatečnému odstupu. Lze tedy dojít k tomu, že jako domorodec již dopředu mohu předpokládat, jak tázající bude odpovídat. Je proto velice podstatné si v roli domorodce uvědomovat důležitost sebereflexe a snažit se nahlížet na výpovědi tak, jak je tázající nejpravděpodobněji myslel, nikoli si dopředu dělat své závěry.⁵⁶

Co však je vnímáno jako výhoda a dobrá výchozí pozice pro vedení výzkumu je to, že jako domorodec ve výzkumné skupině, již máte připravené pole, které dobře znáte a umíte se v něm pohybovat. Jak opět uvádí Švaříček, tak právě poznání kultury prostředí, navázání vztahů se členy zkoumané skupiny je zásadním krokem pro vedení výzkumu.⁵⁷

9.3 Výzkumný vzorek

Jak již bylo poznamenáno výše, tak výzkumný vzorek tvořili hráči stolního tenisu, kteří se mezi sebou téměř neznají, popřípadě mezi sebou nemají úzké přátelské vazby. Takto vybraný vzorek je záměrný, aby s největší pravděpodobností nevyprávěli respondenti podobně, jelikož by společně například působili ve stejném oddíle a zažívali podobné situace u stolního tenisu. Všichni respondenti jsou mými blízkými, se kterými mám pevnou přátelskou vazbu. Díky vzájemnému vztahu neměl nikdo z oslovených jediný problém si se mnou o svém prožívání volného času, skrze stolní tenis, popovídat.

Jelikož se stolnímu tenisu věnuji více než patnáct let, seznámil jsem se s několika lidmi, kteří to mají podobně jako já a zažívají také volný čas skrze stolní tenis. Bylo tedy jednoduché je neformálně oslovit a velice v brzké době se vždy sejít za účelem nahrávaného rozhovoru, se kterým souhlasili! Tento souhlas byl dán automaticky s tím, že nebudu zveřejňovat jejich jména ani žádná další jména hráčů, které během rozhovorů zmíní. Tento krok jsem bral jako samozřejmost k tomu, abychom se oba cítili komfortně a nebáli se zmiňovat i zážitky spjaté se třetími osobami, které neodmyslitelně ke stolnímu tenisu patří a je nutné o nich hovořit.

⁵⁶ Srov. ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 76.

⁵⁷ Srov. Tamtéž, s. 77.

Respondenti byli různého věkového rozvrstvení (viz kapitola „*Popis respondentů*“) a téma stolního tenisu je sice spojuje, ale zároveň se mu každý věnuje trochu jiným způsobem. Toto nazírání na jejich odlišnosti, ve věnování se stolnímu tenisu, bude představováno dále v průběhu práce. Tento výběr respondentů byl velice zdařilý, mohlo díky němu při analýze docházet k poukázání na to, že volný čas (stolní tenis) je vyplňován subjektivně a závisí na dobrovolném rozhodnutí, popřípadě zkušenosti, kde a za jakých situací se jednotlivec ve stolním tenisu cítí dobře.

9.3.1 Prvotní chyba v rozhodování se o výzkumném vzorku

Při rozhodování se, jak bude na výzkum nahlíženo, bylo zapotřebí delšího odstupu od jeho samotného zahájení. Prvotní myšlenka byla taková, že se výzkum bude odvíjet od rozhovorů pořizovaných se stolními tenisty, kteří se mnou, jako s výzkumníkem, nemají žádnou vazbu, co se přátelských či jiných vztahů týká. Mělo se jednat o hráče, kteří se hře stolního tenisu věnují na profesionální úrovni a stolním tenisem se živí. Byli by to tedy hráči, kteří mají hru stolního tenisu jako hlavní příjem financí. Avšak právě tehdy se toto rozhodnutí vyjevilo jako špatné, protože by se nejednalo o zkoumání fenoménu volného času, ale naopak by se nahlíželo na zaměstnanost času.

Toto zásadní rozhodnutí opustit od prvotní myšlenky se odhalilo pouze díky konzultacím s vedoucím práce během celého jednoho semestru. Úplné opuštění od této idey přišlo v momentě, kdy jsme si položili zásadní otázku, proč zkoumat někoho, ke komu bychom měli vzdálený přístup? S tím souviselo i to, že při kvalitativním výzkumu není cílem, aby vzorek zastupoval určitou populaci, ale určitý zkoumaný fenomén. Vzorek by tedy neměl být sestaven náhodně, ale, jak píše Švaříček, záměrně.⁵⁸ S tím také dále souvisí, jak již bylo avizováno, že jako domorodec ve výzkumném vzorku má tu výhodu, že již má s respondentem bližší vztah a zná ho i po jiné stránce než pouze z jednoho rozhovoru. Kdyby nebyl zdařile zavrhnut původní nápad o vybraném vzorku, jednalo by se spíše o nedobré kvantitativní zkoumání s nízkým počtem respondentů. Jinak řečeno, odpovídalo by se na několik připravených otázek a poté by se z toho dělala kvantitativní analýza. S pozdějším nadhledem jsem to opravdu viděl jako zásadní rozhodnutí pro celou práci, protože rozhovory by byly spíše takovým nepovedeným dotazníkovým šetřením.

9.3.2 Konstatování správného rozhodnutí

Tento krok, vzdát se prvotní myšlenky výzkumu, byl velice příjemný. Začít s rozhovory by bylo absolutně vynucené. Dále u mě nastalo, že jsem jako výzkumník, ztratil chuť se

⁵⁸ Srov. ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEDOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 73.

do výzkum pustit. Polemizoval jsem o tom, jaké otázky budu hráčům vůbec pokládat atd. Z realizačního hlediska také vyvstávaly problémy, jak tyto hráče vůbec prvotně oslovit, jak s nimi navázat kontakt? A místo jakéhosi entuziasmu do výzkumu, to naopak navozovalo stres a odpor k samotné realizaci. Nicméně kromě těchto realizačních problémů vyvstávala i otázka, jakou by tato práce měla hodnotu a jaký by byl její cíl...

Výzkumný vzorek je stěžejním, co tato diplomová práce má předávat vám čtenářům. Téma diplomové práce je totiž velice subjektivní a velice se dotýká mě jako výzkumníka. Od začátku nebylo cílem popisovat samotný stolní tenis, co obnáší se tomuto sportu věnovat atd., ale naopak se chtělo poukázat na prožívání volného času skrze stolní tenisty, jakým způsobem tato aktivita ovlivňuje jejich život, a jestli ano, tak zda si to sami uvědomují.

9.4 Představení účastníků

9.4.1 Respondent č. 1

Respondent číslo jedna je čerstvě osmnáctiletý chlapec, který začíná studovat poslední ročník střední školy s maturitou. Jedná se o mého spoluhráče z oddílu, který sice hraje o několik úrovní lépe a jeho stolně tenisové výsledky jsou ohromné, ale stále společně trénujeme a vídáme se i v jiných než sportovních situacích. Jelikož se jednalo o můj první rozhovor, rozhodl jsem se do něho vkročit s nepřípraveným scénářem otázek. Díky tomu, že se dobře známe kladl bych otázky příliš uzavřeně, a proto jsem se rozhodl během rozhovoru improvizovat a popřípadě se doptávat na nějaké informace, které přirozeně vyplynou z dialogu. Neboť jsem dopředu respondenta informoval o mém záměru diplomové práce, sám se mi navrhl, abych si vyzpovídal jeho. Bylo to pro mě důležité, že se mi takto sám nabídl, protože jsem měl alespoň pocit, že ho do ničeho netlačím a jednalo se tak o velice klidný a nestresový začátek výzkumu. Jak jsem již zmiňoval, jedná se tedy o respondenta studenta, velice zapáleného do stolního tenisu, který si rád načítá i informace, jak který hráč hraje, jaké má současné i dřívější výsledky atd. Také stolní tenis sleduje na všech výkonnostních úrovních, od naprostých amatérů a začátečníků až po světovou špičku. Je velice ambiciózní s neskutečnou chutí a pílí se zlepšovat. Stolnímu tenisu se věnuje více než osm let.

Co je ještě nutné poznamenat, že díky možnosti kousek od jeho bydliště, dojíždí hrát na placené turnaje. Jelikož jsem tyto turnaje dříve navštěvoval také, byl tomu ve velké části věnován v rozhovoru prostor bavit se ohledně těchto výdělků. Sám naznal, že se u něho sice jedná o dobrou brigádu, ale nikdy by nevyměnil tuto hru za peníze za hru v oddíle, kde samozřejmě žádnou úplatu nebere.

9.4.2 Respondent č. 2

Respondent číslo dva je třicetiletý učitel na prvním i druhém stupni na základní škole v Jihočeském kraji. Jedná se také, jako ve všech případech, o mého blízkého kamaráda, který ale není mým spoluhráčem, ale spíše bych konstatoval, že se jedná o mého nepravidelného „trenéra.“ Respondent číslo dva je o několik úrovní lepším hráčem než já, a proto když se společně potkáme u hracího stolu, tak mi dost pomáhá se zlepšovat, a tudíž bych naznal, že mě trénuje. Trenérské dráze se věnuje také u dětí při základní škole, ale zároveň i u studentů Jihočeské univerzity, kteří si mohou stolní tenis zapisovat jako nepovinný předmět během studia.

Za svoji profesionální dráhu vystřídal několik oddílů, na domácí zápasy dojížděl i několik set kilometrů. Díky studiu, následnému zaměstnání a bydlení kousek od Českých Budějovic musel dojíždět na domácí zápasy na Moravu. Avšak proč je důležité, že u tohoto respondenta dochází k popisu odkud pochází je fakt, že v současné době působí profesionálně jako hráč v Rakousku. Díky tomu, že byl zvyklý na zápasy dojíždět i v České republice, rozhodl se přestoupit do zahraničí, kde si zahraje vyšší soutěž a zároveň si přivydělá nějaké peníze, jelikož je fixně placen za každý odehraný zápas. K finančním odměnám za hru stolního tenisu se dostaneme v dalších kapitolách při samotném rozboru výsledků výzkumu.

9.4.3 Respondent č. 3

Respondent číslo tři je taktéž mým kamarádem, je mu přes dvacet pět let. Tento rozhovor byl odlišný v tom, že jsem se na něj dopředu nepřipravoval a jednalo se spíše o úplnou náhodu, že vznikl. Rozhovor vznikl při čekání v restauraci na odvoz domů. Byl sice kratší než účelné předchozí dva rozhovory, avšak jak se ukázalo, tak to nebylo vůbec na škodu. Rozhovor byl více o tom, že jsme se nebavili o samotné hře stolního tenisu, ale naopak o tom, co s volnočasovou aktivitou respondent spojuje.

Stolnímu tenisu se účastník sice věnoval v útlém věku, ale poté přišly skutečnosti, kterým jak sám naznal připisoval vyšší prioritu, a proto si dal od stolního tenisu dlouhou pauzu. V současné době již pracuje. Dále by ještě bylo dobré poznamenat, že díky tomu, že se v jeho životě vyskytlo více prázdného místa, se ke stolnímu tenisu opět vrací. Jak sám naznal, chce si na stolní tenis udělat více času. Nejspíše u něho dochází k jakémusi vnitřnímu uspokojení, nebo možná, jak bude dále ve výsledcích interpretováno, potřebuje trochu narušit nudný stereotyp, který v současné době prožívá.

9.4.4 Respondent č. 4

Čtvrtého respondenta jsem poznal až na vysoké škole. Shodou okolností jsme bydleli v jednom sdíleném bytě, a i on se věnuje profesionálně stolnímu tenisu. Chodíme společně pravidelně trénovat do pronajatých prostor v Českých Budějovicích. Nicméně také společně navštěvujeme po trénincích různé hospůdky za účelem „potréninkového“ piva, díky tomu jsme se dost sblížili a stali se z nás velice dobří kamarádi. Z důvodu, že soutěž hrajeme oba mimo České Budějovice, každý ve své rodné obci, tak společně přemýšlíme nad přestupem do jiného oddílu v Českých Budějovicích. Právě toto téma se neslo i v samotném rozhovoru.

Co se však také během tohoto dialogu stalo, že jsem jako výzkumník neuhlídal směr konverzace a dostali jsme se ke konverzaci mimo téma stolního tenisu a to, jak on sám nahlíží na svůj volný čas. Tedy alespoň tak, jsem to jako výzkumník, zpočátku nahlížel. Společně jsme se bavili o jeho novém zaměstnání, ze kterého mi vyprávěl své příhody atd. Tento rozhovor jsem po dokončení vlastně ani nechtěl zařazovat do této diplomové práce, ale po jeho přepsání do tištěné formy jsem si uvědomil, že on mi o prožívání volného času nepřímo vypráví a vždy se v některých pasážích k němu vrací a ukazuje mi, jak je pro něj důležitý, a co s ním samotným stolní tenis dělá...

Stolnímu tenisu se respondent věnuje od jedenácti let, ale sám říká, že dřív se k tomu stavěl tak, že u toho spíše dělal hlouposti, a že stolní tenis hrál pouze kvůli svým kamarádům, se kterými se za účelem stolního tenisu sešli... Je nutné ještě poznamenat, že v současnosti mu je dvacet pět let. Poté, co se se svými kamarády rozutekli na střední školy, tak měl od deváté třídy na základní škole až do druhého ročníku na střední škole pauzu. Nicméně se ke stolnímu tenisu vrátil, pravidelně hraje zápasy za svůj oddíl, kde tráví celou svou prozatímní profesionální kariéru.

9.4.5 Respondent č. 5

Posledním mým atypickým respondentem je padesátiletý, ženatý muž, který má dvě děti a bydlí v rodinném domku. Díky tomu, že se jedná o muže, kterého bych charakterizoval jako tichého a lehce introvertního, tak do doby, než jsem ho oslovil, jsem moc nevěděl, jak to se stolním tenisem vlastně má. Pouze, co je důležité zmínit je fakt, že se stolnímu tenisu věnuje několik hodin týdně, dalo by se tedy naznat, že je jeho velkým koníčkem...

Proč jsem si však tohoto účastníka vybral je důvod, že sám hraje nejvyšší krajskou soutěž na Vysočině a mimo jiné dvakrát týdně, zcela dobrovolně a bez úplaty, trénuje mládež. Sám si zažádal o trenérské zkoušky a pouze díky němu je jeho oddíl schopný vést tréninky nových začínajících hráčů. I já jsem u něho kdysi začínal hrát, proto ho znám již několik let a řekl bych, že jsme přátelé, kteří však mezi sebou mají pouze toto sportovní pouto. Rozhovor s ním byl taktéž absolutní improvizace, odehrál se v šatně, v hale před jeho domácím zápasem.

9.5 Postup analýzy výzkumu

Jak se již zmiňovalo v předchozích kapitolách, postup byl zcela jednoznačný. Díky ideálnímu zajištění vstupu do terénu se postupovalo přirozeně, beze stresu a s velkým časovým klidem, jelikož od zahájení výzkumu do analýzy výsledků uplynul téměř celý rok. Díky tomuto časovému nastavení se mi jako výzkumníkovi s rozhovory velice dobře pracovalo, vždy jsem si je nechal tzv. „uležet“ a několikrát jsem se k nim vracel s otevřenou myslí.

9.5.1 Naslouchání aneb potlačení vlastní zkušenosti

Jak již bylo zmíněno výše, tak role domorodce s sebou nese riziko nedostatečného odstupu. Musel jsem si dávat velký pozor na to, abych dopředu respondentu nedotlačil k jakési odpovědi, kterou očekávám. Když se ale bavíme o rozhovorech je nutné si uvědomit, že i analýza dat měla stejná rizika. Musel jsem se oprostít od svých zkušeností a nahlížet na získaná data s odstupem, abych je neinterpretovat skrz vlastní zkušenost, ale abych na ně pohlížel tak, jak na ně nejpravděpodobněji pohlíželi respondenti.

„Důležitou vlastností takového výzkumníka je umění naslouchat, pozorovat a vytvářet empatické spojení s účastníkem výzkumu. Výzkumník je citlivý k tématům, která se objevují, ale zdráhá se překotně je strukturovat nebo analyzovat.“⁵⁹

Díky této interpretaci zkušeností, nebo raději bych to nazval ukázáním témat, které z výzkumu vznikly, můžu přispět k porozumění fenoménu hry, popřípadě k fenoménu volného času, se kterými se každý člověk setkává a nahlíží je. Aby to však mělo přidanou hodnotu, musím jako výzkumník v takové situaci lehce „ubrat plyn“ a opravdu se snažit zachytit zkušenosti respondentů, nikoli pouze jejich výpovědi využít k tomu, jak to s danými situacemi při stolním tenise mám já jako výzkumník domorodec. Musím však uznat, že tato část analýzy pro mě byla nejsložitější, abych si právě uvědomil, že interpretuji respondenty, nikoli vlastní prožívání stejných situacích. Jako výzkumník je nutné v tomto najít balanc.

9.5.2 Přepis

Aby mohlo být užito metody IPA bylo zapotřebí rozhovory doslovně přepsat. Tuto část hodnotím velice pozitivně, ačkoli přepis zabere spoustu času, tak díky němu si člověk rozhovory téměř doslova pamatuje a lehce si vybaví, co který respondent uváděl, a o čem hovořil. Také díky přepisu si výzkumník uvědomí i pasáže, které z mluveného slova

⁵⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9, s. 284.

vnímal jako nedůležité, ačkoli třeba důležité později byly. Co bych chtěl zvláště vyzdvihnout je fakt, že rozhovory nelze přepisovat všechny naráz. Je to náročné a zdlouhavé, ale především si uvědomuji, že bych přišel o to, že se mi výpovědi a s nimi spojená témata sama „vybarvovala“. Díky časové nezátíženosti se mi témata po opětovném čtení přepisů otevírala a ukazovala sama od sebe, aniž bych je hledal a zdlouhavě vymýšlel čeho se chytit, popřípadě co je zajímavé k interpretaci.

9.5.3 Opakované čtení přepisů a souběžný poslech výpovědí

Co je potřebné ještě poznamenat je fakt, že hned jak bylo zahájeno přepisování výpovědí, jsem si k určitým pasážím dělal okamžitě poznámky. Jelikož jak je zmíněno v minulé podkapitole, tak témata mě opravdu napadla hned při prvním poslechu nahrávky a chtěl jsem se k těmto mým myšlenkám v budoucnu vracet.

Poté co už jsem měl hotové přepisy nastala další důležitá fáze analýzy. Přepisy jsem si vytiskl a do sluchátek si opakovaně pouštěl výpovědi. Během poslechu a souběžného čtení přepisů jsem rozšiřoval své prvotní poznámky. Díky této části se mi krásně ukázala struktura, vždy mi tyto poznámky sloužily k jakémusi odrazu při nesnázích v analyzování výsledků. Díky poslechům se mi také dotvářela realita, jak dotyčný respondent mohl svá slova myslet. Například když někdy bylo použito třeba metafor, nebo citově zabarvených slov, mnohdy i vulgarismů, tak se mi otevřela zase jiná interpretace jejich výpovědí.

Tato část mi zabrala nejvíce času, ale zároveň byla stavebním pilířem pro hodnocení výsledků. Díky této části jsem různě respondenty propojoval s tématy, popřípadě jsem je zařazoval do stejného tématu, ale snažil jsem se zachytit i rozdílnost, jak dané téma popisují. Nastávaly i situace, kdy jsem až po několikátém poslechu a zároveň přečtení si rozhovoru došel k tomu, že jsem téma přejmenoval, popřípadě separoval nebo propojil s jiným respondentem. Opravdu každé slovo díky opětovnému poslechu získávalo specifický význam.

10 Výsledky

Výsledky je dobré vnímat jako témata, jako jakési směrovky, jak pochopit sondu do duše stolního tenisty, s čím se každý z respondentů pere, popřípadě s čím se ztotožňuje. Jednoduše řečeno výsledky jsou fenomény, které mé respondenty formují skrz stolní tenis. Snahou popisu těchto výsledků je vzít čtenáře do světa stolního tenisu a ukázat mu co tito respondenti, tedy hráči, prožívají. Nutně ještě musíme podotknout, proč je tolik tlačeno na jedinečnost je fakt, že nelze vynášet obecné závěry o volném čase při hraní stolního tenisu. Jak uvádí nám již známý Švaříček, tak je důležité vnímat originalitu a zaměřenost právě a jenom na tento vzorek respondentů, se kterými se pojí tato vzniklá témata.⁶⁰

10.1 Finanční odměna, jako překážka pro zážitek z volného času

O finančních odměnách za odvedený výkon se vedly spory už před naším letopočtem. Možná je tu jakýsi obchod již s lidskou existencí vůbec. Ono směřování a vyměňování věcí, popřípadě služeb není nikterak jednoduché. V našem případě je to ještě horší v tom, že jakmile se obchodování dostane do volného času, stává se volný čas prostorem pro výdělek. Aby bylo pochopeno, proč zde píšeme o obchodu a směně již s existencí lidstva, je nutné se podívat na myšlenky Aristotela v Etice Nikomachově a dát je do souvislostí s výpověďmi našich respondentů, kteří se pravidelně dostávají do konfliktu volného času a mzdy, kterou za svůj výkon přebírají, k tomu se ale dostaneme dále v této kapitole...

„Pro mě to bylo že budu dřít jak magor, a když jsem viděl ty talenty, kteří už tenkrát byly někde jinde, tak jsem se bál, že by to pro mě přestalo být jakousi vášní a byla by to pro mě prostě rutina. Chtěl jsem vždycky hrát co nejvýš, ale když teď nad tím tak přemýšlím, tak asi jako ne. Jako nevím, asi by to bylo něco jiného, než kdybych to měl jako zaměstnání.“ (Respondent 2)

Nyní se musíme zastavit u toho, že všichni hráči, kteří si sportem (v jakékoli výši) přivydělávají, si jsou vědomi toho, že jakmile se z volnočasové aktivity stane prostředek pro výdělek, stane se něco, k čemu nikdo z nich dojít nechce – tudíž k zaměstnání. Touto

⁶⁰ Srov. ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEDOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 24.

vsuvkou, přebranou od Kaplánka se vracíme k tomu, že jsme jako moderní společnost zaměřeni na výkon.⁶¹

*„No hele jde o to, že když chci jít hrát tak jdu sem k nám že jo, a v tom Brodě to je pro mě spíš brigáda než jako samotná hra, já už jsem tento týden tam jet ani nechtěl, ale když už mi to tam hodil, tak jsem si říkal, ať není na*ranej, že už mu to znova odmítnu, tak pojedu. Jako dobrejch 900,- vid’.“*
(Respondent 1)

Velice podobný náhled na to má i respondent jedna. Ten se k tomu však staví rovnou otevřeně a uvádí, že rozdíl mezi tím, kdy jde hrát zadarmo, a kdy za mzdu, je obrovský a je si ho sám vědom. V případě, že se bavíme o tom, že kvůli finanční odměně dochází ke ztrátě podstaty hry, můžeme poukázat na to, že když respondent jedna uvádí, že když „*chce jít hrát*“, tak jde hrát bez úplaty na trénink z vlastní vůle, z vlastní vnitřní motivace. Díky tomu můžeme tvrdit, že finanční odměna za výkon je opravdu překážkou pro prožívání volného času.

„Samozřejmě nedá se to dělat zadarmo, ale v tom smyslu, že bych tam byl, strávil jsem tam třeba nevím 3 dny, 10 hodin denně, a nic bych si za to nevzal. Nechci říct, že já bych to nikdy neudělal, to ne, ale spíš doma by neměli takový pochopení jako mají teď.“ (Respondent 2)

„Jako nějaký peníze z toho mám, ale tady je třeba motivací tohle (být s mladými lidmi, pozn. autora), ten pingpong je pouze nějakým prostředníkem mezi mnou a nima. Motivace pro mě hrát pingpong (za peníze, pozn. autora) je pro mě, když jezdím do toho Rakouska a za tu sezónu si tam vydělám na dovolenou pro mě a pro manželku, někde u moře, s cestovkou, s all inclusive, což je prostě bomba.“ (Respondent 2)

„No to je právě ono, jestli tam jezdíš jenom kvůli těm penězům, nebo jestli tam jezdíš právě proto, že chceš.“ (Respondent 2)

*„No hele ono ti to ten relax ale přinese. A to mi říkali i chlapi, co v tom Rakousku hráli, tak nezapomínat na to, že si z toho máš brát pořád jen to, co sis z toho bral, když jsi hrál zadarmo. Já, když tam jedu, tak nemyslím na to, že musím všechno vyhrát, protože za to budu mít nějaký prachy. Ono si na to právě hrozně zvykneš, i já jsem to tak na začátku měl a říkal jsem si, ježiš vždyť za to dostávám peníze, a ne malý, a hraju hrozně, nesmím to po*rát. A ono se ti hraje špatně.“* (Respondent 2)

⁶¹ Srov. KAPLÁNEK Michal, in SVOBODOVÁ, Zuzana (ed.). *Svobodný čas: pedagogika volného času jako výchova ke svobodě*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. ISBN 978-80-246-5474-4, 47.

Touto delší citací respondenta dva chceme ukázat na to, že peníze opravdu kazí onu chuť a pohodu prožívání volného času. Aristoteles uvádí, že díky tomu, že za něco bereme peníze dochází k výčitkám, zda jsme za ně učinili dosti a zda jsme správně splnili to, za co jsme je inkasovali. Výčitky přichází právě tehdy, když si nejsme jisti, zda činíme to, co jsme dopředu s dárcem smluvili.⁶²

*„Oni i ostatní pak říkají hele vy*er se na to a hraj, jak umíš a užívej si to. A ono ve finále je to lepší, já si teď jedu zahrát, těším se na ty lidi a sice si s nima nepokecám tak jak tady, ale mám je rád, jsou pro mě důležité a furt to jsou mí spoluhráči. A to je to, proč to dělám, a v takovém množství, a občas je toho dost, protože prostě a jednoduše, je to můj život a já to tak cítím. Já se do zápasu nenutím...“ (Respondent 2)*

Tato část navazuje a perfektně vystihuje dilema, kam se člověk díky tomu, že bere úplatu za výkon dostane. Dostane se do jakýchsi kleští a musí sám spekulovat, zda předvedl, nebo naopak nepředvedl, dostatečný výkon, za který inkasuje výplatu. I o tomto Aristoteles píše v tom smyslu, kdo určuje hodnotu toho, co dotyčný dostane za úplatu. Ten, kdo dává, či ten kdo přijímá? Když dostaneme výplatu dopředu, později prožíváme ony výčitky, jestli jsme pro ni udělali dost... Splnili jsme to, co jsme slíbili?⁶³ Jedná se o začarovaný kruh, ze kterého se velice těžko dotyčný dostává.

„No hele já nevím, z mých kamarádů jsou všichni třeba po brigádách. A já, když si vydělám za turnaj (4 hodiny, pozn. autora) 1200-1300,-, tak vlastně taky dělám takovou brigádu. Já, kdybych to tam měl ale nějak podělit, tak tam jsem tak ze 70 % kvůli penězům, no nebo třeba z 50 % kvůli penězům, 30, že si zahraju, a těch 20 je kvůli tomu, že můžu jet autem, tak si rád zajezdím. Ty prachy ale... to je skvělý...“ (Respondent 1)

Jak můžeme vidět, je opravdu nutné si uvědomit, jak dotyčný aktivitu nahlíží. U respondenta jedná se opravdu jedná pouze o to, že i když je studentem, dokáže si díky stolnímu tenisu přivydělat peníze.

„No já se k tomu chci právě postavit tak, abych ten pinec jako práci, nebo prostě brigádu že jo, neměl. Ono jako jezdit hrát za prachy už není to samý jako chodit sem na trénink vidět.“ (Respondent 1)

Díky této výpovědi je viditelné, že si sám respondent jedná uvědomuje, že hrát za úplatu je spíše brigáda, povinnost. Jako na volný čas nahlíží na stolní tenis tehdy, když si jde sám od sebe zahrát na trénink, popřípadě jede na zápas s týmem bez jakékoli úplaty.

⁶² Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. 2. rozš. vyd. Přeložil Antonín KRČÍŽ. Praha: P. Rezek, 1996. ISBN 80-901796-7-3, 1164a-30.

⁶³ Srov. Tamtéž, 1164a-30.

„No jenže to je přesně ono, buď to hraješ pro pinec a pro to co to v tobě zanechává, nebo pro ty peníze. Já jsem jeden čas byl zvyklej brát peníze jen za první a druhý místo. Jezdil jsem tam s tím, že si odvezu fakt slušný peníze. A pak mě posunuli výš, já najednou končil třetí, čtvrtý a najednou 900, 1000? To je prostě hrozně špatná motivace, když se ze sportu a zábavy stane fakt jenom nástroj k tomu abych to vyřežoval vid’.“ (Respondent 1)

10.2 Trénink psychiky – stres

Není stres, jako stres. Pojem stres se v současné době používá téměř denně. Se stresem jsou však stále spojovány jakési nemilé pocity, úzkosti nebo strachy, avšak co je tedy stres ve sportu, do kterého se přivádíme rádi, pravidelně a opakovaně? Jak píše Stackeová, slovo stres vzniklo z latinského slova stringo, což znamená utahovat, stahovat, v angličtině se výraz používá pod pojmem stress a znamená sílu, tlak, ale i zátěž, popřípadě problém.⁶⁴

V našem případě je stres velice důležitý pojem, jelikož díky stresu u hráče, sportovce, dochází k jakési reakci. Jak dále Stackeová uvádí, tak na stres lze reagovat dvojnásobem a je nutné umět se stresem pracovat, jelikož když se stres správně využije dochází k tzv. adaptaci, tudíž ke zvýšení výkonu. Naopak nás ale stres může i zbrzdít, tehdy dochází k maladaptaci, kdy u nás dochází k poklesu výkonnosti.⁶⁵

Toto zvládnutí, popřípadě nezvládnutí, stresu uvádí i respondenti, kdy každý se stresem během hry musí pracovat.

„No to já mám taky, já si pak, když s ním mám hrát znova, tak si přesně pamatuju ten výsledek a už mám v hlavě zase stres. Já jsem šel do auta po zápase s XYZ vid’ a furt jsem se přemlouval a říkám, tak běž dál! Tak jsi prostě v tabulce prohrál no. A ono mi to nejde! Prostě nedokážu jít dál. Ta hlava dělá všechno. Nejhorší na tom je, když mě to fakt semele, když vím, že ten výkon má být můj, ten výsledek teda, a ono to nedopadne, tak mě to fakt semele.“ (Respondent 1)

„U mě ta prohra nebyla demotivující, ale spíš motivující. Já jsem vždycky, když jsem prohrál, tak o to víc jsem se snažil hrát líp.“ (Respondent 2)

Na tomto příkladu si můžeme ukázat, kde stres a selhání může zapříčinit dvě možnosti. Na jedné straně u respondenta jedna dochází k maladaptaci a hráč je již před dalším utkáním ovlivněn z minulé prohry. Sám se stresuje s negativním účinkem a vnitřně

⁶⁴ Srov. STACKEOVÁ, Daniela. *Relaxační techniky ve sportu: [autogenní trénink, dechová cvičení, svalová relaxace]. Fitness, síla, kondice.* Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3646-4, s. 7.

⁶⁵ Srov. Tamtéž, s. 7.

se sebou bojuje. Zatímco respondent dva, stres a selhání využívá pro svůj prospěch a vstupuje do dalšího utkání s chutí vyhrát, tudíž se nenechává stresem negativně ovlivňovat.

„Já si to jako taky myslím no, ono je to tak nějak základ všeho. Vždyť i v tom našem pinci, když ti vypoví hlava, tak seš prostě out. Možná, jak ses mě ptal, jak jako chápu svou hru ping-pongu, tak asi možná takhle no. Tak nějak propojím ten pohyb, ale možná mě na tom spíš baví ta hlava. Že vidím, žeee... Že prostě když mi hlava jede jinde než u toho stolu, tak prohraju.“
(Respondent 4)

Touto výpovědí respondenta čtyři si můžeme odpovědět na otázku, proč se možná pravidelně a rádi dostáváme do stresu ve sportu. Ono právě ta harmonie mezi hrou a stresem, dotyčnému tak nějak chutná, baví ho. Jak vypověděl respondent čtyři, tak ono propojení mezi hrou a hlavou, stresem, je uspokojující. Dále bychom ještě mohli interpretovat výpověď o tom, že díky propojení stresu a pohybu dochází k „čistce“ hlavy.

„No já jako bych úplně to nenazval psychohygienou, to jsem nikde moc neslyšel, takže nevím, co si pod tím moc představit. Ale jako jak jsi mluvil o té čistce, tak to je možná to správný pojmenování, co bych použil. Ono jak v práci, tak i u toho ping-pongu máš v hlavě cosi, co ti neustále jede, neustále máš v hlavě nějaký strachy vid', ale když si to tak nějak probereš a možná i skrz někoho dalšího, tak se s tím hned mnohem lépe pracuje, nebo teda hraje no.“ (Respondent 4)

Ona „čistka“ by mohla znamenat uvolnění. Jelikož stres vyvolává napětí, tak díky pohybu a aktivaci celého těla dochází k uvolnění.

„... taky mám prostě v hlavě to, že bych se třeba mohl věnovat rodině, nebo se stavít za našima nebo prostě... ehm, no mám v hlavě takový ten hlas, který mi říká panebože, proč bys tam jel? Co ti to jako dá?... Ale já možná no, si řeknu, že proč prostě. Proč bych jako nejel, když tak nějak chci a vím, že i když se mi někdy fakt nechce, tak si řeknu, že to bude prostě super, a že pojedu rád a užiju si to...“ (Respondent 3)

Co by se ještě díky této výpovědi dalo interpretovat, že stres z hraní je pozitivní. Jelikož se dennodenně něčím stresujeme, avšak nedobrovolně. Respondent tři v předešlé citaci uvádí, že do stresu ze hry se dostává rád a ví, že to bude super a dojde k uvolnění a relaxaci. Dalo by se tedy také poznamenat, že stejně jak vidí Knížák v trempsském bytí

jakýsi styl života, tak i naši respondenti si stojí za tím, že psychická vyrovnanost, kterou díky stolnímu tenisu trénují, je určitým životním stylem.⁶⁶

10.2.1 Self-efficacy

Krátce bychom se ještě zastavili nad pojmem Self-efficacy. Pojem podle Blatného, který dále odkazuje na původce pojmu Banduru⁶⁷ znamená jakési vlastní přesvědčení o tom, že dotyčný něco dokáže. Slovo přesvědčení vždy vztahujeme k člověku, ať již v negativním, či pozitivním světle. Tato myšlenka vychází z toho, že přesvědčování souvisí s nějakým cílem – rozhodnutím – nasměrováním.⁶⁸ Avšak u stolního tenisu dochází obvykle k přesvědčování sami sebe, jak vyhrát nad druhým, jak vyhodnotit danou situaci a jaký způsob hry využít, abychom víceméně překonali překážky, které stojí v cestě k cíli, tedy k výhře.

Možná se zdá, že využít tento pojem u volnočasové aktivity je absurdní, avšak nemůžeme přeci tvrdit o něčem co se nás netýká, že je absurdní. Jako autor si stojím za tím, že toto přesvědčování, že jako hráč mám kontrolu nad svým sportovním výkonem je důležité pro pochopení prožívání samotné hry stolního tenisu.

„Vysoké očekávání vlastní účinnosti působí na tvorbu optimistických postojů, přispívá k interpretaci těžkých úkolů jako výzev a koreluje s kvalitou života. Lze říci, že tam, kde se lidé domnívají, že jsou schopni kontrolovat chod dění, lépe zvládají vlastní emocionální stav a také se staví čelem k nepříznivým životním událostem.“⁶⁹

„Já jsem šel do auta po zápase s XYZ vid' a furt jsem se přemlouval a říkám tak běž dál! Tak jsi prostě v tabulce prohrál no. A ono mi to nejde! Prostě nedokážu jít dál. Ta hlava dělá všechno...“ (Respondent 1)

„No a naštěstí jsem ho vyhrál jo, ale nevím, jak je to možný, prostě hlava se začne strachovat a ten výkon jde dolů no.“ (Respondent 1)

„Já jsem vždycky, když jsem prohrál, tak o to víc jsem se snažil hrát líp.“ (Respondent 2)

„Takže na jedmu stramu v té soutěži bylo dost demotivující, že za sezónu máš 10 výher a 25 proher, takže vyhraješ 1 ze 4 zápasů, někdy když chytneš

⁶⁶ Srov. KNÍŽÁK, Milan. In DIVO, Mark, MICHAJLOVÁ, Světlana, ed. *Volný čas: utopie na hranicích všednosti = Spare time: utopias on the verge of commonness*. V Praze: Národní galerie, 2013. ISBN 978-80-7035-531-2, s. 10.

⁶⁷ Srov. BANDURA, Albert. *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W.H. Freeman, c1997. ISBN 978-0-7167-2850-4.

⁶⁸ Srov. BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7, s. 132.

⁶⁹ DYEROVÁ, Tereza. *Vztahy mezi mírou motivace, self-efficacy a sportovního výkonu*. Brno: 2015. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta, Psychologie, s. 9.

špatnou vlnu, tak nevyhraješ 3 neděle. Ale jako na druhou stranu, když s nimi hraješ vyrovnaný zápasy, tak mě posiluje to, že když vidím že někomu z nich vezmu set.“ (Respondent 2)

„Možná jak ses mě ptal, jak jako chápu svou hru ping-pongu, tak asi možná takhle no. Tak nějak propojím ten pohyb, ale možná mě na tom spíš baví ta hlava.“ (Respondent 4)

Všichni zmínění respondenti nepřímou zmiňují, že vlastní přesvědčování se během stresových situací u hry, je to, co je baví, a co vnímají jako velice důležité. Z vlastní zkušenosti i z výzkumného pozorování na dalších hráčích můžu soudit, že právě self-efficacy je pojem, který opravdu vystihuje podstatu chuti hraní stolního tenisu. Dochází totiž k mnoha proměnným, když se nám podaří zahrát úžasný bod, cítíme radost a výbuch pozitivních emocí, naopak když po takovém výkonu zkažíte podání dostáváte hned zpětnou vazbu negativní. Díky tomu však trénujete psychiku a emoce, které se musíte učit kontrolovat a pracovat s nimi pro váš prospěch...

*„To jo! To určitě, ale musí to být na nějaký úrovni, trochu to ovládat a využívat těch nervů, ale ne že mě budou brzdit. Jenže potom když prostě prohraju třeba v zápase, tak potom to prostě řeším a nedokážu to vymazat, jsem prostě na*ranej a ovlivňuje to i další zápasy že jo.“ (Respondent 1)*

10.3 Přírozenost ve hře / ve volném čase

A to je to proč to dělám a v takovém množství. A občas je toho dost, protože prostě a jednoduše je to můj život a já to tak cítím. (Respondent 2)

Právě díky interpretaci této výpovědi je zapotřebí si uvědomit, že volný čas je nástrojem, co člověka formuje. Ve volném čase, v tomto případě při stolním tenisu, se člověk cítí svobodný, a jak sám respondent dva přiznává je to jeho životem. Dělá to rád a dobrovolně, občas s přesvědčováním, jak jsme zmiňovali výš, ale přesto rád. Tato přírozenost ve volném čase je totiž tím, co vychází z nás samotných. Snažíme se tomu „jít naproti“ a dostávat se do těchto okamžiků svobody opakovaně.

„No, jestli mi řekneš něco k tomu, proč chceš přestupovat. To bys chtěl proč? Kvůli čemu?“ (Výzkumník)

„No hele, prostě abych hrál no. Já, jak nechodím na tréninky v týdnu, tak je to špatný. Já jezdím jenom na zápasy. Já jsem tady do pátku a hned po práci jezdím domů.“ (Respondent 4)

Chtít být lepší je také přirozené – lidi chtějí být lepší a chtějí se zdokonalovat – hlad po vítězství a chuť výhry chutná skvěle. Je to ale zdaleka jiný pocit, než když se dobře odvede povinnost. Je to možná dáno tím, že povinnost se odvést musí, motivace není vnitřní, ale vnější – někdo na nás tlačí. Dalo by se tedy říct, že radost prožívaná ve volném čase, je radostí opravdovou?

„Jo no hele, i kdyby ti to nemělo dát nic jiného, než že bys o tom svém volném čase a ping-pongu začal přemýšlet jinak. Ono nejde veškerý čas věnovat povinnostem, a právě proto si z toho pince nemůžeš udělat povinnost.“

(Respondent 2)

Přirozenost totiž logicky není povinnost, proto je nutné si uvědomovat, že volný čas se nemůže stát prostředkem, popřípadě prostorem pro výkon, který od nás někdo očekává.

„Ba zdá se, že toto u každého tvoří jeho pravé já, ježto jest nejvyšší a nejlepší; bylo by to tedy něco zvláštního, kdyby člověk nechtěl žít svým vlastním životem, nýbrž životem někoho jiného. Nyní se bude hoditi i to, co jsme řekli dříve: nejlepší a nejpříjemnější každému jest to, co jest mu přirozeně vlastní.“⁷⁰

Tento odstavec od Aristotela umožňuje pochopit pravé prožívání volného času. Jak jsme díky výpovědím zjistili, tak činnosti, které si sami vybereme a čemu dáme přednost před povinnostmi jsou nám vlastní – tudíž nás dělají šťastnými a dělají z nás ty, kým doopravdy jsme.

10.3.1 Volný čas jako stereotyp

Nutně je ještě zapotřebí zmínit, že přirozenost ve volném čase není to samé jako pohodlnost žití ve stereotypu. Každý z nás zná momenty, kdy něco dělá stereotypně. Jedná se totiž o jakýsi vzorec jednání/chování, který se u něho opakuje a provází jej tak celý život. V některých případech se dotýčný z onoho stereotypu potřebuje vymanit, a proto danou činnost přerušit, popřípadě z ní nadobro uteče. Stereotyp však v mnohých situacích pomáhá – uvědomme si například rozvoj dětí, které od narození nutíme dodržovat postupy – avšak život v dlouhodobém stereotypu nepomáhá jedince rozvíjet, ba naopak ho brzdí.

Do těchto stereotypů však nepatří pouze běžné činnosti v životě, ale jak respondenti nepřímou uvádějí, tak i ono sportování ve volném čase je pro ně mnohdy stereotypem, ze kterého se nelze vymanit, jelikož jim přináší jakýsi klid a systém, ve kterém se zkrátka cítí dobře.

⁷⁰ ARISTOTELEŠ. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRČÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1178a-38.

„No já už ani sem nechodím nijak nadšenej, protože chodím furt že jo.“
(Respondent 1)

„Vždyť já kromě korony, jsem chodil snad od roku 2015, jsem chodil minimálně jednou za 14 dní, ale to spíš i víc. Podle mě jsem vynechal fakt jen pár tréninků.“ (Respondent 1)

„No jenže já bych neměl co dělat. Já prostě nechci sedět doma. Přemýšlet, co dělat.“ (Respondent 1)

Můžeme vidět hned u první citované výpovědi respondenta jedna, že sám neví, zda ho hraní a docházení na tréninky vůbec baví. Komentuje to slovy, že nechodí hrát s nadšením. Jak jsme již zmínili výše, opět jako domorodec mám tu výhodu, že jsem měl možnost ho pozorovat při samotné hře několikrát, jeho zapálení do hry přichází v moment, kdy to ani on sám nečeká. Je na něm během momentu poznat, že u něho dochází k euforii a k naplnění – sám to komentoval slovy, že se přistihne, že se u hry směje...

*„No ale ne jako smál, ale vždycky když jsem šel pro míček, tak jsem se smál. Konečně to nebylo jako před čtrnácti dny, kdy jsem tam byl akorát na*ranej.“*
(Respondent 1)

Avšak toto trvání pozitivních emocí není vůbec stálé, jak například zmiňuje respondent dva, tak i u něho došlo k jakémusi vývoji. Sám to nazval jako přeměnění hodnot v jeho životě.

„Ale určitě to u mě prošlo nějakým vývojem, já jsem ten pinčes od mala relativně žral.“ (Respondent 2)

Jak jsme zmiňovali v předešlých kapitolách, tak nelze ve hře hledat něco, co vám přináší. Ale je nutné si uvědomit, že je vám během ní dobře, a to co vám přináší je hra sama o sobě. Proto respondent tři i čtyři uvedli, že prostě chodí hrát a neví proč, za jakým cílem, prostě pro radost. Onen stereotyp však v některých momentech je opravdu uklidňující a dělá dotyčnému dobře. V horším případě sám hráč cítí, jak například uvedl zmiňovaný respondent jedna, že už mu příliš dobře nedělá.

„No jako já to sám moc nevím, prostě chodím pravidelně hrát že jo, ale abych řekl, co mi přináší moc netuším. Asi radost, no...“ (Respondent 3)

„No nevím hele, prostě ho to asi baví vid', jako nás pinec.“ (Respondent 4)

10.3.2 Útěk ze stereotypu

Po minulé kapitole je nutné ještě udělat malou vsuvku k tomu, že v momentě, kdy už dotyčný cítí, že stereotyp vnímá negativně, je důležité se s tím popasovat, aby ho frustrace nedohnala k pocitu prázdnoty.

„Možná jako nějaká jako rutina, kterou už dělám, tak jako nějak přirozeně možná.“ (Respondent 5)

„Takhle měl jsem toho už jeden čas dost, chodil jsem vlastně dvakrát týdně že jo, trénovat děcka, ale to se nedalo. Proto jsme vymysleli ten systém povinných tréninků dětí. Já už jsem totiž to jako nedával.“ (Respondent 5)

Moment uvědomění si, že nás nějaká činnost, kterou děláme ve volném čase, nenaplňuje, je velice příjemný. V ten moment totiž může dojít ke změně, k zastavení a k opětovnému nalezení elánu do činnosti, která nás dříve dělala šťastnými.

„Že ty povinnosti už prostě počkají, a možná noo, že už ta pauza byla ehm jako dost... Že už prostě raději pojedu si zahrát a nějak odpočinout, než abych dělal něco jinýho.“ (Respondent 3)

„No hele, nebaví. Já mám vždycky období, kdy už si říkám a dost. Musím si vždycky dát pauzu, aby mi to začalo zase chybět. Jako každé, když má pauzu že jo, tak třeba aspoň měsíc, ale já už bych ani měsíc nechtěl pauzu, já si dám prostě 14 dní a už bych víc ani nechtěl. Já jsem na to prostě fakt tak navyklej...“ (Respondent 1)

10.4 Může být prožívání volného času drogou?

Podle slov farmakoložky Šustkové, která v jednom rozhovoru uvedla, že droga je pro člověka cosi nutného, co mu přináší nepředstavitelný zážitek.⁷¹ Můžeme logicky soudit, že přijímání drogy je zážitkem, do kterého se chceme pouštět opakovaně. Mohlo by se tedy na první pohled zdát, že i volnočasová aktivita je čímsi návykovým, na čem může vzniknout závislost.

„Jak kdy no, ale spíš jsem si na ten pinec tak zvykl za ty roky, že už bez toho spíš nedokážu být.“ (Respondent 1)

Domnívám se, že podobné výpovědi mají i drogově závislí lidé, kteří také bez dané drogy již nedokáží existovat. Avšak je tedy možné, aby volnočasová aktivita byla pro člověka, závislostí? Tomuto tématu, propojení volného času a závislosti na něm, se

⁷¹ Srov. ŠTEINDLER Milan. *Česko na drogách. – 1/6 Šťěstí je krásná věc.* TV, ČT2, 2024. Dostupné z: https://www.ceskatelevize.cz/porady/15855221547_cesko_na_drogach/223562264160001/.

věnoval i americký výzkumník Robert Stebbins. On záměrně přiznává, že jeho úmyslem není věnovat se závislosti různými úvahami, avšak chtěl by poukázat na to, zda můžeme označovat silný zájem o volnočasovou aktivitu za závislost.⁷² Nyní se postupně přesuneme k tomu, že v momentě, kdy bychom chtěli označit volnočasovou aktivitu za závislost, můžeme jí, podle slov Stebbinse, připsat pouze typ psychické závislosti, nikoli fyzické. Díky tomuto typu závislosti dochází k pravidelné absenci pozitivního stavu, jako je klid, nasycení, pohoda, uvolnění nebo například štěstí.⁷³

„Ne že by mě to bavilo, ale to je takový neutrální vztah, že ehm, prostě ne to, že už bez toho prostě nejde být.“ (Respondent 1)

Z výpovědi respondenta jedna je patrné, že ho opravdu volnočasová činnost pohltila natolik, že na první pohled bychom mohli tvrdit, že se pro něj stala závislostí. Sám přiznává, že je to pro něj návyk, kterého se nelze zbavit. I přesto, že se snaží dávat si pauzu, tak se opět aktivně vrací a pokračuje v činnosti.

„Jako každé, když má pauzu že jo, tak třeba aspoň měsíc, ale já už bych ani měsíc nechtěl pauzu, já si dám prostě 14 dní a už bych víc ani nechtěl. Já jsem na to prostě fakt tak navyklej,“ (Respondent 1)

Na jedné straně může dojít k tomu, že se dotyčný dostane do situace, kdy ho aktivita pohltil natolik, že kvůli ní bude docházet k negativním dopadům na jeho běžný život. Avšak jak Stebbins správně namítá jedná se o to, že v určitém období se stává pro člověka aktivita nekontrolovatelnou. Dále pokračuje argumentací, že volnočasová aktivita v praktikujících vyvolává touhu věnovat se oné činnosti nad rámec času a peněz (pokud ne obojího), které jsou pro ni k dispozici. Dále zdůrazňuje, že tato nekontrolovatelnost je pouhou tendencí, tedy jakousi nákloností, avšak nejedná se o nutkání či posedlost, jak je tomu u drogově závislých.⁷⁴

Tuto citovanou teorii nám potvrzuje i respondent dva, který také byl do volnočasové aktivity pohlcen. Díky jeho kontrole se stolní tenis však nestal něčím, co by ničilo jeho život. Aktivita s sebou tedy nenese negativní dopady, ale je pro něj stále naplňující.

„...no v určitým období to pro mě asi bylo, nevím, jestli bych řekl droga, to asi ne, ale něco, co pro mě bylo v žebříčku hodnot, třeba na konci základky, to pro mě bylo určitě výš než třeba škola.“ (Respondent 2)

Shrnutí by tedy mohlo být takové, že volnočasová aktivita může být závislostí. Je však ale nutné aktivitu kontrolovat a vyhýbat se situacím, popřípadě ji přerušit v momentě kdy kontrolu ztrácíme. Volnočasová aktivita musí mít hranice, aby nás neničila. Nesmíme

⁷² Srov. STEBBINS, Robert. A. *Leisure Reflections: Addiction to Leisure Activities: Is It Possible?* LSA Newsletter, 86(24), 2010, s. 19.

⁷³ Srov. Tamtéž, s. 19.

⁷⁴ Srov. Tamtéž, s. 21.

dovolit abychom ji věnovali více peněz a času, než si můžeme dovolit. Avšak dokud nás volnočasová aktivita negativně nemění, tak nechat se díky ní nesmírně naplňovat, závislost není...

„Hele joo, já si říkám, že mně by to asi chybělo teď už. Že dřív víš... jsem tak nějak nepocítoval jako žádnou potřebu, nebo jako chuť možná jít hrát..., teď si to nedokážu představit, že bych třeba měsíc nedržel pátku, to bych nedal...“

(Respondent 3)

10.5 Potřeby nebo priority?

Na začátku této kapitoly je důležité zmínit, že každé lidské dobrovolné jednání s sebou nese motivaci. Motivace, jak uvádí Maslow, vždy souvisí s potřebou, která u dotyčného prozatím nebyla naplněna. Avšak potřeby se vynořují nepřetržitě. Nová potřeba nastupuje v momentě, kdy je naplněna potřeba nižší. Vyšší potřeby se tedy neobjevují, dokud nejsou uspokojeny význačnější potřeby.⁷⁵

Určování význačnosti potřeb je subjektivní, též někdy mluvíme o jakýchsi prioritách, nebo hodnotách. Ono je v celku jedno, jak to budeme nazývat, v podstatě se vždy jedná o stejný princip chování či jednání.

„Má-li být člověk frustrován nebo si dělat obavy, je pro společnost lepší, když si dělá starost o ukončení války, než aby mu nebyla zima nebo neměl hlad.“⁷⁶

Abychom pochopili, proč se zde bavíme o potřebách, je nutné poznamenat, že každý ve svém volném čase přemýšlíme, zda některé potřeby nejsou význačnější než právě prožívání volného času. Kalkulujeme, zda se nemáme věnovat něčemu význačnějšímu, je to nejspíše přirozené chování člověka. V momentě, kdy neuspokojíme potřebu fyzického i psychického zdraví, popřípadě potřebu života v bezpečí, a mnoho dalších potřeb, kterým určíme vyšší prioritu, tak nelze dojít k nutkání uspokojit potřebu prožívání volného času.

„...ale nechci říkat, že jenom pravidelně utíkám, nebo jako odsumuju povinnosti, to asi ne. To já se je jako snažím plnit jo, ale někdy si fakt řeknu, že dobrý...“ (Respondent 3)

„...snažím se právě si toho času teď dělat víc. Možná asi, kdybych nezažíval to, že jsem dělal právě všechno jiného než věci, co mě možná tak nějak jako

⁷⁵ Srov. MASLOW, Abraham Harold. *Motivace a osobnost*. Přeložil Pavla LE ROCH. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1728-2, s. 91.

⁷⁶ Tamtéž, s. 91.

naplňovaly, tak asi nedojdu k tomu momentu, že jako dost a stačí.“

(Respondent 3)

Potřeba prožívat a zažívat volný čas je extrémně důležitá. Člověk totiž, jak zmiňuje nejen respondent tři, neustále plní povinnosti, které však nepřichází z jeho vlastního přesvědčení. Jedná se o to, že je jaksi svázán a sám sobě si dobrovolně diktuje, co vše musí udělat. Proto často slyšíme, že si lidé do volnočasových aktivit chodí odpočinout, zrelaxovat, avšak příliš nedochází k tomu, že si neuvědomují, že ve volném čase se ukazuje, jací doopravdy jsou.

„Hele, já hraju už od mala, tím myslím, třeba od dvanácti jo, je to vlastně no, už víc jak třicet let, takže pinec je pro mě spíš jako už nějakým životním zvykem.“ (Respondent 5)

„Hele joo, já si říkám, že mně by to asi chybělo teď už. Že dřív víš, když jsem měl tu XYZ, tak jsem tak nějak nepociťoval jako žádnou potřebu, nebo jako chut' možná jít hrát. Prostě jsem ale asi na to jenom neměl čas.“ (Respondent 3)

„A pro mě je to, proč to dělám a v takovém množství a občas je toho dost, protože prostě a jednoduše je to můj život a já to tak cítím.“ (Respondent 2)

„No nevím hele, prostě ho to asi baví vid', jako nás pinec.“ (Respondent 4)

„No hele mně je to úplně jedno s kým půjdu, ale potřebuju prostě hrát a chodit 2x týdně + zápasy, to je fakt jediný, co potřebuju. Nemám problém vůbec chodit třeba jenom na hodinu.“ (Respondent 4)

„Já mám vždycky období, kdy už si říkám a dost. Musím si vždycky dát pauzu, aby mi to začalo zase chybět.“ (Respondent 1)

Ony priority nejsou stálé. Jak si můžeme povšimnout z výpovědí respondentů, tak se může stát, že dotyčný potřebuje pauzu, nebo se potřebuje věnovat něčemu jinému. Uzná totiž, že ho něco začalo bavit více, nebo že musí splnit nějaké povinnosti, které mu jsou v prioritách výše postavené.

„No ani ne tak jako na mě, ale spíš má člověk ještě rodinu že jo, barák, povinnosti, práci, takže jako trávit dvakrát týdně na tréninku už bylo prostě s dětma dost.“ (Respondent 5)

*„Teď mám taky případ, jsem teď v práci s jedním mým spoluhráčem, že jo, bývalým. On to hrál fakt dobře, byla to naše dvojka v oddíle, takže jako fakt dobrej. No a on se na to prostě taky vy*ral, přestěhoval se sem a od té doby prostě nehraje... on jde raději do posilky v týdnu...“* (Respondent 4)

Ono ale nemůžeme vše svalovat na změnu priorit, opět bychom využili myšlenky Maslowa, který uvádí, že nelze nijak pochopit a vysvětlit, proč je lidem tak příjemná gratifikace neboli náhrada za něco lepšího, nového.⁷⁷

„Proč opakovaný kontakt s obrazem A, s ženou A, s hudbou A vede k nudě; zatímco tentýž počet kontaktů s obrazem B, s ženou B, hudbou B vzbuzuje stále větší zájem a potěšení?“⁷⁸

Jednoznačnou odpověď z našeho výzkumu nejspíše nevyvodíme, ale můžeme přidat jedno z dalších vysvětlení. V momentě, kdy se věnujeme volnočasové aktivitě, v našem případě tedy stolnímu tenisu, začne se z tohoto stávat stereotyp, jak jsme vysvětlili výše. V momentě ale, kdy do této činnosti přidáme něco nového začne nás to opět bavit? Když mluvíme o něčem novém, dostáváme se například opět k finančním odměnám, to však již víme, že dobrá motivace není, ba naopak.

To, aby se z volnočasové aktivity nestal stereotyp a nuda, závisí pouze na nás samotných. Můžeme být všemožně placeni a odměňováni, ale v momentě, kdy ztratíme smysl pro aktivitu, stane se z ní nicotnost a budeme hledat pouze důvody, proč ji ukončit, přerušit, popřípadě za něco obměnit. Aby nás tedy volný čas naplňoval, musíme mít vždy vnitřní motivaci a neznámou chuť.

„...tak bych taky chtěl hrát co nejlíp, chtěl bych hrát.... Já nevím, jak to říct, chtěl bych hrát tady co nejvyšší soutěž a chtěl bych, aby ten tým hrál co nejlíp.“ (Respondent 2)

10.6 Sociální interakce a komunikace

Sociální interakce by se dala, podle slov Langmeiera, charakterizovat, jako přirozená a nutná schopnost člověka.⁷⁹ Opět bychom zde mohli citovat a vysvětlovat myšlenky Aristotela a jeho výklady o člověku jako o tvorů společenském, avšak jednalo by se pouze o jakousi teorii. Namísto toho bychom nastínili pohledy respondentů, že interakce a komunikace s ostatními lidmi se stejnou zálibou (tedy se stolním tenisem), je stěžejní proč se vlastně stolnímu tenisu věnují, a díky komunitě jsou mnohdy stolnímu tenisu věrní.

„Každý chce se svými přáteli prožívat to, čím jest mu jeho vlastní bytí a pro co si žádá žít; pročez jedni spolu pijí, druzí spolu hrají v kostky, jiní spolu

⁷⁷ Srov. MASLOW, Abraham Harold. *Motivace a osobnost*. Přeložil Pavla LE ROCH. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1728-2, s. 90.

⁷⁸ MASLOW, Abraham Harold. *Motivace a osobnost*. Přeložil Pavla LE ROCH. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1728-2, s. 90.

⁷⁹ Srov. LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

tělocvičí nebo loví anebo filosofují, zkrátka, každý s přáteli tráví čas v tom, co si ve svém životě nejvíce oblíbil; ježto totiž chce s nimi žít, činí to a účastní se toho, co pokládá za společné žítí.“⁸⁰

Díky tomu, že se vyskytujeme v komunitě, která je pro nás příjemná a přátelská, nemusíme mnohdy ani podávat žádné výkony, a přesto je nám dobře.

„No hele a tohle se mi přesně na tom líbí. Že ačkoli fakt hraju pinec, tak vlastně to všechno, co je okolo, je pro mě prostě možná lepší, než ta samotná hra...“ (Respondent 3)

„A ono ve finále je to lepší, já si teď jedu zahrát, těším se na ty lidi a sice si s nima nepokecám tak jak tady, ale mám je rád, jsou pro mě důležití a furt to jsou mí spoluhráči.“ (Respondent 2)

*„Hele jeli jsme brzy ráno, v autě jsme pokecali, jelikož to jsou vrstevníci a velice dobří kamarádi i mimo pinec, tak jsme pokecali. Pak jsme si zahráli jeden zápas, ten jsme prohráli 8:10, takže po skoro čtyřech hodinách jsme si neodvezli ani dva body jo. Ale pak jsme si dali oběd, v dalším zápase jsme dostali 6:10, ale vlastně celý den jsme byli pryč, dalo by se říct, že úplně k ho*nu jo, ale pro mě to bylo, jakože dobrý. Prostě fakt jsem si to užil.“ (Respondent 3)*

Tyto vztahy, které respondenti popisují, jsou pro nás zvlášť podstatné. Díky tomu, že jsem se také osobně mnohdy dostal do situace, kdy se mi jako stolnímu tenistovi jet na zápas vůbec nechtělo, mohu potvrdit, že pouze jakási povinnost k mým spoluhráčům mě přinutila s nimi jet. Kdyby se však nejednalo o spoluhráče, se kterými mám dobré a přátelské vztahy, nejspíše by k tomuto přinucení nedošlo.

„Jako to je sice pravda, ale kdybych to nedělal, tak vlastně skončí všichni. Takže já to vlastně беру i tak, že je to prostě pro oddíl, a tak tomu něco obětuju.“ (Respondent 5)

Tato výpověď je od těch předešlých lehce jiná. Respondent pět totiž popisuje jakési obětování pro všechny. Abychom vás čtenáře uvedli do situace, je nutné poznamenat, že respondent pět trénuje děti v jeho oddíle. Dělá to vše dobrovolně a bez úplaty, avšak i přesto cítí povinnost to pro oddíl dělat...

„A hlavně taky je to o tom, že když město bude vidět, že tady máme nějaký děti, který pravidelně chodí a děláme jim i nějaký turnaje, takže jako vykážeme nějakou činnost s nimi, tak i město je schopný nám pak přispět na provoz, nebo dá nám nějaký ceny a tak. Protože kdybychom ty děti právě jako

⁸⁰ ARISTOTELEŠ. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KŘÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1172a-37.

neměli, tak už to můžeme dávno rozpustit, sami bychom ten provoz rozhodně neutáhli. Takže i vlastně takhle tu činnost vidím jako funkční a pro mě vlastně i tak trochu povinnou. “ (Respondent 5)

Dalo by se tedy říct, že díky sociální interakci se respondent pět klidně obětuje, aby druhému, v tomto případě celému oddílu, ukázal, že jeho role je velice důležitá. Nedělá to však kvůli tomu, aby se lidem v oddílu zalíbil, ale prostě bere tuto roli jako povinnou z hlediska nějaké nutnosti udržení funkce celého oddílu, I proto si tedy musíme uvědomit, že komunita je ve volném čase důležitou hodnotou pro vykonávání nějaké aktivity.

„Taky je ale smutný, že naši staříci už pomalu končí. Že jsou zmudřený a už přestali chodit i na ty tréninky, a tak no. Podle mě do toho hodil vidle ten covid... “ (Respondent 1)

„A teď po covidu už jsem ho v herně neviděl, ten skončil úplně, a přitom chodil předtím 4x týdně, ještě trénoval i děti a najednou nic.“ (Respondent 1)

„No hele u nás to upadá, my jsme měli tolik hráčů, ale teď v posledních třeba třech letech, je to čím dál tím jen horší a horší.“ (Respondent 4)

Abychom ještě znovu poukázali na důležitost dobrých vztahů v komunitě a důležitost komunity vůbec, tak respondenti hovoří o jakémsi rozpadání komunity. Nejenomže oddíl přichází o hráče, ale i jednotliví hráči přichází o své přátele v komunitě. Možná i díky tomu respondent čtyři přemýšlí o přestupu do jiného oddílu.

*„Teď mám taky případ... On to hrál fakt dobře, byla to naše dvojka v oddíle, takže jako fakt dobrej. No a on se na to prostě taky vys*al, přestěhoval se sem a od té doby prostě nehraje a nedělá nic.“* (Respondent 4)

Nejenomže komunita je ve volném čase v tomto případě potřeba, jak jsme si ukázali, ale zároveň nás i komunita mění a snažíme se jí vycházet vstříc a zapadat do ní. Komunitu tvoří lidé, kteří se díky interakci vzájemně vychovávají a navzájem od sebe přebírají vzorce chování apod. Tuto spojitost viděl již Aristoteles, který uváděl, že se ve správném přátelství lidé stávají lepšími – ježto jsou činní a napravují jeden druhého, to však je přirozené, neboť člověk si od druhého přisvojuje to, co se mu na něm líbí. Naopak co se mu na něm nelíbí, si přisvojovat nebude a bude se podobnému jednání a chování vyhýbat.⁸¹

*„Dobré jen od dobrých získáš.“*⁸²

⁸¹ Srov. ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRŽÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9, 1172a-15.

⁸² Tamtéž, 1172a-15.

10.7 Vedení – doprovázení druhého / sebekritika

Poslední téma, které jako budoucí pedagog považují za zásadní, je téma doprovázení/trénování druhého. Ačkoli, jak se budete moci dále dočíst, respondenti číslo dva a pět mluví o tréninku svěřenců, avšak oba nepřímo odpovídají na to, že stačí, když s těmi druhými jsou a dělá to nejen jim samotným velice dobře. Tudíž se nejedná o pouhý trénink, ale o jakousi ukázkou výchovy. Protože jak je známo, tak trénink není to stejné jako výchova! Můžeme zde pociťovat subjektivní pocity v odlišnosti vnímání rozdílů mezi výchovou a výcvikem, ale co vnímám jako zásadní ke zmínění je, že jak uvádí Průcha, tak při výcviku dochází pouze k praktické přípravě pro určité situace, kterým lze v budoucnu čelit.⁸³ Avšak právě díky vysvětlení této záměny pojmů musíme u respondentů mluvit o něčem jiném než o tréninku neboli tedy výcviku, možná bychom měli hovořit právě o výchově.

„Jako když to řeknu blbě, tak já si tady vlastně taky zahraju, jsem tu mezi mladejma lidma, jelikož denně učím malý špunty, který to povětšinu času nezajímá, co jim říkám, aspoň se tak tváří. A teď ti najednou přijdou lidi a je jim přes 20, když mluvíš, tak ti do toho neskáčou, poslouchají tě, a to co jim řekneš, tak se vlastně většina z nich snaží dělat.“ (Respondent 2)

Malou vsuvkou je potřeba znovu zmínit, že respondent dva je mladý učitel na základní škole. Dále je nutné si povšimnout části, kde respondent zmiňuje, že je mezi „mladejma lidma,“ i to nepřímo poukazuje na výchovu – na jakési vzájemné působení.

„Protože najednou vlastně koukáš a ukazuješ si, proč tu práci vlastně děláš, proč někoho něco učíš! A vlastně ono to má třeba nějaký význam.“ (Respondent 2)

Ono doprovázení druhého není ničím jiným než jakýmsi sebenaplněním. I v tom je krásně vidět, jak volnočasová činnost nejenomže baví díky té činnosti (hraní stolního tenisu), ale vlastně i díky té interakci a komunikaci, jak jsme se snažili ukázat v předešlé kapitole.

„Já to beru i jako relax, prostě si chodím odpočinout i na ten trénink dětí, když totiž vidíš nějaký ten jejich posun, tak je to dobrá zpětná vazba. Takže asi tak nějak vnímám ty tréninky dětí.“ (Respondent 5)

Díky této výpovědi, když jí takto vytrhneme z kontextu, by se dalo namítat, že v tomto případě se nejedná o vzájemné působení. Respondent pět pouze popisuje, že se vlastně jedná o zmiňovaný výcvik neboli trénink, protože ho baví vidět zlepšování dětí. Jinými slovy baví ho pozorovat, zda je jeho výcvik správný a vede k dopředu

⁸³ Srov. PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4, s. 256.

stanovenému cíli. Jenže když přidáme další část respondentovy výpovědi, tak můžeme zpozorovat, že tomu tak rozhodně není...

„Hlavně si vem, že trénuju dejme tomu deset dětí, a vím, že u toho vydrží třeba jenom jeden z nich. Ale já to vlastně ani tak nedělám kvůli tomu, aby za nás hráli (hráli profesionálně soutěž – pozn. autora), jako chtěl bych vidět, ale je to tak jako pro mě, noo... hezký?“ (Respondent 5)

„Hele musím uznat, že posledních 5-6 let, už i předtím jsem trénoval vlastně děti a měl jsem za to peníze, nebo jsem dělal sparing, nebo jsem pořádal kempy v Soběslavi, kam jsem tě vlastně taky zval. A taky jsem si z toho nějaký peníze vydělal, ale pořád to zůstává u toho, že jsem v té komunitě. Možná je to i tím, jak jsem učitel, tak prostě je to pro mě možná vášní i kvůli tomu, že já můžu někomu to vysvětlit a ono mu to začne jít.“ (Respondent 2)

Tato poslední kapitola se krásně propojuje s těmi předchozími, i když stále mluvíme o stolním tenisu, tak když se ponoříme do toho, proč ho vlastně respondenti, i já sám hrajeme, tak odpovědi jsou různorodé, ale každý si v něm nachází něco svého. A o tom je právě i výchova skrze volný čas – proto je tak důležité volný čas zažívat, nalézat něco, co nás bude naplňovat a hledat, kde je nám dobře.

Závěr – sebereflexe výzkumu

Díky kvalitativnímu výzkumu a použití fenomenologické analýzy došlo k přiblížení životů stolních tenistů. Dokázali jsme také nahlédnout do jejich světa mimo stolní tenis. Díky stolnímu tenisu se respondenti rozmluvili nejen o svém prožívání volného času, ale vlastně o jejich životě vůbec. Díky výzkumu se došlo k závěru, že nelze striktně oddělovat jakýsi volný čas a čas zaměstnanosti. V ten moment by došlo pouze k tomu, že čas chronologicky rozdělíme, a tudíž si i volný čas zaměstnáme. Proto v tento moment chci připomenout onu otevřenost, která nám z výzkumu vzešla. Práce totiž nemá ukončený profil, pouze nám nabízí další možnosti, jak na fenomén volného času a jeho samotné prožívání nahlížet. Lépe řečeno, jak se na něho dívají samotní jedinci, kteří ve výzkumu vystupují jako respondenti. Ona subjektivita každé „duše stolního tenisty“ je důležitým cílem celé práce, jelikož diskutovat o tom, co je volný čas, a jak ho dotyčný prožívá, je onou výslednou přidanou hodnotou.

Znovu bychom ještě zmínili, že je důležité nahlížet na výzkum jako na celek, který nám otevírá bránu k dalšímu bádání. Díky diskuzi se sebou samotným, s respondenty, a i díky diskuzi s literaturou, která byla v celém průběhu práce citována, docházíme do části, kdy si musíme přiznat, že nám pouze vyvstaly možnosti, jak ve výzkumu pokračovat. Proč nám samotným stojí za to volný čas studovat? V čem spočívá jeho kouzlo?

Jak uvádí také Bromová ve své diplomové práci, tak jen stěží se dá pojmout lidská duše,⁸⁴ jedná se o stejný fenomén, jako například nám známá hra. Na duši stolního tenisty, na duši osobnosti, také pouze poukazovat, nahlížet, ale nelze k ní dát jednoznačné definice. A právě v tomto nahlížení se skýtá smysl kvalitativního výzkumu. Pedagogika je živý děj, proces... Proto, kdyby diplomové práce, které se pedagogikou zaobírají, měly jasně vymezené cíle a jasně strukturované výsledky, nebyly by vůbec hodnotné. V ten moment by takto strukturované diplomové práce absolutně ztratily pedagogický charakter. Nemůžeme proto napsat, že se nám podařilo popsat duši stolního tenisty, ale co se nám v práci podařilo je, že jsme díky malé sondě, alespoň nahlédli do prožívání volného času nám známým respondentům.

V závěru je nutné ještě zhodnotit cíle, se kterými se do práce předběžně vstupovalo. Jak bylo avizováno od samotného počátku práce, tak hlavním cílem bylo provést výzkum bez předem stanovených hypotéz, a to na základě volnočasové aktivity, která mě, jako výzkumníka, spojovala s dalšími respondenty. Dalším nepřímým cílem bylo nahlédnout do životů jednotlivých stolních tenistů, a to nejen do sportovního života, ale naopak i do

⁸⁴ Srov. BROMOVÁ, Z. *Sonda do duše celoživotního skauta*. České Budějovice 2022. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky.

jejich běžného života. Tento cíl jsme naplnili, nelze však tvrdit zcela obsáhli, ale to je již vysvětleno v předchozím shrnutí, kdy hovoříme, že sonda je pouze částečné probádání určitého fenoménu. Dalším záměrem práce, bylo poukázat na důležitost prožívání/zažívání volného času a vše co s ním je spojeno. I to by se dalo označit za vydařené. Ačkoli během analyzování výsledků docházelo k balancování mezi tím, zda je prožívání oné aktivity ještě vášní, popřípadě jakousi potřebou, došlo se k teorii, kdy prožívání volného času bylo označeno za stereotyp. Avšak i tento výsledek je v práci důležitý, jelikož právě stereotypem by se daly označit oné činnosti, které jsou popisovány, jako povinné nutnosti spojené s volným časem. Tyto nutnosti nás lidi sice nedostávají do jakési blaženosti, ale nelze zcela určit, zda by bez nich mohlo dojít k následnému vnitřnímu naplnění z blažených požitků z volného času, kdyby se ve volném čase tyto povinnosti nevyskytovaly. Dalo by se tedy říct, že se jedná o jakési povinné činnosti, které musí předcházet vášnivému požitku z volného času? Nejedná se tedy opět o jakousi rovnováhu?

Nyní je ještě zapotřebí přiblížit důležitost výzkumných otázek a zároveň zhodnotit jejich úlohu ve výzkumu. Výzkumné otázky sice byly položeny před samotným zahájením výzkumu, ale jak bylo od začátku práce avizováno, tak cílem na ně odpovědět nebylo. I to se však nepřímo jeví, jako cíl práce, ona otevřenost výzkumu. Otevřenost se v práci potvrdila, jako dobrý přístup k výzkumu. Nechal se totiž respondenty spontánně hovořit, a to nejen o stolním tenisu. Tato spontánnost v rozhovorech nám pomohla se lépe orientovat v jejich výpovědích o prožívání volného času, protože každý na něho pohlížel přes sebe a přes svoje vlastní zkušenosti. Podařilo se vždy vytvořit takové klima, že rozhovory byly přirozené a žádným způsobem se na respondenty netlačilo – nebyli vhnáni do žádného tématu, se kterým by sami nepřišli.

Poslední podnět, který měl být touto prací vyprovokován, je povzbudit veřejnost ke studiu volného času. Volný čas není, jak bylo také od začátku práce zaznamenáno, nic konstantního a neměnného. Naopak se na volný čas dá pohlížet z mnoha různých směrů, z mnoha různých životních zkušeností a každému se v životě konstruuje. Pouze díky jeho samotné studii a bádání, jak to s volným časem máme my sami, popřípadě lidí kolem nás, lze v budoucnu přijít (v rozsáhlejší studii) s obecnějšími závěry.

Literatura

ARISTOTELES. *Etika Nikomachova*. Páté nezměněné vydání. Přeložil Antonín KRÍŽ. Praha: Petr Rezek, 2021. ISBN 978-80-86027-44-9.

ARISTOTELES. *Politika*. 2. vyd. Přeložil Antonín KRÍŽ. Praha: Rezek, 1998. ISBN 80-86027-10-4.

BANDURA, Albert. *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W.H. Freeman, 1997. ISBN 978-0-7167-2850-4.

BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7.

SVOBODOVÁ, Zuzana (ed.). *Svobodný čas: pedagogika volného času jako výchova ke svobodě*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. ISBN 9788024654744.

FINK, Eugen. *Hra jako symbol světa*. Orientace (Český spisovatel). Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5.

FINK, Eugen. *Oáza štěstí*. Přeložil Jiří ČERNÝ, přeložil Věra KOUBOVÁ. Váhy (Mladá fronta). Praha: Mladá fronta, 1992. ISBN 80-204-0224-1.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8927-5.

HUIZINGA, Johan. *Homo ludens: o původu kultury ve hře*. Přeložil Jaroslav VÁCHA. Studie (Dauphin). Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-020-1.

CHOTAŠ, Jiří a KARÁSEK, Jindřich. *Hegelova dialektika*. PomFil (OIKOYMENH). Praha: OIKOYMENH, 2007. ISBN 978-80-7298-264-6.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 80-7367-269-3.

JUNG, Carl Gustav. *Psychologie nevědomých procesů: přehled moderních teorií a metod analytické psychologie*. Přeložil Pavel KOLMAČKA. Praha: Academia, 2023. Europa (Academia). ISBN 978-80-200-3438-0.

DIVO, Mark, MICHAJLOVÁ, Světlana, ed. *Volný čas: utopie na hranicích všednosti = Spare time: utopias on the verge of commonness*. V Praze: Národní galerie, 2013. ISBN 978-80-7035-531-2

KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktika velká*. 3. vyd. Brno: Komenium, 1948. Pedagogické klasobraní.

LÄNGLE, Alfried. *Smysluplně žít. Aplikovaná existenciální analýza*. Brno: Cesta, 2002. ISBN 80-7295-037-1.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

MASLOW, Abraham Harold. *Motivace a osobnost*. Přeložil Pavla LE ROCH. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1728-2.

PATOČKA, Jan, KOUBA, Pavel a Ondřej ŠVEC, ed. *Fenomenologické spisy*. Praha: OIKOYMENH, 2009. ISBN 978-80-7298-420-6.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

ŘIHÁČEK, Tomáš, ČERMÁK, Ivo, HYTYCH, Roman a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.

STACKEOVÁ, Daniela. *Relaxační techniky ve sportu: [autogenní trénink, dechová cvičení, svalová relaxace]. Fitness, síla, kondice*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3646-4.

STEBBINS, Robert. A. *Leisure Reflections: Addiction to Leisure Activities: Is It Possible?* LSA Newsletter, 86(24), 2010.

ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

ZVÍROTSKÝ, Michal. *Sebevýchova: teorie a praxe ovlivňování sebe sama*. Pedagogika. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2425-1.

Elektronické zdroje

BROMOVÁ, Z. *Sonda do duše celoživotního skauta*. České Budějovice 2022. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky.

DYEROVÁ, Tereza. *Vztahy mezi mírou motivace, self-efficacy a sportovního výkonu*. Brno: 2015. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Filozofická fakulta. Psychologie.

FRANKE, Natalie. *5 Simple Steps to Build Resilience*. [cit. 23. 11. 2023] Dostupné z: <https://nataliefranke.com/2019/11/5-simple-steps-to-build-resilience/>.

GRÜNE-YANOFF, Till. *Game Theory*. Internet Encyclopedia of Philosophy. [cit. 23. 11. 2023]. Dostupné z: <https://iep.utm.edu/game-th/>.

KONEČNÁ, Helena. *Platón v moderní psychologii*. Brno: 2022. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Filozofie.

MYNÁŘOVÁ, Karolína. *Vliv vztahu mezi vrcholovými sportovci a trenéry na sportovní sebevědomí sebeúctu a well-being u hráčů stolního tenisu*. Brno: 2022. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Filozofická fakulta. Psychologie.

NĚMEC, Jiří, a kol. 9. *Edukativní význam her*, in *Teorie a metodika výchovy*. [cit. 30. 11. 2023]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/2022jaro/tmv/web/pages/09_04_definice_hry.html.

SLOVÁČKOVÁ, Birgita. *Morální kompetence a morální postoje u studentů lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové*. Hradec Králové: 2000. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Lékařská fakulta v Hradci Králové. Psychiatrická klinika.

ŠTEINDLER Milan. *Česko na drogách. – 1/6 Štěstí je krásná věc*. TV, ČT2, 2024. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15855221547-cesko-na-drogach/223562264160001/>.

ŠPRTOVÁ, Jana. *Smysl lidského života*. Olomouc: 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Psychologie a patopsychologie.

Přílohy

Příloha 1 - Rozhovor s respondentem 1

XXX já jsem si s tebou chtěl pokecat o tom, jak to máš s pincem, už jsme se o tom trochu spolu bavili že jo, že budu dělat diplomku na téma „Sonda do duše stolního tenisty“. Já o tobě vím, že chodíš minimálně 3x týdně hrát, ať už na trénink, nebo na zápasy do Brodu, teď začne sezóna, tak jak to vidíš dál? Myslíš si, že udržíš takovýhle tempo i nadále?

No hele jde o to, že když chci jít hrát tak jdu sem k nám že jo, a v tom Brodě to je pro mě spíš brigáda než jako samotná hra, já už jsem tento týden tam jet ani nechtěl, ale když už mi to tam hodil, tak jsem si říkal, ať není nasranej, že už mu to znova odmítnu, tak pojedu. Jako dobrejch 900 vid'.

No já jsem tam taky měl právě teď turnaj, a taky jsem mu to zapomněl potvrdit, takže jsem mu to taky nepotvrdil. Jsem to měl mít od 4 od odpoledne a ve 3 mi už volali, že co se děje, proč to nemám potvrzený, a tak no. Jsou to pro ně prostě peníze a zaměstnání, takže jim nic jiného nezbyvá než si to takhle hlídat.

No já se k tomu chci právě postavit tak, abych ten pinec jako práci, nebo prostě brigádu že jo neměl. Ono jako jezdit hrát za prachy už není to samý jako chodit sem na trénink vid'.

Hele já to mám úplně samý, mě už jenom sere to, že tam musíš jet...

No vždyť jo, teď ještě jak je to uzavřený, už aby to otevřeli, já jsem to teď jel snad hodinu z Brodu...

No já teď naposledy jsem to taky jel přes hodinu, takhle dlouho jsem tam odsud v životě nejel. Říkal jsem to i doma no, že kdyby to bylo blíž, třeba v Jihlavě, tak jezdím furt, ale do toho Brodu, to je dálka...

...

...

...

No my jsme teď byli s tátou na kolech a oni taky ne, na každý zastávce pivko právě a já jako radši nealko prostě ochucený, protože mně pak vůbec nejde šlapat.

No hele my jsme se teď naposledy bavili na pinci, že nechápeme, jak u toho někdo může chlastat, ale s kým to bylo hele. Kdo tam se mnou byl naposledy?

YYY?

Nene hele. S nějakým týpkem, možná ten ZZZ. A ten právě taky říkal, že to nechápe, že by se vůbec nehýbal a tak...

No hele, já bych to chtěl někdy zkusit. Někdy ožralej hrát pinec. *(smích)*

Tak se někdy nech odvést do Brodu někdy. (smích)

No jenže já bych se chtěl právě už taky dostat vejš, mohl bych si právě zahrát s AAA, s BBB a takhle právě... No jenže ani hovno právě, já mám teď tak 840...

A oni mají kolik?

No třeba 860, 870...

No, a to ti je nikdy nedali ještě? To pořád hraješ jenom s CCC ne?

No, ty vole, dál tam mám furt DDD a EEE, ale s EEE si zahraju rád, on moc nevěděl, co má hrát na mě.

No jenže EEE jsem porážel i já hlavně, ale...

No já jsem se mu trochu smál hlavně, ...

Jako ty jemu ses smál jo?

No ale ne jako smál, ale vždycky když jsem šel pro míček, tak jsem se smál. Konečně to nebylo jako před čtrnácti dny, kdy jsem tam byl akorát nasranej.

Ale tam jsi taky nehrál špatně ne?

No, tak dobře jsem teda rozhodně nehrál, ono to bylo na mě hrozně cítit, že jsem dlouho nehrál.

A tys měl pauzu jo?

No tak 14 dní no...

A pak jsi jel na turnaj jo?

No... Naštěstí FFF úplně marnej na začátku, 5, 5, 6, pak ale tyvole HHH, tomu to musíš hrát do backhandu, protože on z toho forehandu to mlátí pěkně do lajny.

No, a tak co bys chtěl? Vždyť jsi to vyhrál ne?

No, jakože pěkný, že jsem vyhrál, ale hra hrozná. Vždyť ani nevím, co hraje EEE, ale FFF hraje KP2...

No a EEE hraje KP3 a okres myslím.

No, a proto si říkám, že já jako divize porazím tyhle no, ale jde spíš o ty prachy no.

Jako jooo, ale já od té doby, co ten pinec tam hraju pro ty peníze, tak mě to tam vůbec nebaví. Víš co, já jdu sem na trénink mnohem nadšanej, než když jedu tam.

No já už ani sem nechodím nijak nadšenej, protože chodím furt že jo.

Ale to já právě když tam jedu, tak si říkám, že si odvezu nějaký prachy, ale vůbec tam nejedu kvůli tomu pingpongu.

...

...

...

Ještě mi hlavně řekni, jak si můžeš pamatovat zápasy, klidně 3 roky starý? Nejenom celkový výsledek, ale i míčky v setu? Já si nepamatuju ani jak vypadají ti lidi.

No já se nevím, prostě vím, jak ti hráči hrají no.

Ty jsi stejně vášnivec, vždyť tam jsi pořád. Hlavně tam ale ani nemáš nikoho moc k sobě, to my jsme tam měli aspoň sebe navzájem že jo, já, UUU, VVV, pak pokec a tak. Ale ty?

No já tam jsem jen s PPP no...

Ale jako to je hrozně dobře, jestli tě to baví, tak hraj hlavně. Ono uvidíš že jo, jestli časem přijdou zase jiný priority.

Jak kdy no, ale spíš jsem si na ten pinec tak zvykl za ty roky, že už bez toho spíš nedokážu bejt. Ne že by mě to bavilo, ale to je takový neutrální vztah, že ehm, prostě ne to, že už bez toho prostě nejde být.

Tak to mi ale pověz, kdy se to u nás s klukama změnilo? My jsme tam fakt byli pořád, jenže...

No ale asi jak říkáš, tak jsou to ty priority no. Vždyť já kromě korony, jsem chodil jsem snad od roku 2015 jsem chodil minimálně jednou za 14 dní, ale to spíš i víc. Podle mě jsem vynechal fakt jen pár tréninků.

Ty jo, to jsi blázen no, milovník...

No jenže já bych neměl co dělat. Já prostě nechci sedět doma. Přemýšlet, co dělat.

No, tak to jsi ale jen z mála ne, kdo to takhle má ve tvém věku ne? Vždyť tvůj ročník nic nedělá.

No hele já nevím, z mých kamarádů jsou všichni třeba po brigádách. A já, když si vydělám za turnaj (4 hodiny) 1200-1300, tak vlastně taky dělám takovou brigádu. Já, kdybych to tam měl ale nějak podělit, tak tam jsem tak ze 70 % kvůli penězům, no nebo třeba z 50 % kvůli penězům, 30, že si zahraju, a těch 20 je kvůli tomu, že můžu jet autem, tak si rád zajezdím. Ty prachy ale to je skvělý... Se jdu schválně podívat, kolik jsem z toho už vyrejžoval.

Neboj, oni ti na konci dají rozpis, kolik jsi měl celkem.

Jo?

Jojo, správně bys to měl dát do daní no.

Na to seru... No hele, mám 16 600,-

No od ledna ne?

No spíš od března, až nám skončila sezóna.

Jo... Aha.

No 16 600,- to je hrozně moc že jo.

No, tak musíš si říct, že něco projedeš, že tam jsou ještě nějaké výdaje.

No jasně no, ale v neskutečným plusu jsem.

Já se hlavně divím, jak tě to ještě může bavit? To by mě hrozně zajímalo. Vždyt' hraješ pořád.

No hele, nebaví. Já mám vždycky období, kdy už si říkám a dost. Musím si vždycky dát pauzu, aby mi to začalo zase chybět. Jako každéj, když má pauzu že jo, tak třeba aspoň měsíc, ale já už bych ani měsíc nechtěl pauzu, já si dám prostě 14 dní a už bych víc ani nechtěl. Já jsem na to prostě fakt tak navyklej, že bych chtěl pak třeba pokračovat i na vysoký, protože teď si prostě nedokážu představit, že bych to měl prostě nějak zvlášť stopnout. Vem si, že pak TT Live league v Praze, bych mohl mít 2500,- za turnaj. Já už bych se tam i dostal vid', berou nad 1700 elo a já mám 1750, takže uvidím no, kam to půjde.

Takže by ses tam ale dostal no.

Jojo, tahle sezona ale, špatný, mohlo to být lepší.

Tak vidíš, to se tam budeš ve dveřích míjet s TTT.

Nene, ten tam nehraje, ten hraje TT stars, ale je tam zaregistrovanej třeba SSS.

Ajo ajo, tak to v tom mám trochu bordel.

No hele to TT stars je jinde. Tam mají za dva dny třeba 20 tisíc. Oni jsou tam dva dny a ten kdo to vyhraje má třeba 20 tisíc, teď dělali i nějakou soutěž, kterou vyhrál JJJ, a dávali snad 180 tisíc. Počkej já to najdu. Já jsem to vůbec nepochopil, jak je to možný.

Jako v tý Praze se to takhle někde hraje jo?

Jojo, oni to hrajou ale jen ti lepší hráči, tam jsou i Čiňani a to.

Tak to nevím ani, že je u nás.

Ty to neznáš? To je i na Tipsportu! Počkej já to najdu

No právě že nevím, že tam jsou takový prachy.

Obrovský. Tam je přes 300 tiketů na jeden zápas. Tady hele... TT stars zvyšuje pricemoney na turnaj na 500 tisíc korun, vítěz si odnese 185 tisíc.

Kolik jich tam jako hraje ten turnaj?

15 myslím.

A to je jako top15 jo?

Nee to není jako top, to je prostě kdo přijmul tu nabídku, tak tam hraje.

A to prostě asi nabízejí ale od jedničky dál ne? Protože přece nemůže tam hrát nějaký matlák s top hráčem ne?

No nevím, ale vem si, že i kolem nás se točí hrozných peněz, to by mě fakt zajímalo, my si tam jezdíme pro tisícovku a oni toho určitě vyrejžujou mnohem víc že jo. Já jsem se chtěl právě taky podívat, kolik je na nás tiketů že jo, ale fortuna to ukazuje, jenom když tam ten zápas je už před tím, a ne až live. Ale musí z toho mít statisíce obrat, protože ta liga tady živí několik desítek lidí, mají to vlastně ještě v Liberci že jo a ještě někde.

No hele já jsem slyšel, že na jednom zápasu z toho turnaje se protočí miliony. Protože si prý nikdo neuvědomujeme, v kolika státech to je.

To je neuvěřitelný no, já vím že jo, že Ukrajina, Rusko že jo, protože ti nám píšou vid', ale nevím no jak moc to je rozšířený kde.

No hele já jsem tu sazkovku viděl i na Maltě ale asi na tom východě hlavně no.

No jako musí se toho točit nesmyslně.

Jojo, ale v životě bych, ale jako fakt nikdy bych neřekl, že si já někdy budu svým ping-pongem jáááá přivydělávat. Já jsem za loňský rok měl přes 36 tisíc! Za rok víš co. Já tam ale ani nebyl mockrát, nebo aspoň mi to tak přišlo, že jsem tam zase nebyl tolikrát. Hele jen tak jako mít 37 litrů za to, že si jen tak pinkám pinec... No za tento rok od ledna jsem tam byl tak třeba 5x-10x? To ani ne ale.

No já jsem jezdil víkendy, když byla škola, a to je taky prostě skvělý! Prostě si vem, že máš nějaký kapesný na měsíc, já mám 1000 a k tomu máš týdně litr, jen tak! To je super! Jsem rád za takovou možnost jako. Ale kdyby to bylo v Jihlavě, tak ti říkám, že bych spal u babičky denně a....

...

...

...

No pak je tady ještě další věc, že ti hráči, co to hráli jak my prvně, tak někteří končí prostě sportovní hraní za oddíl a jezdí jenom sem.

No jenže to je přesně ono, buď to hraješ pro pinec a pro to co to v tobě zanechává, nebo pro ty peníze, já jsem jeden čas byl zvyklej brát peníze jen za první a druhý místo. Jezdil jsem tam s tím, že si odvezu fakt slušný peníze. A pak mě posunuli výš, já najednou končil třetí, čtvrtý a najednou 900, 1000? To je prostě hrozně špatná motivace, když se ze sportu a zábavy stane fakt jenom nástroj k tomu abych to vyrežžoval vid'.

To je ale motivace co? Pak právě záleží no, já jsem tohle musel ukončit, já bych si vlastně vzal tu chut' toho pingpongu, protože jezdit tam pro peníze, to bylo pro mě utrpením. Já bych s tím asi skončil úplně, mně by to prostě zrušilo hlavu a prostě by mě to nebavilo.

No mě spíš co nejvíc brzdí v tom pingpongu jsou nervy. Já se prostě nervím u každého zápasu, pak to prožívám dlouho, nadávám a hlava špatná.

No hele ale to k tomu možná patří ne? Takový vnitřní pohon ty nervy ne?

To jo! To určitě, ale musí to být na nějaký úrovni, trochu to ovládat a využívat těch nervů, ale ne že mě budou brzdit. Jenže potom když prostě prohraju třeba v zápase první zápas, tak potom to prostě řeším a nedokážu to vymazat, jsem prostě nasranej a ovlivňuje to i další zápasy že jo. To třeba jenom dopinkám a bylo mi to úplně jedno. Prostě ale i v průběhu zápasu prostě dojdou k tomu, že vedu 9:6 2:1 na sety a jsem schopnej najednou vypnout a prosrat to prostě.

Ale joo, ona ta hlava je podle mě ten hlavní nástroj u našeho sportu, vždyt' to vidíš i u úplně světový špičky, že když třeba dojde do pátýho setu, tak tam rozhodují první tři míčky a ti hráči pak úplně vidíš, jak ten stres jede.

Joo to já jsem taky teď naposledy prohrával 2:0, pak jsem to stáhl na 2:1 a věděl jsem, že čtvrtě prostě ho rozsekám. Taky že jo, prostě vyhrál jsem ten set asi 4, a pak nevím proč, ale ten pátej už byl zase o tom, že se o něco hraje vid'. No a naštěstí jsem ho vyhrál jo, ale nevím, jak je to možný, prostě hlava se začne strachovat a ten výkon jde dolů no.

No já jsem na tohle úplně expert, já si vedu 2:0 už se vidím na konci, že pohoda a dokážu to prohrát. Já si pak nadávám, jakej jsem dement ještě doma prostě, fakt to ve mně je hrozně dlouho.

No to já mám taky, já si pak, když s ním mám hrát znova, tak si přesně pamatuju ten výsledek a už mám v hlavě zase stres. Já jsem šel do auta po zápase s LLL vid' a furt jsem se přemlouval a říkám tak běž dál! Tak jsi prostě v tabulce prohrál no. A ono mi to nejde! Prostě nedokážu jít dál. Ta hlava dělá všechno. Nejhorší na tom je, když mě to fakt semele, když vím ten výkon má být můj, ten výsledek teda a ono to nedopadne, tak mě to fakt semele.

Jojo to fakt souhlasím a nemůžu říct nic jinak.

...
...
...

Taky je ale smutný, že naši staříci už pomalu končí. Že jsou znuděný a už přestali chodit i na ty tréninky, a tak no.

No ono to možná bude i tím, že mají svoje roky, ono, když toho máš prostě už moc, do toho zdraví špatný, pohyb už moc nejde, tak prostě musíš něco omezit no. Ale je u nich i vidět, že ztratili takovou tu jiskru u toho.

No podle mě do toho hodil vidle ten covid, ono vždyť před tím ještě byla plná hala, prostě úterý i čtvrtek, pak se pokecalo, a před covidem chodilo hodně lidí i pravidelně. A taky nedělají nic moc jinýho, QQQ třeba aspoň chodí do fitka, ale pinec taky nevynechal že jo. A teď po covidu už jsem ho v herně neviděl, ten skončil úplně, a přitom chodil předtím 4x týdně, ještě trénoval i děti a najednou nic.

No a vždyť i WWW skončil úplně vid'. Ten vlastně odehrál jednu sezónu jenom po tom, co přišel, pak covid a teď už vůbec, ani se neukáže.

...
...
...

No hele za 14 dní začíná sezóna, takže už nám to konečně zase začne.

Ono se hodně uvidí, jak to budeme vůbec hrát, vždyť loni jsme to sotva dohráli, teď to vypadá, že lidi opět moc nebudou a budeme to muset lepít ještě hůř jak loni.

No hele ono se to zase nějak dopadne.

Příloha 2 - Rozhovor s respondentem 2

Takže Jirko, co sis na mě přichystal, koukám, že otázky moc nemáš, tak máš nestrukturovaný rozhovor?

Jojo hele, mám, jelikož jsem si říkal, že se dobře známe, tak si chci o tom pinči spíše jen povídat, z patra. Já tu práci píšu u jednoho docenta, který taky hraje pinec tady za Budějce, za Sokola.

Jooo počkej, tos mi říkal, že hraje s AAA, takže okres...

No no, bavili jsme se o tom, mně se právě líbí, že do toho taky vidí, že vlastně prožívá ty jistý momenty, co já, tak uvidím.

No a jaký máš teda konkrétní téma?

Noo volný čas a jeho prožívání stolním tenistou, zatím to mám nazvaný jako „Sonda do duše stolního tenisty.“ Doufám, že když v tom takhle aktivně jsem, tak by se mi to mohlo psát jednoduše.

No, jednoduše, aby ses nedivil. Abys tam měl jako o čem psát že jo.

Doufám BBB, že to bude něco otevírat, ehm, jako třeba nějaké otázky, co mi z toho vzniknou, proč vlastně děláš ve svém volném čase nějakou činnost.

No a co se teda snažíš postihnout?

No jednoduše řečeno, co ten pinec v tom volným čase člověku přináší. Jestli je to prostě kvůli tomu, že, taky už jsem měl rozhovor s kamarádem, který mi řekl, že ten to má opravdu jak drogu. Ten, když musel na dva týdny přestat kvůli zdraví, tak byl psychicky úplně rozhozený, že nemůže chodit na tréninky.

Ehmmm, no to já asi takhle nemám, že bych se hroutil. Ale určitě to u mě prošlo nějakým vývojem, já jsem ten pinčes od mala relativně žral a měl jsem to štěstí, že když jsem ještě nehrál, tak mě bral táta s sebou na zápasy. On hrál vždycky krajský přebor, nebo soutěž a já jsem s ním jezdil a koukal jsem se. A on mě furt nechtěl nechat hrát, protože jsem byl ještě malej, a když jsem mu řekl, že bych chtěl taky hrát a že se mi to líbí tak řekl, a tak joo. Říkal, že to měl promyšlený dopředu, a že chtěl, aby to ode mě bylo, že to fakt chci, a aby to nebylo jen jako chvilkový rozmar, že si prostě pinknu a pak se... Protože některý děti to tak maj, chtějí dělat všechno, co dělá tam ten a pak zase tam ten. Prostě chtěl vědět, že opravdu chci hrát.

Jojo, ehm, no, zajímavý.

No, a tak mě nechal hrát a u mě se to časem stalo tak, že prostě když jsem prohrál, tak jsem prostě chtěl příště vyhrát. U mě ta prohra nebyla demotivující, ale spíš motivující. Já jsem vždycky, když jsem prohrál, tak o to víc jsem se snažil hrát líp. Ve finále to skončilo i tak, že jsem jezdil do Tábora vždycky, nikdo mě do toho nenutil, od nás je to 20 km autobusem a jezdil jsem 3x týdně, a hlavně kvůli tomu, že...

To sis tam jako líp zahrál? Nebo proč?

Joo to taky, ale měl jsem tam právě tátu, on tam vždycky zůstal po práci a dělal nám dětem i trenéra. Hlavně jsme tam byli celá skupina, to pro mě bylo strašně fajn. Pro mě

to prostě od začátku znamenalo, že jsem mezi dětmi, pro mě to nebyl nic solo sport, ale ok začátku jsme byli jako tým. Pro mě je pinčes dodnes týmový sport, turnaje jsme sice hráli každý za sebe, ale na každém turnaji hraješ čtyřhru, takže hraješ s někým a když jsme začali hrát nejnižší dospěláckou soutěž, tak to bylo vždycky v týmu. Nám to bylo jedno, že já 4x prohraju a tým vyhraje, nebo že udělám 4 body a stejně prohrajeme 8:10, to mě na tom právě hrozně baví a bavilo, že na jednu stranu to je, že hraješ sám pro sebe a na straně druhý je to zároveň jako... no v určitém období to pro mě asi bylo, nevím, jestli bych řekl droga, to asi ne, ale něco co pro mě bylo v žebříčku hodnot, třeba na konci základky, to pro mě bylo určitě výš než třeba škola. V tu chvíli jsem to žral tak, že když jsem dostal nabídku od CCC, znáš ne?

Jojo vím vím...

No, tak on byl talent a pozvali ho, že může hrát v El Ninu a oni řekli, že na mě tolik peněz prostě nemají, ale že když si tam zaplatím ubytování, rodiče že jo, tak že oni mě tam vezmou taky. Že mě prostě vezmou do toho studentského bytu, který tam provozují a taky jsem tam mohl jít, ale asi bych to tam měl dost těžký. Pro mě to bylo že budu dít jak magor, a když jsem viděl ty talenty, kteří už tenkrát byly někde jinde, tak jsem se bál, že by to pro mě přestalo být jakousi vášní a byla by to pro mě prostě rutina. Chtěl jsem vždycky hrát co nejvýš, ale když teď nad tím tak přemýšlím, tak asi jako ne. Jako nevím asi by to bylo něco jiného, než kdybych to měl jako zaměstnání.

No hele to jsem si zde taky poznamenal. Víš vlastně, že jezdíš do Rakouska a odvážíš si odsud finanční odměnu, takže nestalo se ti to taky jako převážně hrát pro peníze?

Hele musím uznat, že posledních 5-6 let už i předtím jsem trénoval vlastně děti a měl jsem za to peníze, nebo jsem dělal sparing, nebo jsem pořádal kempy v Soběslavi, kam jsem tě vlastně taky zval. A taky jsem si z toho nějaký peníze vydělal, ale pořád to zůstává u toho, že jsem v té komunitě. Možná je to i tím, jak jsem učitel, tak prostě je to pro mě možná vášní i kvůli tomu, že já můžu někomu to vysvětlit a ono mu to začne jít. Samozřejmě nedá se to dělat zadarmo, ale v tom smyslu, že bych tam byl, strávil jsem tam třeba nevím 3 dny 10 hodin denně a nic bych si za to nevzal. Nechcu říct, že já bych to nikdy neudělal, to ne, ale spíš doma by neměli takový pochopení jako mají teď.

Ehm, jasný, vlastně i sem do ČB trénovat jezdíš a něco z toho máš, ale říkáš, že hlavní motivací ty peníze nejsou jo?

Hele tady to trénování určitě ne... Jako když to řeknu blbě, tak já si tady vlastně taky zahraju, jsem tu mezi mladejma lidma, jelikož denně učím malý špunty, který to povětšinu času nezajímá, co jim říkám, aspoň se tak tváří. A teď ti najednou přijdou lidi a je jim přes 20, když mluvíš, tak ti do toho neskáčou, poslouchají tě, a to co jim řekneš, tak se vlastně většina z nich snaží dělat. Protože najednou vlastně koukáš a ukazuješ si, proč tu práci vlastně děláš, proč někoho něco učíš! A vlastně ono to má třeba nějaký význam. I třeba víš o tom, že ten člověk, možná přes 90 % těch lidí co sem chodí, nebudou hrát soutěž. Ale prostě získají nějaký návyky a ty vidíš, že během těch 12 lekcí se zlepšují ti co mi projdou... To je prostě super... Jako nějaký peníze z toho mám, ale tady je třeba motivací tohle, ten pingpong je pouze nějakým prostředníkem mezi mnou a nima. Motivace pro mě hrát pingpong je pro mě, když jezdím do toho Rakouska a za tu sezónu si tam vydělám

na dovolenou pro mě a pro manželku, někde u moře, s cestovkou, s all inclusive, což je prostě bomba.

No a právě, to je pro mě námět na otázku, jestli tě ten samotný pinec pak baví, nebo jestli se tam jezdí jenom kvůli těm penězům. Víš my totiž taky jezdíme do toho Brodu, jak je tam ta LigaPro a taky jsme to komentovali se spoluhráči, že když tam jezdíš už potom jenom kvůli tomu, že si odvezeš tisícovku, tak už to není o tom sportu, o té hře. U mě to už právě ztratilo tu chuť hrát pinec. Já už tam nemůžu jezdit vůbec, jelikož bych právě asi přestal hrát úplně.

No to je právě ono, jestli tam jezdíš jenom kvůli těm penězům, nebo jestli tam jezdíš právě proto, že chceš.

No hele 70 % bylo asi kvůli těm penězům no. Je to ale možná dáno tím, že nemám příjem, nemám výplatu, proto tam jezdím asi pro ty peníze, a ne pro to, že se zlepšuji, že hraju s lepšíma, že se zvedám v žebříčku, a tak no.

No hele já bych vlastně taky mohl hrát tady, ale narovinu bych si tady nezahrál tak vysokou soutěž, co tam, tady bych se nedostal do soutěže, kde bych mohl hrát proti DDD, proti EEE, to jsou hráči co by dnes hráli vrch druhý ligy, možná první ligu v některých klubech. A to ještě na pozici dvojky, trojky maximálně v těch týmech a prostě já bych se tady s nima nedostal ke stolu v té soutěži. Takže na jednu stranu v té soutěži bylo dost demotivující, že za sezónu máš 10 výher a 25 proher, takže vyhraješ 1 ze 4 zápasů, někdy když chytneš špatnou vlnu, tak nevyhraješ 3 neděle. Ale jako na druhou stranu, když s nimi hraješ vyrovnaný zápasy, tak mě posiluje to, že když vidím že někomu z nich vezmu set. Loni jsem s FFF prohrál 2:3, s DDD taky, s MMM 1:3 a já je....

No, takže ono tam všichni takhle jezdí hrát jo?

Nooo, ono tam jezdí spousta hráčů, ještě tam o soutěž níž jezdí KKK, jezdí tam LLL, OOO, ŮŮŮ, tady z jižních Čech tam hraje tak 25 hráčů a všechno to jsou hráči z první padesátky kraje jo, v kraji máš plácnu 500-600 registrovaných a ty lidi by se vešli do té první padesátky, šedesátky.

No, tak motivace je tam možná taky to, že si zahrají s lepšíma ne?

No takhle, já si myslím, že u většiny z nich ta motivace jsou ty peníze. Že zadarmo by do Rakouska nikdo nejezdil, kdyby z toho nic neměl. Prostě by ses v pátek odpoledne nesebral a nejel by jsi 2-3 hodiny na zápas, neodehrál ho tam a nejel bys ještě ten den zase 2 hodiny zpátky domů a vrátil by ses třeba v 1 v noci. Jo no na druhou stranu, když jsem byl v pozici, kde jsi ty a děláš vysokou školu, a k tomu už trochu pracuješ, někde něco vedeš, tak když jsem na tom byl jako ty, tak jsem jezdil z Českých Budějovic do Moravského Krumlova.

Tak to byl taky pěkný kousek.

No, takže když jsem ještě byl u našich, tak jsem jezdil z Klenovic na celý víkend do Blatný, a pak jsem jel zase za našima domů. Nebo když byl výjezd venku, tak to byl výjezd, Plzeň, Praha, Havlíčkův Brod a podobně, tak to jsi strávil víkend tam a měl jsi vlastně zabitej celej ten víkend. Jo a hrál jsi vlastně soutěž, která odpovídá tomu, co hraju teď, nebo byla malinko horší ale bylo to zase víc fajn, protože tam nebyla ta jazyková bariéra a pak jsme šli na pivo, a celkově to bylo možná více týmovější.

No jasný, ono ted' jedeš sem vid' a...

Ale jako my máme výborný vztahy, děláme si legrácky, ale prostě o moc věcech si mimo pinčes nepobavíme, protože potřebuješ k tomu překladač a už to není tak osobní. Jako my si porozumíme nějak, ale když je jeden napije, tak ten druhý mu rozumí blbě. Takže vlastně vidíš, že to dojíždění jsem měl i tady, na domácí zápasy jsem jezdil 90 km a na venkovní ještě mnohem víc. Tam jsem hrál 3 roky v Blatný, pak jsem přestoupil do Moravskýho Krumlova, ten máš odsud snad 150 km, takže jsem se v pátek sebral a jel jsem. Tam už jsem měl aspoň tak 15 km odsud přítelkyni, rodiče. To bylo super, že i když jsem tam jel, tak jsem tam měl určitý zázemí. Spal jsem vždycky u nich. V pátek se třeba hrálo od osmi večer v Hodoníně, já jel 150 km tam, tam jsem si nabalil tašku u nich a jel jsem dalších 130 do Hodonína. A v noci jsem jel zpátky, když jsme neměli ubytko.

To je pro mě dost nepředstavitelný, já jsem se ted' taky o víkendu právě rozhodoval, jestli mám jet na venkovní zápas.

A kam?

No hele jenom u nás na Vysočině, do Humpolce, to je hodina cesty maximálně a do Brodu, ale jsou to venkovní zápasy. Já ten pinec ale beru možná až moc kolektivně...

Jako že bys v tom nenechal kluky?

No to právě. Jenom kvůli tomu tam vlastně jedu. Ale na druhou stranu tam nemám moc kamarády v tom týmu a prostě mě to ted' nebaví nějak ten ping-pong. Já možná ten pinec beru jako tak, že jsem rád, když si můžu jít sem s někým zatrénovat, ale abych byl celou sobotu pryč se staršíma už skoro důchodcema, a máš vlastně celej den úplně zabíjet, jdeš s nima i na oběd a sranda s nima není a možná to trochu znáš ne z toho Rakouska...

No počkej, tam je sice slovní bariéra, ale na druhou stranu tam máme 60letého YYY, Maďara, kterej je asi 3. bývalý hráč Rakouska, nebo něco takovýho, ale je výbornej, i se od něho něco naučíš jako ping-pongově, pak tam jsou 2 kluci, ten jeden je o rok starší než já a ten druhý o dva roky starší než já, takže sice tam trochu je nějaká jazyková bariéra, ale hrozně si rozumíme, protože jsme na tom dost stejně mentálně podobně.

Takže ten tým tam máš...

Jo jooo, a předtím s náma hrál ještě kluk, kterej byl o víc než 10 let mladší jak já a on se nám loni zabil v autě. Asi 2 dny po Vánocích ho vezl kamarád a nedali přednost a vzal je kamion.

No ty krávo... To byl taky někdo z Česka?

Nene, to byl RRR a místo něho tam potom vlastně přišel ten YYY, ale tím jsem chtěl říct, že jsme tam všichni byli mladí prostě.

Jo no hele ono můžeš mít starší lidi v týmu, já mám toho PPP, právě kamaráda, a ten taky jezdí s áčkem, se staršíma chlapama, ale u něho se mi právě líbí to, že on má tu motivaci právě v tom, že chce hrát pinec... Ale na další stranu je mu celkem jedno tým, on chce být prostě dobrej, chce mít vysoký procenta, a jede pro výsledek svůj, aspoň tak ho vnímám. Ale to já prostě nemám, já do toho nejsem tak zažranej.

No hele mně se taky občas nechce, za tři neděle mám hrát v Salzburgu, je to ve středu opět, a budu mít co dělat, abych to vůbec stihl. Pak přijedu domů úplně KO a musím ve čtvrtek vstávat před šestou, protože mám od sedmi doučování, kde prostě musí být.

Hochu tohle musí prostě bavit!

No hele ještě zpátky k té motivaci, pro mě jsou ty peníze motivací pro to, že jezdím tak daleko hrát ten pinec. Ale nejsou to pro mě motivace hrát ten ping-pong a dát mu čas. Kdybych hrál tady, tak bych taky chtěl hrát co nejlíp, chtěl bych hrát... Já nevím, jak to říct, chtěl bych hrát tady co nejvyšší soutěž a chtěl bych, aby ten tým hrál co nejlíp, myslím si, že mám dost vysoký nároky sám na sebe a hrozně mě štve, když to týmu zkažím. Ale to samý prostě čekám od ostatních. A když prostě někdo prohrává v setu 8:4 a zbytek odháže, aby byl konec a hraje za tým, tak to mě hrozně štve. Když bude hrát turnaj, tak ať si dělá, co chce, ale to je pro mě prostě zrada. Teď jsem třeba naštvanej, protože zítra, pozítří jedu na ten zápas, jestli chceš tak můžeš jet se mnou se podívat, kdyby se ti chtělo, tak tě vezmu s sebou.

A to jedeš i zpátky jo?

Jojo, mezi půlnocí a jednou bysme byli doma.

No tak joo, a v kolik odjíždíš? Odpoledne? Ve tři, ve dvě?

No hele asi tak půl čtvrtá z Budějce.

No, tak to bych se jel rád podívat.

No budeme hrát doma u nás a je to cca 160 km z Lišova, tak odsud je to 145. Kousek po dálnici a jedeš tam cca 2 hodiny, zpátky pod 2 hodiny, jelikož už není provoz.

No, tak já se domluví doma a dám ti vědět, ale asi bych jel.

No hele a zároveň právě uvidíš na vlastní oči to, o čem ti tu snažím mluvit, povídat.

...

No hele a abych se vrátil k tomu, co jsem začal povídat, tak jak jsem říkal, že jsem naštvanej, tak právě zrovna včera jeden kluk píše. Hele já mám ve středu přednášku ve škole, tak já ve středu nemůžu. Já jsem nevěděl, že je to ve středu, přitom ale nám to všem bylo na začátku sezóny řečeno, že prostě chtě nechtě musíme pár zápasů odehrát ve středy. No a pak zase ještě z béčka psal jeden kluk taky, hele já žádnou středu nebudu. Já mám každou středu do večera školu. To mě prostě, to je pro mě neospravedlnitelný, kdyby to řekli dopředu že jo, tak si tam můžeš 14 dní dopředu změnit termín zápasu, bez souhlasu protihráče prostě.

Jako sám oddíl to může přesunout jo?

Jojo, přesně tak, ty máš termín prostě herní den plánovaný na pátek, a když je víc než 2 týdny před zápasem, tak to přepíšeš a oni to musí akceptovat.

Ahá, takže oni to musí akceptovat.

Jo, oni to musí akceptovat, ale musí to být nahlášeno 14 dní předem prostě. Když ti třeba někdo onemocní, tak máš prostě smůlu. Samozřejmě, když se ty dva týmy domluví, tak se to může vlastně nějak předehrát, ale to už je na domluvě.

A co teď budete dělat? Vezmete někde někoho horšího?

No hele rozhodí se tím celý oddíl, musí se to prostě všechno posunout. Nám bude chybět ten jeden, za nás bude hrát kluk z béčka, tím pádem se do béčka se musí posunout, jeden z céčka, ale tam vlastně taky jeden nemůže, takže se z céčka musí posunout dva. A pak už vlastně celému oddílu budou chybět dva lidi. Protože v tom Rakousku je to tak, že v jednom kole můžeš odehrát jenom jeden zápas. Za jeden mančaft prostě, takže když jsi na základu béčka, a odehraješ to v béčku, i kdyby to bylo v jiný termín, tak za áčko v tom kole hrát prostě nesmíš.

Co je to za logiku? K čemu je to jako dobrý?

No hele nevím no, podle mě jen kvůli tomu, aby se neovlivňovaly soutěže.

Jo prostě abys nehrál dvoukola jakože...

No proto to u nás je a často to tu tu soutěž ovlivňuje, tak tým, který má hodně hráčů, tak má napsanýho někoho, kdo v minulý sezóně nehrál a vlastně se dostane na základ někam jako třetí, ale reálně celý rok nehraje, ale vlastně šoupane ten žebříček, a ten kdo je vlastně na pětce, tak může hrát o tým níž, ale hraje vlastně místo tohoto hluchýho hráče. A tím pádem u nás jde, že může hrát za oba dva najednou, ale ovlivňuje to tu soutěž.

No to sice jo, ale když prostě nejsou lidi? Protože my to takhle lepíme furt. Vůbec když se hrají domácí zápasy, tak áčko béčko v jeden den, tak jsme už taky hráli a taky jsem to zažil, že hraješ 4 utkání.

To je hrozný za mě.

No je to hrozný, no ale když nejsou lidi, tak ve finále někdo odehraje všechny čtyři.

No ale ono by vás to pak donutilo se přihlásit jen do soutěží, na který lidi máte...

Jo to jo, my jsme se teď rozhodovali, ale nakonec jsme si odhlasovali, že to nějak odehrajeme. Ale v závěru se jenom pořád hádáš, protože nikde nejsou lidi.

No a co je v tom Rakousku pěkný a jsem za to rád, tak je tam v mnohem menší míře, že se ty zápasy prostě nepišou. My jsme třeba hráli konec sezóny já a YYY, ti ostatní byli nějak zranění, ale hráli s námi 13tiletí kluci. A uhráli si nějaký setíky a měli radost, ono i u soupeřů, když se někdo zranil, tak taky nepřijeli v plný. Takže ve finále i ten třináctiletý může udělat bod ve třetí nejvyšší rakouský soutěži. Víš, jaká je to pro toho kluka motivace, když ve třinácti letech vyhraje ve třetí nejvyšší rakouský soutěži? I kdyby jeden zápas.

Hlavně mu to pomůže tou psychikou no.

Jo, no takže tak.

...

A jak jsi na tom teď v Lišově? Tam vedeš děti?

No, ne tak úplně, nemám tam přímo jako pinec pod Lišovem, ale vedu tam kroužek. Jednou týdně, na hodinu s dětma.

A máš tam někoho?

Jako joo, mám tam kluky, kteří mi tam chodějí třetí rok a už by to šlo zařadit do oddílu. Už zvládají rovný úder, a kdyby se s nima dvakrát až třikrát týdně někdo chodil trénovat, tak za rok za dva můžou nastoupit do nejnižší soutěže a můžou hrát. Tam je totiž škoda, že zatím jsou v kroužku, tam oddíl totiž děti nemá vůbec. Teď se tam o tom uvažuje ale...

No a počkej, to v Lišově nemáte?

Ale joo, to tam je, ale jsou tam jen ti dospělí, a ti si tam hrají, ale děti tam žádní nejsou. Jako maximálně je tam kluk jednoho, a ještě jeden, který do toho tlačili rodiče a platili jim trenéra, a tak jakože to v Lišově takhle probíhalo. Ale defacto, že by tam byl nějaký, jak to říct, klan, že by se tam líhli nějaký talenti, tak to ne. Nebo aspoň aby se tam nějak systematicky pracovalo s mládeží, tak to vůbec. Já jsem to tam chtěl rozjet a chtěl jsem ale někoho k sobě, tak abychom měli 2 tréninky týdně a každý vedl jeden za týden, tak bych do toho šel, ale já prostě s tím, jak jsem vytiženej, tak tady si nechci nechat vzít tu univerzitu, pak jeden den zápas v Rakousku, jeden den chci mít aspoň sám pro sebe, aspoň jeden den v týdnu chci být s manželkou. Tak mi zbývá jeden plonkový den, kdy můžu si lehnout, hodit nohy nahoru a udělat si přípravy do školy. Mimochodem, a to je dneska v pondělí.

No jako dneska je ten volný den jo? No tak to jsem moc rád, že tady tráviš čas se mnou.

Takže až přijedu, tak budu dopisovat třídnice a dělat nějaký věci a zítra mám den pro sebe, jdu sem do Budějic na fotbal, na Euro, tak máme lístky s klukama, a kdybych nešel sem, tak jdu do Lišova hrát florbal právě, pak na dvě na tři piva jde se spát.

No ale počkej, ten pinec má být odpočinkovej ne? To máš dělat pro relax, vypnutí, a ty toho máš nějak hrozně moc.

No hele ono ti to ten relax ale přinese. A to mi říkali i chlapi, co v tom Rakousku hráli, tak nezapomínat na to, že si z toho máš brát pořád jen to, co sis z toho bral, když jsi hrál zadarmo. Já, když tam jedu, tak nemyslím na to, že musím všechno vyhrát, protože za to budu mít nějaký prachy. Ono si na to právě hrozně zvykneš, i já jsme to tak na začátku měl a říkal jsem si, ježiš vždyť za to dostávám peníze, a ne malý a hraju hrozně, nesmím to posrat. A ono se ti hraje špatně. Oni i ostatní pak říkají hele vyser se na to a hraj, jak umíš a uživej si to. A ono ve finále je to lepší, já si teď jedu zahrát, těším se na ty lidi a sice si s nima nepokecám tak jak tady, ale mám je rád, jsou pro mě důležitý a furt to jsou můj spoluhráči. A pro je to, proč to dělám a v takovém množství a občas je toho dost, protože prostě a jednoduše je to můj život a já to tak cítím. Já se do zápasu nenutím, ano občas se mi na zápas nechce, když vím, že třeba soupeři přijedou ve dvou a já jedu 160 km kvůli tomu, abych si zahrál jeden zápas s chlapem, kterej by tady hrál OP1, pak si zahraju 4hru proti dvěma takovej, takže vím, že přijedou takoví dva, a ještě z nějakýho děčka. A já kvůli tomu jedu 160 tam a zpátky. A to se mi nechce. Ale není to tak, že jedu na zápas a říkám si tvl už zase, mně se nechce. Někdy fakt bojuji s únavou na cestě, musím si dát kafe, aby ses trochu probudil, nebo když jedeš dřív, tak si dáš půl hodinu v autě, ale není to, že by se mi nechtělo.

Hele tohle je hrozně zajímavý, já jsem si možná uvědomil, že tu diplomku беру vlastně i jako nějakou svojí... ehm... sebereflexi, možná jakousi terapii, protože já jsem teď vlastně ztratil tak nějak všechno. Bydlím tady v Budějicích, takže kamarádi z ping-

pongu nic, do toho zdravotní problémy, který mi taky nepomáhají v hlavě, takže ten pincec je teď pro mě takový útočiště, kde bych se chtěl nějak dát dohromady.

Jo no hele, i kdyby ti to nemělo dát nic jiného, než že bys o tom svém volném čase a ping-pongu začal přemýšlet jinak. Ono nejde veškerý čas věnovat povinnostem, a právě proto si z toho pincec nemůžeš udělat povinnost.

No hele QQQ, já jsem si stejně skoro všechno vyčerpál a jsem moc spokojen, že jsem dostal zase jiný pohled.

No a hele cos tam měl ještě za otázky?

No hele tys mi na ně odpověděl sám, aniž bych se tě musel na něco ptát. Měl jsem tady to trénování jak dětí, tak na univerzitě a tos mi vlastně říkal, že je to pro tebe jakoby pedagogická dráha. Ten pohled, že ty lidi dělají něco dobrovolně a ve volném čase. Nebo jsou možná dospělejší a vyvrálejší.

Hele rozhodně tam bude hrát tu roli to, že jsou na tom myšlením už trochu jinde. A taky je to možná kvůli tomu, že se celý den učí a pak mají nějaký sport. Cítím z nich to, že je tam to uvolnění a na jednu stranu si můžou zahrát a jen tak si zapinkat a na druhou stranu, když jim řekneš hele můžete ale pinkat líp. Tak ti lidi mají v sobě přirozený hlad, že tě fakt poslouchají, a že se soustředí a snaží se to vždycky udělat. Není to tak, že čím lépe jde na to člověk hlavou, tak tím lépe mu jde sport, že jo. Ale všichni v sobě mají nějakou touhu toho, že udělají všechno pro to, aby to v tu chvíli hráli lépe. Nevím, jestli je tam ta vůle kvůli mně, nebo že prostě oni sami chtějí, ale je to hrozně příjemný, když někdo něco dělá, že to chce on a ty ho do toho nemusíš tlačit a vyhrožovat mu poznámkama a že dostane špatnou známku a písemkama a tak.

No a čím si to vysvětluješ? Čím to je, že ta škola je takhle nemotivuje ty žáky? Je to tou povinností? Nebo že neměli na výběr?

No hele nevím, možná to bude záviset na IQ, ale nechci to na něho svalovat všechno. Je to asi dáno tím, že dítě ve čtrnácti je v pubertě a neví pořádně co chce. Člověk ve 20 ale, když je na vysoké škole a už se tam dostal, tak už asi prokázal, že za něčím jde. Když to otočím na mě, tak já taky mám jasno, proč to dělám to trénování. Pro peníze to dělat nelze, protože když si vezmeš, tak já strávím minimálně 5 hodin i s cestou teda každý úterý tady. A máš z toho k výplatě 2000 měsíčně navíc. Takže sám musíš uznat, že to není ta motivace, proč sem jet. Jako takhle na druhou stranu, kdybych za to nedostával vůbec nic, tak bych sem asi nejel, protože principiálně za to potřebuješ něco dostat, ale kdybych dostával víc, nebo míň, tak se to asi nezmění pro mě nic. Pro mě jako pro učitele je to rozmanitější, jak jsi říkal, pedagogicky se věnuji také jiné činnosti, a to mě asi baví na tom nejvíc.

Vidíš třeba rozdíl mezi zpětnou vazbou od žáků ve škole a od lidí na pinčesu?

No hele, takhle bych to třeba nebral, protože ve škole jsem jako autorita, jako učitel, ale zatímco na tom ping-pongu, ještě naštěstí nejsem tak moc starej, tak si tam vlastně se všema tykám, jelikož jsem s těma lidma maximálně o deset let. Tak ještě pořád si můžu dovolit to tykání, a tím, že je to pro ně výběrový sport a mají to nepovinně, tak my si u toho můžeme popovídat, nejen o ping-pongu. Třeba odkud jsou a mnohdy se dozvíme, že

máme společného známýho, nebo se bavíme o učitelích, jelikož tam chodí dost lidí z pedáku, že jo, a těch témat je na akademický půdě spousta.

...

No hele, já budu muset jít, tak bychom se viděli třeba v tu středu, dej mi vědět.

No hele, určitě bych se ozval, protože bych tě viděl rád hrát.

No hele já budu taky rád, už jen i kvůli tomu, že bychom mohli pokecat, rychleji by mi utíkala cesta, a taky by mi měl v zápasech kdo česky poradit. My se sice snažíme si poradit vždycky mezi sebou, ale víš, jak to musí vypadat, když na tebe mluví Maďar německy. Taky bys viděl, jak hraje tým, který se snaží dostat zpátky do vyšší soutěže.

No, tak to je jasný, že postoupíte, když tam hraje takový hráč jako jsi ty. Vynechal jsi vůbec někdy nějaký zápas?

Ale jako joo, taky jsem vynechal. Loni jsem třeba vynechával 3 zápasy, kvůli tomu koleni. Nás je tam vlastně 10 týmů, takže 9 kol a já jich odehrál 6 no. Což je zase rozdíl než tady v Česku, odehraješ toho vlastně míň než tady. Tam se to hraje stylem, že 8:6 je nejtěsnější výhra, je tam vlastně už vynecháváno poslední kolo, takže remíza je 7:7. Ale zároveň se musí odehrát 2 plný kola a 2 Čtyřhry, takže to vlastně může být i 10:0, nebo 9:1, či 8:2. Chápeš?

Jo jasný chápu, chápu.

A když to vlastně po tom druhým kole není 8:2, tak se hraje vlastně za stavu 7:3 poslední kolo. Když se udělá osmý bod, tak je konec.

To mají docela dobrej systém ale.

No jako na jednu stranu, když je to vyrovnaný, tak to není tak extrémně dlouhý jak tady, ale zase s jistotou víš, že se s jedním nepotkáš. Že vlastně víš, že z těch čtyřech protihráčů s jedním hrát nebudeš vůbec. A s tím se dost šachuje že jo. Každý tipuje, kde bude napsanej ten jejich nejlepší a prostě nebo ten nejhorší, tak přemýšlíš, jak to napsat, aby to bylo takticky výhodný.

Jasný jasný no.

No hele Jiříku, já pomalu půjdu...

Příloha 3 - Rozhovor s respondentem 3

No hele, kdybych měl nějak začít, tak co ti osobně pinec přináší?

No jako já to sám moc nevím, prostě chodím pravidelně hrát že jo, ale abych řekl, co mi přináší moc netuším. Asi radost, no, nějakou chuť ukázat, že něco umím. Ono v dnešní době mám tu novou práci vid' a nezbyvá mi moc času, ale když si právě chvílku najdu, tak jsem hrozně rád, že můžu takhle vypadnout. A taky... Závisí to na tom, že tak nějak spojím pohyb, kterýho mám málo a zároveň to nevnímám jako nějakou no, víš jako prostě

že musím... Že když už takhle vypadnu, tak jdu rád, nedokážu si takhle představit chodit třeba někam jako z donucení.

Jo jasný, jakože prostě třeba kdyby sis řekl, že musíš do posilky, tak je to rozdíl. Já to mám dost podobně no, že se do toho nemusím prostě nutit...

Ale počkej, no, jako já se do toho musím občas nutit jo, ale je to takový, že se do toho nutím na jednu stranu rád. Možná je to tím, že tam mám takový super zázemí, nebo prostě ty lidi, kteří tam se mnou jsou, jsou tím možná pohonem, nebo jak to říct. Jakože i když se mi někdy nechce že jo, tak už dopředu vím, že to bude dobrý, víš, jak to myslím ne?

Noo, jakože se sice do toho nutíš a nechce se ti, ale jdeš vlastně rád?

No asi tak nějak, prostě, že se mi sice nechce, ale vím, že když se donutím jít, tak to bude super. Ale jak říkám, taky jsem měl období, kdy jsem nechodil vůbec jo. Prostě jsem vystřídal to hraní, za nějaký jiný věci, prvně to byly povinnosti do školy, potom to bylo nějaký takový vztahy že jo, ale teď jak mám zase víc času, jelikož jsem sám vid' a chodím jen do práce, tak jsem se k tomu zase vrátil no a je to dobrý. Tak nějak se u toho cítím, jak to říct? Možná jako bezstarostně, nebo prostě bez povinností.

Jojo, chápu, a jak to máš třeba s mistrákama? Jezdíš hrát pravidelně?

Hele snažím se, my máme to štěstí, že nás je v týmu víc. Když nemůžu já, tak tam máme ještě AAA a BBB, kteří, jak už jsou v důchodu, tak jsou skvělýma náhradníkama. Proto vid' si můžeme klidně dovolit dva nejet, a i přesto není problém to odehrát. Jako je jasný, že ten výkon tam chybí jo, ale furt lepší než nejet vůbec no anebo jet ve dvou.

Jojo, mně možná šlo spíš o to, jestli si náhodou někdy nepřipadáš, že jet musíš, prostě z nějaký povinnosti. Já totiž jsem v minulosti to měl tak, že jsem jezdil hrát jen z donucení, vůbec tam u mě nebyla ta chuť, co bývala, nějak se mi to vytratilo.

Tak to já říct o sobě asi nemůžu. Jako možná... No... Taky mám prostě v hlavě to, že bych se třeba mohl věnovat rodině, nebo se stavit za našima nebo prostě... ehm, no mám v hlavě takový ten hlas, který mi říká panebože, proč bys tam jel? Co ti to jako dá? Nechceš se raději... Víš, takový to, jak si říkáš, jestli něco by nebylo lepší prostě. Ale já možná no, si řeknu, že proč prostě. Proč bych jako nejel, když tak nějak chci a vím, že i když se mi někdy fakt nechce, tak si řeknu, že to bude prostě super, a že pojedu rád a užiju si to. Že ty povinnosti už prostě počkají, a možná noo, že už ta pauza byla ehm jako dost... Že už prostě raději pojedu si zahrát a nějak odpočinout, než abych dělal něco jinýho.

No, tos řekl hezky. Já mám asi právě s tímhle možná problém. Já se teď spíš k tomu pinci nějak vracím asi. Možná právě jak říkals poslechnu ten hlas a tuhle zábavu, nebo prostě ten pinec dám stranou a dělám jenom to, co si myslím, že se po mně vyžaduje. Teď právě jsi mi dal do hlavy, proč vlastně nedělám víc věcí, co mě dělá jako spokojeným, nebo možná to řeknu trochu víc srdcervoucň, co mě dělá šťastným?

Joo, já ale nechci říkat, že jenom pravidelně utíkám, nebo jako odsunuju povinnosti, to asi nee... To já se je jako snažím plnit jo, ale někdy si fakt řeknu, že dobrý...

Já asi chápu, jak to myslíš, právě, že si na ten pinec čas prostě uděláš...

No jako to taky, ale snažím se právě si toho času teď dělat víc. Možná asi, kdybych nezažíval to, že jsem to měl možná jako teď ty, že jsem dělal právě všechno jiného než věci, co mě možná tak nějak jako naplňovaly, tak asi nedojdu k tomu momentu, že jako dost a stačí.

No, a to možná já teď dělám i u té diplomky, já jsem to minule říkal i jednomu kamarádovi, se kterým jsem taky dělal takhle rozhovor o tom ping-pongu, že tu práci možná pojmám možná i jako terapii. Že se možná díky té práci trochu k tomu ping-pongu vracím.

Noo a to je asi dobře ne?

No já doufám... Já právě taky na sobě vidím, že ten pinec mám fakt rád, hrozně rád se jdu spotit do haly, rád o něm klábosím, teď jsem ho začal právě i dost sledovat... Normálně jsme si představ to, koupili lístky i na LiguMistrů do Brodu, jedeme právě teď ve čtvrtek kouknout, takže jako konečně mi to zase přijde jako super a asi mi to i dost chybělo.

Hele joo, já si říkám, že mně by to asi chybělo teď už. Že dřív víš, když jsem měl tu XYZ, tak jsem tak nějak nepociťoval jako žádnou potřebu, nebo jako chuť možná jít hrát. Prostě jsem ale asi na to jenom neměl čas, teď si to nedokážu představit, že bych třeba měsíc nedržel pátku, to bych nedal...

To je asi ono jak říkáš, že prostě nebyl čas...

Ale jako zase asi čas byl, nebo jako nevím proč jsem nechodil, ale možná jsem spíš ten čas, jak jsem říkal, věnoval něčemu jinému.

Jasný jasný, no já jsem na to teď taky někde s někým narazil, že prostě ty moje povinnosti, teď převážně jen ty školní, se už taky snažím jako možná potlačit. Prostě si sám řeknu, že to počká a jdu, jedu se třeba projet na kole, nebo si jen tak sednout k televizi, víš prostě i na ten pinec si teď ten čas udělám. Takže možná jak říkáš, tak toho času je pořád stejně, ale ty možná teda priority bys řekl?

Asi jo no...

...

...

...

Hele a kdybych se ještě vrátil zase k tomu hraní, tak pocit'uješ na sobě nějaký posunutí? Nemyslím ani tak hrou, jako výkonem, ale spíš, jestli pocit'uješ nějaké zvýšení, či snížení chuti hrát.

No jako myslíš, jestli mě to baví stejně jako když jsem začínal?

No to možná ani ne, ale jestli máš z vlastního pocitu, pocit nějakého odchýlení, nebo jako ehm, no jako, že občas tě to baví víc a občas míň.

Joo takhle, no tak jako rozhodně je tam nějaké jako kolísání, jako mám někdy chuť s tím skončit, třeba když na trénink nikdo moc nechodí, pak prohráváme pravidelně zápasy,

nebo prostě jako celkově nějaká nechut'. Ale potom tam jsou právě i věci, co si říkám, jako že prostě super.

A napadá tě právě něco, co by bylo dobrý, nebo co právě bylo super?

Ehm... Noo. Takhle najednou je to těžký... .. Třeba mě napadá, že jo, že teď jsme hráli doma a soupeř nepřišel ne, prostě to borci odřekli na poslední možnou chvíli ne. Tak my jako tyvole, to jsou kokotí vid', ale ono to vlastně naopak bylo super jo, že i když jsme mohli být nasraný, že jsme to připravili, sešli se, zamluvili halu, a tak vid', tak nakonec to dopadlo, že jsme si dali pivko a kecali v šatně. Prostě jsme si zanádaovali a byli tam tak hod'ku a šli dom no. Body zůstaly tak co.

No tak to mám dost podobný příběh jo, ale opačně zase. Jsme jeli na poslední dvoukolo ven ne a jeli jsme taková super parta, od té doby už takovou partu nemáme. A už jsme jako věděli, že nám jde o hovno, protože stejně spadneme, tak jsme si půjčili dodávku od jednoho týpka a už od rána se trochu pilo. Odehráli jsme ten první zápas, to byla rychlovka vid', jsme třeba prohráli tak 3:10 a pak že jedeme teda někam na jídlo. Tak jsme se najedli a dali si pár točených až na řidiče samozřejmě a najednou tyvolee hoši za 20 minut hrajem ne. No a samozřejmě jsme tam dorazili tak o 15 minut později, už trochu nalitý a dostali jsme tam totální bídu, ale nám to bylo fakt jedno, dostali jsme tam tuším fakt vajíčko jo. No ale jak říkáš, zážitek jak kráva a odjížděli jsme se super náladou.

No hele a tohle se mi přesně na tom líbí. Že ačkoli fakt hraju pinec, tak vlastně to všechno, co je okolo je pro mě prostě možná lepší než ta samotná hra...

No my jsme se o tom právě bavili i ve škole, že vlastně k tomu samotnému hraní prostě patří ty věci kolem.

Jako jak to myslíš?

No, jakože spokojenej nejsem především z toho, že hraju pinec jo, ale spíš možná z toho, že jako mám ty lidi kolem, řešíme různé věci, třeba i osobní, nebo teď třeba řešíme halu u nás doma, protože vlastně už je v katastrofálním stavu a nevíme kam dál.

Jako taky si to asi myslím, já hlavně jak teď fakt nic jiného moc nedělám, jenom ta práce, tak stíhám chodit hrát klidně i 4x týdně. Jde ale o to, že někdy mě to fakt nebaví jo, ale dělám to prostě, protože je to furt lepší než sedět doma. Tak si jdu prostě zahrát, a tak nějak zabiju ten nudnej čas.

Takže by se dalo říct, že si prostě ten nudnej čas vyplňuješ takhle?

No hele asi jo, mám hlavně štěstí, že je, s kým vid', protože třeba kdyby nebylo možný jít s někým hrát, tak to prostě nejde vid'.

...
...
...

Kdybich se ještě vrátil k tomu, jestli bys mi dokázal nějak osobně říct, jak to s tím ping-pongem máš, co ti dává, dokázal bys to?

JežišMarja, to je hrozně těžký, já vlastně ani nevím proč mě to baví. Jako když hraju, tak prostě hraju, neřeším důvod vid'. Jako asi bych našel vid', že chci vyhrávat, možná jako impuls, proč hraju, ale asi si dokážu představit hrát i bez zápasů, prostě jenom chodit trénovat, takže to asi nebude tou chutí vyhrávat teda.

Noo a kdybych ti teda řekl, hele tak... Jinak jo, jsem kapitán týmu a nějak tě donutím jít hrát jo. Prostě tě přemluvím k tomu, že i když prostě bys nechtěl jet, tak musíš. Chápeme se, změní se v ten moment hry pro tebe něco?

No, jestli to myslíš tak, že vlastně mi dáš jako nůž na krk? Tak asi jo, možná z toho budu mít akorát zkaženou náladu, ale bavit mě to třeba vůbec nebude. Nevím.

No o to mi právě jde, tak nějak z tebe vydolovat, jestli se ti to třeba někdy nepříhodilo.

Tak určitě vid', je to dost možný, že když se do toho... No počkej to je taky jiná. Ono jde o to, že když se do toho donutím sám, prostě se mi, jak jsi taky říkal, prostě nechce, ale donutím se sám jít, tak je to třeba super, ale kdyby mě do toho nutili jako zvenčí, jako třeba náš kapitán, nebo třeba i oddíl, tak je to taky úplně zase něco jiného. Musí tam jít asi o to, že já sám něco chci, a ne že se to ode mě chce. Jestli se teda chápeme, teď jsi mě v tom úplně zamotal.

Jeee, tak to sorry, no jakoby asi jsi mi odpověděl, já to totiž taky tak asi vidím, že měl jsem období, kdy mě to moc nebavilo, ono se to ale láme až možná teď v současné době, prostě jsem třeba teď za poslední rok, hrál tak 1 - 2x do měsíce, i když po mně právě oddíl chtěl abych hrál, tak jsem se pořád vymlouval, kolik mám jako práce a tak. Teď se k tomu možná ale postupně vracím a zjišťuju, že mi to fakt chybělo, já jsem teď u toho stolu v té hale úplně nadšenější, kdekoli a dalo by se říct i s kýmkoli, že už mi na tom týmu, jakože s kým jedu moc nezáleží, jako joo, někdy jsem s některými spokojenější, ale prostě mi to dodává tu energii ta samotná hra.

Jo já to naprosto chápu... Ale jak jsi říkal, že to po tobě oddíl třeba chtěl, tak jako to po mně taky, ale tak já si řeknu, že proč bych to teda pro ně neudělal jo, a vlastně to tak nějak přijmu, obrátím to na sebe a vlastně to, jakože přetočím, že chci a ne vlastně že se to po mně chce. To zase znělo jako blbost.

Ne ne ne to vůbec, asi to chápu, že prostě i z nějaké jakoby povinnosti si uděláš nějakou jako zábavu, prostě to uděláš a vlastně v závěru i rád ne?

Jo jojo, přesně tak, prostě si řeknu, že to zase tak hrozný nebude, třeba teď jo. Měl jsem hrát doma v sobotu, dvoukolo, měli jsme tam XY a YX, kde jsem věděl, že tam nikdo moc není, kdo by mě měl porazit, takže bych si udělal třeba minimálně šest bodů jo. No jenomže v béčku vypadli lidi a oni mi volali, jestli bych nejel s nima ne, no a tyvole, ono to bylo až na kraji kraje, prostě nahoře někde. Jeli ven že jo, takže já jsem, jakože jim prvně říkal, že jako asi neee, že si zahraju doma, budu doma s našima zavčas, a nepřijedu zase až někdy večer... No nakonec mě ale přemluvili a já jsem teda souhlasil, i když jsem věděl, že budu rád, když si dovezu z toho celýho dne aspoň bod.

No a když se teda vrátím k tomu, jak sis jako nastavil tu povinnost?

Jooo vidíš, no prostě i když to vlastně bylo něco, co jsem, jakože musel, nebo prostě jako byla to pro mě opruz nebo jako že něco, co jsem věděl, že dostanu jo, tak vlastně nakonec to byla super sobota. Hele jeli jsme brzy ráno, v autě jsme pokecali, jelikož to jsou

vrstevníci a velice dobří kamarádi i mimo pinec, tak jsme pokecali. Pak jsme si zahráli jeden zápas, ten jsme prohráli 8:10, takže po skoro čtyřech hodinách jsme si neodvezli ani víc 2 body jo. Ale pak jsme si dali oběd, v dalším zápase jsme dostali 6:10, ale vlastně celý den jsme byli pryč, dalo by se říct, že úplně k hovnu jo, ale pro mě to bylo, jakože dobrý. Prostě fakt jsem si to užil. A aniž bych o tom nějak přemýšlel, tak se z té povinnosti stalo, jakože fajn den.

To je super no, a vlastně i přesto, že výsledky zápasů nic moc...

Jako joo, ale tak nějak že jo, ty body v tom pinci je samozřejmě super vyhrávat, ale když takhle prohraješ, tak jde vlastně o prd. Mě spíš neštve to, že jako tým prohrájeme, ale že prohraju některý zápas já. Teď to zní, že teda nejsem moc týmový hráč, ale to si nemyslím. Já to spíš mám tak, že jakože když neudělám body, tak tomu týmu ublížím, takže jsem vlastně naštvanej ne jako kvůli sobě, ale kvůli tomu, že týmu nepomůžu. Víš jak ne?

Myslíš, jakože sice ty sám prohraješ jo, ale nevadí ti to kvůli vlastní prohře, ale kvůli prohře pro tým?

Přesně tak! Kdybych dal příklad tak teď jak jsme prohráli 8:10, tak jsem byl naštvanej na to, že jsem dělal jenom jeden bod. Já jsem jich teda ani víc dělat nemohl jo, prostě všichni ostatní hráči mě totálně rozdrtili jo. Ale v hlavě jsem měl spíš to naštvání na sebe, že jsem nevyhrál aspoň ještě něco, že jsme mohli třeba mít remízu.

Joo jasně, tak teď už to chápu. No hele budeme se muset pomalu zvedat, ale ještě by mě zajímala poslední věc, jestli bys teda dokázal ještě teď zpětně odpovědět, co ti pinec přináší.

No hele, jestliže teď takhle po tom, co jsme si tady říkali, tak je to ten pinec asi jako něco, co mě dělá, jakože mnou. Že u toho prostě nemyslím na to, co z toho mám, ale prostě ho dělám, protože tak nějak je to super. Asi teda takhle jestli ti to takhle stačí.

Hele určitě stačí a moc díky...

Příloha 4 - Rozhovor s respondentem 4

No AAA já bych chtěl možná navázat na to, jak jsme se bavili, že bys chtěl přestupovat. Co to jako?

Cože?

No, jestli mi řekneš něco k tomu, proč chceš přestupovat. To bys chtěl proč? Kvůli čemu?

No hele, prostě abych hrál no. Já, jak nechodím na tréninky v týdně, tak je to špatný. Já jezdím jenom na zápasy. Já jsem tady do pátku a hned po práci jezdím domů, ale teď třeba jedu rovnou na zápas, protože to mám plus mínus cestou, tak jedu rovnou na zápas. Trošku cestou no, hrajeme venku, takže jedu rovnou tam. Ale už třikrát jsem tyvole jel 3x do Mirotic a 2x Heřmanic, prostě ve středu se sbalím a jedu prostě odsud tam a zase zpět, abychom to odehráli vůbec.

To je špatný no, tohle to mě taky sere no, já hraju zase jen soboty, ale když hraju, tak je to taky špatný no.

No hele u nás to upadá, my jsme měli tolik hráčů, ale teď v posledních třeba třech letech je to čím dál tím jen horší a horší. Teď mám taky případ, jsem teď v práci s jedním mým spoluhráčem, že jo, bývalým. On to hrál fakt dobře, byla to naše dvojka v oddíle, takže jako fakt dobřej. No a on se na to prostě taky vysral, přestěhoval se sem a od té doby prostě nehraje a nedělá nic.

No vidíš, tak to máš dalšího part'áka hned.

No jenže já jsem mu prostě říkal, že chodíme spolu ne a tak jestli taky nechce chodit. Prostě si jen zahrát, jenom na chvíli se jít zahýbat, a prostě si plácnout, pak pivko ne a je to.

No a takže jako nechce hrát vůbec jo? Prostě ani jako zatrénovat?

Ne, to on jde raději do posilky v týdně, on jede trojboje a teď byl i na soutěži a zvedá brutálně no. Ono mu tak před třemi lety ruplo v hlavě a začal cvičit jak blázen.

A kvůli čemu nevíš?

No nevím hele, prostě ho to asi baví vid', jako nás pinec. Ale právě on si našel holku, která taky cvičí že jo a cvičí teď právě spolu no.

To je ale škoda, jestli má stejnou úroveň jak ty, tak by to bylo super.

No je na tom o něco líp no. Ale prostě nepůjde na trénink no. Nepůjde. On 4x týdně chodí do posilky, a jako už jsem ho zkoušel několikrát vid' a nic.

To je hrozná škoda, já tady ale bohužel nikoho jiného nemám.

No já právě taky ne no.

I když chodím sem na univerzitu, tak tam taky nikdo moc není. Ale ještě jsem si teď vzpomněl, že je tam ještě jeden a jmenuje se taky JJJ a hraje to někde za Vimperk.

No hele mně je to úplně jedno s kým půjdu, ale potřebuju prostě hrát a chodit 2x týdně + zápasy, to je fakt jediný, co potřebuju. Nemám problém vůbec chodit třeba jenom na hodinu.

No jenže to je pro mě prostě blbý no, 2x týdně to asi nedám no. Já chodím právě v to úterý na univerzitu a v e středu s tebou, ale víc asi nedám no. A vlastně i mi to tak nějak stačí.

No jasný no.

No anebo si prostě ještě jednoho sehnat, abys mohl chodit jednou se mnou a jednou s ním.

No hele já jsem otevřenější úplně všemu, jakože fakt všemu, klidně někoho špatnýho, ale alespoň u toho stolu 2x týdně stát.

Joo, no já to taky vidím na sobě, já když...

No hele mě to pak taky nebaví ten sport. Já mám rád když to můžeme prostě s někým potit. Já potřebuju a přemýšlím spíš, jestli bych neměl vyzkoušet nějaký potah nebo něco.

Jo, jako proč ne.

Prostě bych možná rád zkusil něco jinýho, ale za další jsem s tím docela spokojenej, mám v tom teď nějaký bordel no.

No já jsem s tím taky dost experimentoval, ale teď jsem se konečně tak nějak našel no.

No já bych potřeboval hlavně něco na backhand, něco vostrýho prostě.

No já právě nevím, jak tak s tebou hraju, jestli bys to neměl trochu zpomalit, že mi přijde, že ti chybí ta kontrola občas při úderech. Lehce to utlumit no.

No to si nemyslím, mně to vyhovuje. Já, když to fakt trefuju, tak to tam lítá a není nikde problém.

No jenže když třeba vidím příjmy tvoje, tak ti to vždycky uletí, že to nepohlídáš možná.

No hele příjem je dost moje chyba, já prostě nerozeznám podání. Já prostě nevidím, kdy je to seklý, kdy je to bokem, nebo nárazem. Až tak poslední sety, jestli sis všimnul, tak jsem začal vracet rozumně. To už jsem se asi začal soustředit trošku.

.
. .
.

Po tom sportu je to nebezpečně pitelný.

Jako jo no, i mně to vždycky chutná. Já jsem se taky pokoušel ale něco změnit no, jenže když jsem pozměnil potah, tak mi přišlo, že to zase není ono, tak jsem změnil i prkna, vlastně jsem zkusil skoro všechno, co jsem na aliexpressu našel.

Jsem ti mohl něco dotáhnout z Číny.

Jooo vidíš, to jsi vlastně mohl no. Mohl jsi nám tam něco nabrat.

No hele, tak si na to vzpomenu a na jaře něco vezmu.

Jedeš znova jo?

Jojo v březnu tuším. Nebo někdy v dubnu, ale tentokrát už na dva týdny. Zase se letí do Hongkongu. Tentokrát prý ale někam do jeho centra.

Stejně mi pověz, jak se k tomu člověk propracuje, že si udělá malou firmu tady někde v Česku a dostane se výrobou do Číny prostě?

No hele tahle firma vznikla v garáži asi před 21 lety. Začali tím, že vlastně prodávali známý značky. Vydělávali vlastně tím, že tahaly věci z Itálie a takhle a tady je rozprodávaly pod jejich brandem prostě. Pak začali v elektronických cigaretách, to byl boom vid'. A vlastně fixed se to jmenuje třeba 13 let zatím.

Takže jako my chceš říct, že to prostě jenom přepravují jo?

Ne to ne...

Takže tam mají firmu někde v Číně?

No to taky ne, počkej. My vlastně máme dodavatele, který tam tu firmu mají. Oni ty produkty tam vyrábějí a my si je vlastně necháme už jenom dopravit podle sebe. Ještě

tam je vlastně dají do takového stavu, který chceme, aby odpovídal našim požadavkům. Chápeš?

Jasný, teď už jo.

No my to vlastně všechno řešíme přes maily, takže náplň práce nás všech je vlastně vyřizování mailů, zkoušení těch produktů a tím pádem vlastně i jejich vývoj a následně nějaký objednávky a tak. Mně od nich třeba zrovna dneska přišly vzorky, nějaký pouzdra na IPady, nebudeme prostě vymýšlet něco, co už vymyšlený je, takže já je vlastně jenom dovytvářím a snažím se je vylepšovat. Pak jim to napíšu a oni by to měli tak upravit, aby mi to vyhovovalo a já si je od nich objednal.

Jasný, takže to odzkoušíš a začneš jim psát, co by se ti líbilo, kdyby to mělo něco navíc a tak.

Jo, přesně tak. Nebo aby i něco sundali a tak. Zároveň si na to vlastně necháváme tisknout naše logo.

Je pěkný, jak říkáš naše, to je hezký!

No hele mě to samotnýho dost překvapilo. Já jsem se toho dost bál vid', takhle někam nastoupit, když jsem nic podobného nikdy nedělal, bylo to něco novýho. Ale jak jsem nastoupil, tak oni mě přijmuli hned mezi sebe, úplně mě vzali a chovají se ke mně, jako bych s nimi tu firmu zakládal víš jak. Ono to bylo tak hrozně fajn, že si i já už tam připadám, jak kdybych to vlastnil. Co mě taky dost dostalo, tak ono je to tam jak v nějaký rodině. Prostě my máme i povinný terapie s psychologem, který nám je vlastně kdykoli k dispozici. Prostě kdybys měl jakýkoli problém, a to fakt nejen v práci, tak si za ním jdeš prostě pokecat. Všechno to hraje vlastně firma. Ty jdeš za ním a on tě vlastně koučuje, co můžeš na sobě zlepšit, aby ses měl lépe. Jako je to dost crazy, když si to tak vezmeš.

To tam jako za ním jdeš i se soukromými problémy jo?

No jako můžeš. My tam máme i kurzy „nenásilné komunikace“ se to jmenuje. Já jsem byl teda zatím jenom na jedničce, ještě mě čeká dvojka. Ale jako to je fakt hustý, to jsem ještě nikde neslyšel, že by ses někde školil, jak se vlastně chovat k druhým nejen na pracovišti. Nám tam prostě vysvětluje, jak je lepší si vzájemně promluvit a říct si, jaký kdo má problémy. Prostě já tam byl jednou a on chtěl po nás nějaký příklad, kdy nás, kdo naposledy nasral jo. A takhle to na mě vybalil jo. A já jako nevím vid', tak jsem mu řekl, že jsem se ráno probudil a viděl jsem ve dřezu lógr od kafe ne. To mě vytáčí! No a tohle on si vzal jako příklad a řešili jsme to tam dvě hodiny, jak to jako řešit dál. A takovýhle věci prostě. Ono si z toho určitě někdo něco veme.

Jako ale fakt si myslím, že to bude mít nějakou myšlenku. I to možná sám vidíš, že je tam to prostředí tak jako správně zdravý, nebo prostě vyklidněný. Neříkám, že je to jen tímhle „sezéním,“ ale možná to prostě bude nějakou tou pohodou.

Jako jo, fakt mi je tam moc hezky. Zatím. U nás se tam právě preferuje člověk bez znalosti a člověk do kolektivu. My máme vlastně i svojí appku, takovou něco jako mess, nebo whatsapp, a tam prostě si píšeme různé zprávy. A já ti ukážu, co tam právě třeba posílá ten náš psycholog.

Ty brd' o, jako zajímavý no. Ono asi to nastavení v té hlavě bude mít i v pracovním prostředí něco do sebe. Celkem hluboká myšlenka ale.

Já si to jako taky myslím no, ono je to tak nějak základ všeho. Vždyť i v tom našem pinci, když ti vypoví hlava, tak jseš prostě out. Možná jak se mě ptal, jak jako chápu svou hru ping-pongu, tak asi možná takhle no. Tak nějak propojím ten pohyb, ale možná mě na tom spíš baví ta hlava. Že vidím, žeee... Že prostě když mi hlava jede jinde než u toho stolu, tak prohraju.

Jo to je zajímavý, stejně ale je zvláštní, že jsem nikdy neslyšel o tom, že by v nějaké práci jeli myšlenku toho, že by to mělo být v pohodě, jako nějakou takovou psychohygienu. Jako možná jsi mi dal tu myšlenku té psychohygieny i u toho stolu v té herně. To je možná to prožívání, nějaká ta čistka v myšlenkách.

No já jako úplně to nenazval psychohygienu, to jsem nikde moc neslyšel, takže nevím, co si pod tím moc představit, ale jako jak jsi mluvil o té čistce, tak to je možná to správný pojmenování, co bych použil. Ono jak v práci, tak i u toho ping-pongu máš v hlavě cosi, co ti neustále jede, neustále máš v hlavě nějaký strachy vid', ale když si to tak nějak probereš a možná i skrz někoho dalšího, tak se s tím hned mnohem lépe pracuje, nebo teda hraje no.

No hele FFF, tak teď jsi mi tady vlastně popsal jako nějakou sebevýchovu možná. Že to, jaký jseš vlastně, tak je vidět skrz někoho dalšího.

No vidíš vole, můžu jít z fleku studovat k vám. *(smích)*

To určitě. No nic, musíme jít... Zítra zase.

Tak, tak.

Tak já ti děkuju.

Pohoda, snad ti to k něčemu bude.

Příloha 5 - Rozhovor s respondentem 5

XXX, jestli bys na mě měl chvilku, tak bych tě rád zneužil pro mou diplomovou práci. Píšu jí právě na téma pingpongu a ty jsi úplně příklad toho, že nikdo moc netušíme, co to pro tebe ten pinec znamená.

No, jako chvilku mám, ale nevím, jestli ti budu k něčemu. *(smích)*

Nejde ani o to, abys byl k něčemu, spíš by mě jenom zajímalo, zda bys mi mohl třeba říct, čím pro tebe pinec je.

Hele, já hraju už od mala, tím myslím, třeba od dvanácti jo, je to vlastně no, už víc jak dvacet let, takže pinec je pro mě spíš jako už nějakým životním zvykem. Možná jako nějaká jako rutina, kterou už dělám tak jako nějak přirozeně možná.

No hele, to sice jo, já už taky hraju víc jak 12 let, ale spíš jako jak se udržuješ pořád v takový aktivitě. Ono já to mám tak, že si jdu rád zahrát, když chci že jo. Ale já vím, že ty přece chodíš jednou týdně trénovat děti a pak dvakrát týdně chodíš trénovat jako sebe že jo, potom do toho ještě zápasy, tak spíš jako co tě k tomu táhne, že chodíš takhle jako pravidelně?

Hele ty děti no... Takhle měl jsem toho už jeden čas dost, chodil jsem vlastně dvakrát týdně že jo trénovat děcka, ale to se nedalo. Proto jsme vymysleli ten systém povinných tréninků dětí. Já už jsem totiž to jako nedával. Naštěstí je tu pořád ještě ten HHH, který jezdí místo mě ve čtvrtek, takže mně už zbývá pak jen jeden trénink.

Takže bys řekl, že toho bylo na tebe jako dost?

No ani ne tak jako na mě, ale spíš má člověk ještě rodinu že jo, barák, povinnosti, práci, takže jako trávit dvakrát týdně na tréninku už bylo prostě s dětma dost. Ale nechci, aby to vyznělo, že jsem to už dělat nechtěl... To ne. Já to беру i jako relax, prostě si chodím odpočinout i na ten trénink dětí, když totiž vidíš nějaký ten jejich posun, tak je to dobrá zpětná vazba. Takže asi tak nějak vnímám ty tréninky dětí.

No jako my to právě všichni vidíme, že pro ten oddíl děláš fakt dost, i když vlastně za to nic nemáš, tak prostě tréninky nevynecháš.

No hele ale on je to určitý trénink i pro mě samotnýho. Ono se sice řekne, že chodím jako trénovat děti, ale i já se vlastně dostanu do toho, že si jdu s nimi zapinkat, nahrávat jim, takže i moje kontrola, nebo jak to říct, se lepší. Prostě musím se soustředit, abych jim to dobře nahrál a tak.

Jasný jasný, chápu.

A hlavně taky je to o tom, že když město bude vidět, že tady máme nějaký děti, který pravidelně chodí a děláme jim i nějaký turnaje, takže jako vykážeme nějakou činnost s nimi, tak i město je schopný nám pak přispět na provoz, nebo dá nám nějaký ceny a tak. Protože kdybychom ty děti právě jako neměli, tak už to můžeme dávno rozpustit, sami bychom ten provoz rozhodně neutáhli. Takže i vlastně takhle tu činnost vidím jako funkční a pro mě vlastně i tak trochu povinnou.

No povinnou bych neřekl, přece ty by ses na to taky mohl vykašlat a chodit úplně stejně jako ostatní, prostě bys mohl říct, že už to dělat nechceš.

Jako to je sice pravda, ale kdybych to nedělal, tak vlastně skončí všichni. Takže já to vlastně беру i tak, že je to prostě pro oddíl, a tak tomu něco obětuju. Hlavně si vem, že trénuju dejme tomu 10 dětí a vím, že u toho vydrží třeba jenom jeden z nich. Ale já to vlastně ani tak nedělám kvůli tomu, aby za nás hráli, jako chtěl bych vidět, ale je to tak jako pro mě, noo hezký?

No to jsme si právě s klukama říkali, že kdybys to takhle netáhl, tak se trénování dětí zruší úplně, my jsme ale za tím neviděli tu vykázanou činnost no. Ono město moc peněz do nás pouští nechce no.

Jooo tak město si dává peníze do fotbalu, protože v zastupitelstvu jich sedí plno a na nějaký náš pinec, pro těch pár lidí se může vykašlat.

To je ale přece hrozně smutný ne, když si vezmeš, že pinec je jedinej sport, kterej tady v TTT hraje divizi, nejvyšší krajskou soutěž, vždyť fotbal se plácá někde v okrese.

Musíš si ale uvědomit, že fotbal je lukrativní, chodí tam lidi se dívat, mají ještě relativně nějaký děti, který tam chodí trénovat, a jsou prostě víc vidět, je jich víc, a celkově ten sport je víc sledovanej než náš pinec...

To je jako fakt no.

.
. .
.

XXX a kdybich se ještě mohl vrátit k tomu, co třeba prožíváš při samotný hře?

A teď myslíš při zápase, nebo jako při tréninku?

No, já jsem to jako moc nerozděloval právě.

Já bych to asi rozdělit potřeboval, protože pro mě je trénink úplně něčím jiným, než je zápas v divizi. Kdybich teda to mohl víc popsat, tak na tréninku se snažím fakt soustředit na ty údery, prostě dělat všechno tak, abych je zlepšoval, takže prostě i pohyb a celkově vnímat, jak to hraju. Je to pro mě dost důležitý u toho sportu, abych prostě vnímal jen sám sebe a tu hru jako samotnou. Je to právě rozdíl v tom zápasu pak. Tam se spíš snažím jako vnímat toho soupeře, a naopak se snažím nevnímat to, jak to moc hraju. Abys mě pochopil, tak se spíš snažím jako... No... Jako prostě nenadávat si tím, jak to hraju třeba špatně, ale spíš se snažím využít toho, že čtu toho druhýho, jak to prožívá, co mu dělá problém a tak. Tak abych byl prostě mentálně nad ním a prokoukl ho prostě.

No vidíš, tak tohle já si teda moc neuvědomuju, možná to je ten důvod, proč já hraju okres a ty divizi. (smích)

No hele ale jako ono každý právě říká, že je to dáno tím, jak jako trénuješ, jak moc máš nahráno a tak. To samozřejmě je! S tím souhlasím, protože když se podíváš jako na světovou úroveň, nebo u nás na extraligovou, tak ti hráči mají ty údery jistější. Vědí, jak se k tomu postavit, jak přijmout, mají to prostě nahrany! Ale další důležitý jako herní no, jak to říct... Jako důležitým dalším bonusem je ta mentální stránka no. Já, jak sleduju občas sleduju ty hráče i v té divizi, ale i extraligu, a i ty děti na tom tréninku, tak ta hlava a mentalita je další povinnost u tý hry. Když prostě chceš být dobej, tak nestačí jen trénovat a makat na tréninku.

XXX tohle vnímám dost i já. Teď se tady nechci nijak před tebou chválit, ale já, když mám tak nějak nastavenou tu vnitřní pohodu, a tak nějak to všechno hraje pro mě, tak dokážu říct, že porazím fakt kde koho.

Jo já to vím, jak to myslíš, prostě, když je to v jakýsi harmonii, tak ten trénink a hlava jsou prostě v jednom, tak ty výsledky jsou jinde. Vždyť se třeba teď podívej na toho YYY, jak jsme se bavili v hospodě. My to s ZZZ řešíme zápas, co zápas, jak ho jako namotivovat, aby si zase začal věřit a hrál normálně. Jediný, co ti prostě řekne, že je na

něm deka, že je prostě pod dekou a za to prostě tak nějak schová svoje výsledky... To je blbě všechno.

Hmm, hmm, no hele já jsem to říkal už i klukům, se kterými jsem dělal dřív taky rozhovory, že já tuhle práci tak nějak potřebuju taky. Tu diplomku právě teď jak píšou, protože pro mě se pinec trochu jako oddálil, a tak nějak se k němu teď zase vracím a neuvěřitelně mě to baví zase. Já jsem měl teď jako fakt pauzu, možná celý studium asi a začínám zase hrát až teď no. A nechápu, jak jsem to jako mohl dát jo, ale až teď jak píšou tu práci, tak si uvědomuju, že mi to fakt chybělo, tak nějak jsem zapomněl, jaký to je být u toho stolu no.

Hele, no tím si asi projde někdy každý. Já to mám takhle taky, asi ne tak dlouho, ale když si dávám třeba přes léto aspoň měsíc pauzu, tak se pak taky těžce jakože vracím, ale spíš asi jako tím tréninkem se nechytám.

Jo jo jo, jasný no. No XXX, tak asi už jsou tady, tak já ti asi už jen poděkuju...

Příloha 6 - Obrázek č. 1: Resilience

Zdroj: FRANKE, Natalie. *5 Simple Steps to Build Resilience*. [cit. 23. 11. 2023] Dostupné z: <https://nataliefranke.com/2019/11/5-simple-steps-to-build-resilience/>

Příloha 7 - Tabulka č. 1: Role výzkumníka ve vztahu k terénu

Role	Charakteristika	Příklad
Cizinec	Neznámý člověk, který jednorázově přichází a odchází.	Výzkumník přichází do třídy jednorázově sejmout nahrávku pedagogické komunikace.
Návštěvník	Člověk, kterého respondenti znají jménem a vědí ledacos o jeho povaze a práci a který opakovaně přichází za účelem výzkumu.	Při zkoumání profesní dráhy učitelů expertů se výzkumník opakovaně setkává s tímž respondentem, vede s ním rozhovory, pozoruje jeho práci ve třídě.
Zasvěcený	Člověk, který se stýká se svými respondenty i mimo rámec výzkumu.	Výzkumník zkoumá klima školy, ve které se jako dobrovolník podílí na vedení školního časopisu.
Domorodec	Člověk, který zkoumá skupinu, již je sám členem.	Výzkumník – vysokoškolský student sociální pedagogiky – zkoumá, jaké mají vysokoškolští studenti sociální pedagogiky představy o svém budoucím uplatnění.

Zdroj: ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0, s. 76.